

AFRIKAI SERTÉSPESTIS

ORSZÁGOS KÉSZENLÉTI TERV

2022.12.01.

3.0. verzió

Tartalomjegyzék

AFRIKAI SERTÉSPESTIS ORSZÁGOS KÉSZENLÉTI TERV	5
1. FEJEZET: JOGSZABÁLYI FELHATALMAZÁS	6
2. FEJEZET: PÉNZÜGYI RENDELKEZÉSEK	10
3. FEJEZET: IRÁNYÍTÁSI LÁNCOLAT	11
4. FEJEZET: ORSZÁGOS JÁRVÁNYVÉDELMI KÖZPONT	14
5. FEJEZET: TERÜLETI JÁRVÁNYVÉDELMI INTÉZMÉNYEK	15
6. FEJEZET: NEMZETI SZAKÉRTŐI CSOPORT	18
7. FEJEZET: AZ ASP LEKÜZDÉSÉRE VONATKOZÓ UTASÍTÁSOK, A BETEGSÉG GYANÚJÁNAK MEGÁLLAPÍTÁSA ÉS A JÁRVÁNYÜGYI NYOMOZÁS	20
8. FEJEZET: AZ ASP NEMZETI REFERENCIA LABORATÓRIUMA	20
9. FEJEZET: HUMÁN ERŐFORRÁS	21
10. FEJEZET: ANYAGOK ÉS ESZKÖZÖK	22
11. FEJEZET: KÉPZÉS ÉS A BETEGSÉGGEL KAPCSOLATOS KÉSZENLÉT	23
12. FEJEZET: A KÖZVÉLEMÉNY TÁJÉKOZTATÁSA	24
13. FEJEZET: AZ AFRIKAI SERTÉSPESTIS LEÍRÁSA	24
14. FEJEZET: AZ ASP MEGELŐZÉSE ÉS KORAI FELISMERÉSE	26
15. FEJEZET: ADATBÁZIS	31
16. FEJEZET: SZANKCIÓK	32
MELLÉKLETEK	34
I. MELLÉKLET	
A MENTESÍTÉSI TERVBEN ELŐÍRT FELADATOK VÉGREHAJTÁSÁVAL KAPCSOLATOS ÁLLAMI KÁRTALANÍTÁS RÉSZLETES SZABÁLYAI	34
II. MELLÉKLET	
HELYI JÁRVÁNYVÉDELMI KÖZPONTOK	44
III. MELLÉKLET	
SZOLGÁLATI SZABÁLYZAT AZ AFRIKAI SERTÉSPESTIS LEKÜZDÉSÉRE	48
1. Bevezetés	48
1.1 Az intézkedések jogszabályi alapja	48
2. Előzetes cselekvés	48
2.1 A betegség gyanújának bejelentése	48
2.2 A gyanú bejelentését követő intézkedések	48
3. Az állategészségügyi vizsgálatok és az azokat követő intézkedések	49
3.1 Az állategészségügyi vizsgálatok végrehajtásának menete	49
3.2 A megfigyelési zárlat elrendelése	49
3.3 A kezdeti járványügyi nyomozás	50
3.4 A megfigyelési zárlat kiterjesztése	50
3.5 A klinikai vizsgálat	50
3.6 A kórbonctani vizsgálat	51
3.7 Diagnosztikai leölés	52
3.8 Mintavétel	52
3.8.1. Mintavétel virológiai vizsgálatához	52
3.8.2. Mintavétel szerológiai vizsgálatokhoz	52
3.9 A lépminták vétele	53
3.10 A mandulaminták vétele	53
3.11 A mintaküldés	53

3.12	A jelentéstétel rendje	54
3.13	A laboratóriumi eredmények megszületéséig teendő intézkedések	54
3.14	Negatív diagnózis	54
3.15	Az ASP hatósági megállapítása	55
4.	A afrikai sertéspestis jelenlétének megerősítése	55
4.1	Jelentési kötelezettség	55
4.2	Helyi Járványvédelmi Központ létesítése	55
4.3	A fertőzött telepen lévő sertések értékbecslése	56
4.4	A fertőzött telepen lévő sertések leölése	56
4.5	Az elülső üres vénából, történő mintavétel, illetve az elülső üres vénába adott injekció	57
4.6	Az állati hullák ártalmatlanná tétele	57
4.6.1.	Ártalmatlanítás engedélyezett állati melléktermék feldolgozó üzemben	57
4.6.2.	Ártalmatlanná tétel elföldelés útján	58
4.7	Az anyagok ártalmatlanná tétele	59
4.7.1.	A fertőzött takarmány, alom, trágya és hígtrágya ártalmatlanítása	59
4.8	További járványügyi nyomozás	60
4.9	Takarítás, fertőtlenítés, rovarirtás	60
4.9.1.	Általános elvek	60
4.9.2.	Fertőzött gazdaságok takarításának és fertőtlenítésének speciális kérdései	61
4.9.3.	A fertőzött alom, trágya és hígtrágya fertőtlenítése	62
4.9.4.	Szabadtartású telepek fertőtlenítése	62
4.10.	Irányelvek a vektorok felkutatására	62
4.11	Megelőző leölés	63
4.12	A korlátozások külön termelési egységekre vonatkozó enyhítése	63
4.13	A járvánnyal kapcsolatos további jelentések	63
5.	Védőkörzet és megfigyelési körzet létesítése	64
5.1	Általános tudnivalók	64
5.2	A védőkörzetben foganatosítandó intézkedések	64
5.3	A korlátozó intézkedések érvényben tartásának időtartama a védőkörzetben	67
5.4	Korlátozó intézkedések a megfigyelési körzetben	67
5.5	A korlátozó intézkedések érvényben tartásának időtartama a megfigyelési körzetben	69
5.6	A védőkörzetből és a megfigyelési körzetből származó sertések húsa	69
5.7	A rendelkezések enyhítése 40 napon túl	71
5.8	A korlátozó intézkedések kiterjesztése	73
5.9	További felügyelet	73
6.	A fertőzött telep újraterelítése	73
6.1	Az újraterelés ideje	73
6.2	Az újraterelés módja	73
7.	Afrikai sertéspestis a vágóhídon	75
7.1	A betegség gyanúja	75
7.2	Az ASP megállapítása	75

8.	ASP az állatvásárban	76
8.1	A betegség gyanúja	76
8.2	Az ASP megállapítása állatvásárban	77
9.	ASP szállított sertésekben	77
9.1	A betegség gyanúja	77
9.2	Az ASP megállapítása	77
10.	ASP vaddisznóban (vadon élő sertésben)	78
10.1	A betegség gyanúja	78
10.2	Az ASP vaddisznóban való megállapítása	78
10.3	A mentesítési terv	79
11.	Végrehajtás	80
IV. MELLÉKLET		
ÚTMUTATÓ A SZOLGÁLTATÓ ÉS HATÓSÁGI ÁLLATORVOSOK SZÁMÁRA AZ AFRIKAI SERTÉSPESTIS (ASP) ÉS A KLASSZIKUS SERTÉSPESTIS (KSP) GYANÚJÁNAK MEGÁLLAPÍTÁSÁHOZ		81
V. MELLÉKLET		
KÉRDŐÍV A JÁRVÁNYÜGYI NYOMOZÁSHOZ		89
VI. MELLÉKLET		
ELLENŐRZÉSI ÉS MINTAVÉTELEZÉSI ELJÁRÁSOK		94
VII. MELLÉKLET		
A MINIMÁLIS MINTASZÁM MEGHATÁROZÁSA KÜLÖNBÖZŐ GYAKORISÁGI, ILLETVE SZEROPREVALENCIA SZINTEK ESETÉN, A LÁZ, ILLETVE A SZEROPOZITIVITÁS 95 %-OS BIZTONSÁGGAL TÖRTÉNŐ KIMUTATÁSÁHOZ		103
VIII. MELLÉKLET		
DIAGNOSZTIKAI LABORATÓRIUMOK		104
IX. MELLÉKLET		
SZEMÉLYI FORRÁSOK		105
X. MELLÉKLET		
A SERTÉSEK LEÖLÉSÉNEK ÁLLATVÉDELMI SZEMPONTJAI AZ ÁLLATOK LEÖLÉSÜK SORÁN VALÓ VÉDELMEKRŐL SZÓLÓ 1099/2009/EK RENDELET ALAPJÁN		106

Afrikai sertéspestis

Országos Készenléti Terv

Az országos készenléti terv az afrikai sertéspestis (továbbiakban ASP) elleni védekezésről szóló 98/2003. (VIII.22.) FVM rendelet 20. §-a alapján készült dokumentum.

A terv elkészítésénél figyelembe vettük a Bizottság (EU) 2021/605 végrehajtási rendeletét (2021. április 7.) az afrikai sertéspestisre vonatkozó különleges járványvédelmi intézkedések megállapításáról.

Az országos készenléti terv alapján minden megyének megyei készenléti tervet kell összeállítania, illetve a meglévő megyei készenléti tervét módosítania!

1. fejezet

JOGSZABÁLYI FELHATALMAZÁS

Az ASP megelőzésére és leküzdésére vonatkozó felhatalmazást a következő jogszabályok tartalmazzák:

- az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvény (továbbiakban: Éltv.), továbbá az Éltv. végrehajtási rendeletei;
- a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatalról szóló 22/2012. (II.29.) Korm. rendelet;
- a földművelésügyi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 383/2016. (XII.2.) Korm. rendelet;
- az állatbetegség bejelentésének rendjéről szóló 113/2008. (VIII.30.) FVM rendelet;
- az egyes állat-járványügyi intézkedésekről és az azokkal összefüggő állami kártalanításról szóló 74/2013. (VIII. 30.) VM rendelet;
- az afrikai sertéspestis elleni védekezésről szóló 98/2003. (VIII.22.) FVM rendelet (továbbiakban: ASP rendelet);
- a Bizottság 2021/605 végrehajtási rendelete (2021. április 7.) az afrikai sertéspestisre vonatkozó különleges járványvédelmi intézkedések megállapításáról.

Az Éltv. a bejelentési kötelezettség alá tartozó állatbetegségek megelőzésének és leküzdésének keretét szolgáltatja. A Magyarországon bejelentési kötelezettség alá tartozó állatbetegségeket az állatbetegség bejelentésének rendjéről szóló 113/2008. (VIII.30.) FVM rendelet sorolja fel. Az eljáró hatóságokat és azok szintjeit a kormányrendeletek határozzák meg. Az ASP rendelet az afrikai sertéspestis leküzdésére vonatkozó részletes rendelkezéseket tartalmazza.

1.2. A jogszabályi felhatalmazás magában foglalja többek között:

1.2.1. Az ASP gyanújának bejelentési kötelezettsége

Az állat tulajdonosa, tartója, gondozója, valamint bárki, aki a betegséget vagy a betegség gyanúját észleli, vagy arról tudomást szerez, haladéktalanul köteles erről értesíteni az állományt ellátó szolgáltató állatorvost vagy a hatósági állatorvost. Bejelentést lehet tenni közvetlenül a járási hivatalban a járási főállatorvosnak vagy a megyei főállatorvosnak.

Ha az állományt ellátó szolgáltató állatorvos a betegség gyanújáról értesül, köteles haladéktalanul az érintett állatot/állatokat megvizsgálni, és ha a betegség gyanúját nem tudja kizárni értesíteni a járási főállatorvost. A szolgáltató állatorvosnak a betegség helyhez kötése érdekében utasítani kell az állattartót, hogy a tüneteket mutató állatokat különítse el, illetve az állományból fogékony állatot ne vigyen ki. Az állattartó köteles ezeket az utasításokat betartani az Éltv. vonatkozó rendelkezése értelmében.

A hatósági állatorvos - ha a betegség gyanúját nem tudja egyértelműen kizárni - a gyanút jelenti a járási főállatorvosnak. Ezzel egyidejűleg a szolgáltató állatorvos által a betegség helyhez kötése érdekében elrendelt intézkedéseket felülvizsgálja, szükség esetén kiegészíti azokat, illetve ilyen rendelkezések hiányban haladéktalanul elrendeli azokat.

A fentieken túl minden feltehetően vírussal szennyeződött anyagot és hulladékot (pl. takarmányt, almot, hígtrágyát stb.) hatósági állatorvos felügyelete mellett olyan kezelésnek kell alávetni, amely biztosítja az afrikai sertéspestis vírusának elpusztítását. A vírussal szennyeződött tárgyakat, eszközöket - ha fertőtlenítésük nem lehetséges - meg kell semmisíteni.

1.2.2. Az állami kártalanítás a leölt állatok és megsemmisített fertőzést közvetítő anyagok, eszközök valamint tárgyak után

Az ASP gyanújának bejelentést követően vagy járványügyi intézkedés következtében elhullott, illetve a járványügyi intézkedésként leölt állatok, az ártalmatlanításra került, illetve megsemmisített termékek, anyagok, eszközök és tárgyak tulajdonosát állami kártalanítás illeti meg. Ezen kívül állami kártalanítás jár a járványügyi intézkedések eredményes végrehajtása érdekében határozattal aktív közreműködésre kötelezett természetes személynek vagy jogi személynek, illetve a határozattal igénybe vet földterület, jármű, épület, berendezés, eszköz vagy anyag tulajdonosának. A leölt állatok és ártalmatlanításra került, illetve megsemmisített anyagok, eszközök vagy tárgyak esetében a kártalanítás alapja az állat, anyag, eszköz vagy tárgy forgalmi értéke. Az aktív közreműködésre kötelezés és a földterület, jármű, épület, berendezés, eszköz vagy anyag határozattal történő igénybevétele esetében a kártalanítás mértéke az elvégzett feladathoz, illetve az igénybevétel idejéhez és mértékéhez, valamint a közreműködéssel okozott kárhoz – ide nem értve az elmaradt hasznót – igazodik. Az állami kártalanításhoz - ideértve az állati eredetű melléktermékek ártalmatlanná tételéhez szükséges pénzügyi fedezetet is - évente a központi költségvetésben az Agrárminisztérium fejezetben külön alcímként kell tervezni és biztosítani.

Nem jár kártalanítás:

- a.) az országba tilalom ellenére vagy szabálytalanul behozott állatokért valamint a tartásukkal kapcsolatos anyagokért, eszközökért és tárgyakért,
- b.) ha az állat betegsége gyanús állapotát az állattartó vagy az élelmiszer-vállalkozó nem jelentette, illetve az előírt kötelezettségeket megszegte,
- c.) ha tulajdonátruházással szerzett állat betegségéről, fertőzöttségéről a tulajdonosnak az állat megszerzésekor tudomása volt,
- d.) ha a járványügyi intézkedésre az állattartó vagy élelmiszer-vállalkozás egyéb felróható magatartása miatt került sor,
- e.) a vadon élő állatokért, kivéve az engedéllyel befogott, legalább hat hónapja zárt körülmények között (vadasparkban, vadaskertben, vadfarmon) tartott vagy tenyésztett, továbbá a járványügyi intézkedésként diagnosztikai célból kilőtt vadat, és a védett állatokat;
- f.) trágyáért, alomért,
- g.) az állategészségügyi jogszabályok megsértésével tartott szállított, forgalmazott állatért és termékért.

A kártalanítási összeget a járási hivatal határozatban állapítja meg. A határozatban megállapított összeget a határozat jogerőre emelkedését követő 60 napon belül ki kell fizetni.

A mentesítési tervben előírt feladatok végrehajtásával kapcsolatos állami kártalanítás részletes szabályait az I. MELLÉKLET tartalmazza.

1.2.3. A kitörés helye körüli területre vonatkozó korlátozó intézkedések

Védőkörzet: a betegség hatósági megállapítását követően a megyei főállatorvos védőkörzetet rendel el, amely nem lehet kisebb, mint a kitörés helye (fertőzött sertéstelep) körüli 3 km-es sugarú terület.

Megfigyelési körzet: a betegség hatósági megállapítást követően a megyei főállatorvos megfigyelési körzetet rendel el, amely nem lehet kisebb, mint kitörés helye (fertőzött sertéstelep) körüli 10 km-es sugarú terület.

A zárlati intézkedésekről a járási főállatorvos és a megyei főállatorvos az érintett önkormányzatokat, állattartókat, a sertésenyésztéssel, sertéstartással kapcsolatban lévő vállalkozókat a helyben kialakult módon (hangos híradó, média, stb.) értesíti.

A sertések és sertések termékeinek közúti forgalomban történő ellenőrzésére a rendőrhatalóság segítségét kell kérni.

1.2.4. A fertőtlenítés

A takarítási és fertőtlenítési munkálatokat hatósági állatorvos utasítása szerint és felügyelete mellett kell végrehajtani, és végrehajtását dokumentálni kell. Csak olyan törzskönyvezett és az ASP vírusa ellen hatékony fertőtlenítő anyagok használhatók fel, amelyeknek állategészségügyi biocid termékként (fertőtlenítőszerként) történő forgalomba hozatalát engedélyezték. A fertőtlenítést a 98/2003. (VIII.22.) FVM rendelet 12. §-a alapján a III. MELLÉKLETBEN meghatározott módon kell végrehajtani.

1.2.5. Fertőzött terület, valamint magas kockázatú terület elrendelése

A vaddisznó állományban történt megállapítás fertőzött terület elrendelését teszi szükségessé. Az ASP-vel fertőzött terület meghatározása kockázatelemzés alapján, a vaddisznóállomány mozgását hatékonyan akadályozó természetes és mesterséges határok figyelembevételével, valamint a Nemzeti Szakértői Csoport javaslatainak megfelelően történik. A fertőzött terület minimális területe mintegy 2.000 km². Az ASP-vel fertőzött területen belül azt a területet, ahol az ASP elsődleges esete megállapításra került vaddisznóban *különösen ellenőrzött területnek* (vagy *magterületnek*) nevezzük. A különösen ellenőrzött területet a *puffer zóna* veszi körül. A kettőt együtt *szigorúan korlátozott területnek* nevezzük. A szigorúan korlátozott területen a fertőzött terület egészére vonatkozó előírásokon felül további korlátozások is érvényesek. A Bizottság 2021/605 végrehajtási rendelete alapján az afrikai sertéspestis tartott sertésfélékben való kitörése esetén a tagállam illetékes hatósága létrehozza a III. típusú, korlátozás alatt álló körzetet, míg vadon élő sertésfélékben való kitörése esetén a II. típusú, korlátozás alatt álló körzetet, ezeket a hazai eljárásrendben fertőzött területnek nevezzük. A Bizottság 2021/605 végrehajtási rendelete előírja,

hogy a fertőzött terület körül létre kell hozni egy másik korlátozott területet (I. típusú, korlátozás alatt álló körzet), amely a fertőzött körzettel határos, és azt elhatárolja a korlátozás alatt nem álló területektől. Ezt a területet a hazai eljárásrendben magas kockázatú területnek nevezzük.

1.2.6. Jogi személy vagy természetes személy aktív közreműködésre kötelezés

A törvényi rendelkezés értelmében az élelmiszerlánc-felügyeleti szerv állatbetegség megelőzése, megállapítása, továbbterjedésének megakadályozása, kártételének csökkentése, felszámolása érdekében, továbbá a betegség természetéhez és elterjedtségéhez mérten a járványügyi intézkedés eredményes végrehajtása érdekében természetes személy vagy jogi személy aktív közreműködésre kötelezését rendelheti el. Ennek megfelelően szolgáltató állatorvosok, vadászok vagy egyéb természetes személyek aktív közreműködésére is lehetőség van. A törvény értelmében az államtól kártalanításra jogosult az aktív közreműködésre kötelezett természetes személy vagy jogi személy, amennyiben a kötelezésre kifejezetten az erre irányuló határozat alapján került sor.

1.2.7. Földterület, jármű, épület, berendezés, eszköz és anyag igénybevételét, használata

A törvényi rendelkezés értelmében az élelmiszerlánc-felügyeleti szerv állatbetegség megelőzése, megállapítása, továbbterjedésének megakadályozása, kártételének csökkentése, felszámolása érdekében, továbbá a betegség természetéhez és elterjedtségéhez mérten a járványügyi intézkedés eredményes végrehajtása érdekében földterület, jármű, épület, berendezés, eszköz és anyag igénybevételét, illetve használatát rendelheti el.

1.3. Különleges intézkedések rendkívüli élelmiszerlánc-eseménykor

1.3.1. Az Éltv. 28. § d) pontja alapján a miniszter az élelmiszerlánc-felügyelet területén nagy nemzetgazdasági kárral fenyegető vagy közegészségügyi szempontból veszélyes állatbetegségek felszámolására állami pénzeszközökkel támogatott, az állatállományoknak a betegségtől való mentesítésére országos programot, valamint a betegség előfordulásának felmérésére ellenőrző, illetve monitoring-vizsgálati programot rendelhet el.

1.3.2. Az Éltv. 52. § (3) bekezdésében foglaltak szerint nagy gazdasági kárral fenyegető, illetve nemzetközi kereskedelmet akadályozó fertőző állatbetegség kitörésekor - amennyiben azt a fertőző állatbetegség rendkívüli veszélye indokolja - a miniszter megtilthatja az élő állat, állati eredetű termék és élelmiszer, takarmány, továbbá járványos állatbetegség terjesztésére alkalmas egyéb áru Magyarország területéről történő kiszállítását, behozatalát, illetve a betegség terjedésének megállításához, valamint a betegség felszámolásához szükséges állat-járványügyi intézkedéseket foganatosíthat.

1.3.3. A miniszter az Éltv. 28. § c) pontja alapján a járványügyi helyzet függvényében kezdeményezheti a térítés ellenében történő közcélú munkavégzés, a létesítmény, a szállító-, növényvédő és más eszközök, valamint anyagok igénybevételének, továbbá a rendvédelmi szervek közreműködésének elrendelését.

1.3.4. A földművelésügyi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 383/2016. (XII. 2.) Korm. rendelet 16. § (2) bekezdésében foglaltak értelmében a miniszternek az Éltv. 28. § a)-d) pontjában, 52. § (3) bekezdésében, valamint 71. § (1) bekezdésében leírt feladatait átruházott hatáskörben az országos főállatorvos gyakorolja.

1.3.5. Az Éltv. 42. § (4) bekezdése szerint az országos főállatorvos rendkívüli élelmiszerlánc-eseményre vonatkozóan állatjárványügyi intézkedést tartalmazó határozatot hozhat, amely határozatot a minisztérium hivatalos lapjában, honlapján, valamint a nemzeti hírügynökségen keresztül kell közzétenni. E felhatalmazás alapján írta elő határozatban az országos főállatorvos az ország ASP kockázati kategóriáinak kockázatbecslésen alapuló meghatározását és az ASP megelőzésre és surveillancre vonatkozó részletes szabályokat, illetve adja ki az ASP Mentésítési Tervet.

1.3.6. Járványveszély esetén a megyei főállatorvos elrendelheti szolgáltató állatorvosok közcélú igénybevételét.

2. fejezet

PÉNZÜGYI RENDELKEZÉSEK

2.1. Az ASP kitörésével kapcsolatban felmerült és igazolt költségeket az állam – a vonatkozó jogszabályokban meghatározott részletes szabályok szerint – fedezi, illetve megtéríti. A kormány a költségek fedezetét az éves költségvetésben, az Agrárminisztérium fejezetében elkülönített célelőirányzattal - illetve szüksége esetén külön intézkedéssel - biztosítja.

A kiadások főbb területei:

- Rendes működésen kívüli, az ASP kitörése miatt felmerült bérköltség és dologi költség;
- Vásárolt berendezések és fogyóeszközök költségei;
- A leölés, az ártalmatlanítás, fertőtlenítés költségei;
- Az elhullott és leölt állatok, illetve megsemmisített tárgyak és eszközök után fizetett állami kártalanítási költségei;
- Igénybe vett földterület, jármű, épület, berendezés, eszköz és anyag költsége;
- Jogi személyek és természetes személyek aktív közreműködésre kötelezésének költségei;
- Közcélú munkavégzés költségei;
- Fegyveres erők és rendvédelmi szervek költségei.

3. fejezet

IRÁNYÍTÁSI LÁNCOLAT

3.1. Az afrikai sertéspestis megelőzését és leküzdését az Agrárminiszter az Országos Főállatorvos (továbbiakban: OFÁ) útján irányítja.

3.2. Az OFÁ járványmentes időszakban az afrikai sertéspestis megelőzésére irányuló tevékenységét a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatalon (NÉBIH) keresztül végzi. A NÉBIH-en belül az afrikai sertéspestis megelőzésével kapcsolatos tevékenység az Állategészségügyi és Állatvédelmi Igazgatóság (továbbiakban: ÁÁI) feladatkörébe tartozik. A feladat ellátása során az ÁÁI együtt működik a NÉBIH-en belül az Állategészségügyi Diagnosztikai Igazgatósággal (továbbiakban: ÁDI), az Élelmiszer- és Takarmánybiztonsági Igazgatósággal (továbbiakban: ÉTBI), az Általános Ellenőrzési Igazgatósággal (továbbiakban: ÁEI), a Állatgyógyászati Termékek Igazgatóságával (továbbiakban: ÁTI) és a Kockázatkommunikációs Igazgatósággal (továbbiakban: KKI).

3.3. Járványkitörést követően a betegség felszámolását az OFÁ az Országos Járványvédelmi Központ (továbbiakban: OJK) útján irányítja (lásd 4. fejezet). Az OJK a helyi járványvédelmi központok munkáját közvetlenül irányítja. Azonban azokban az esetekben, amikor az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (továbbiakban: Ákr.) szerint határozatot vagy végzést kell hozni, akkor azt az OJK vezetője az OFÁ nevében kiadományozza.

3.4. A helyi (megyei) járványvédelmi feladatokat járványmentes időszakban a megyei kormányhivatalok élelmiszerlánc-biztonságért felelős főosztályai látják el. Ezek elnevezése országosan nem egységes, a pontos elnevezéseket a II. MELLÉKLET tartalmazza.

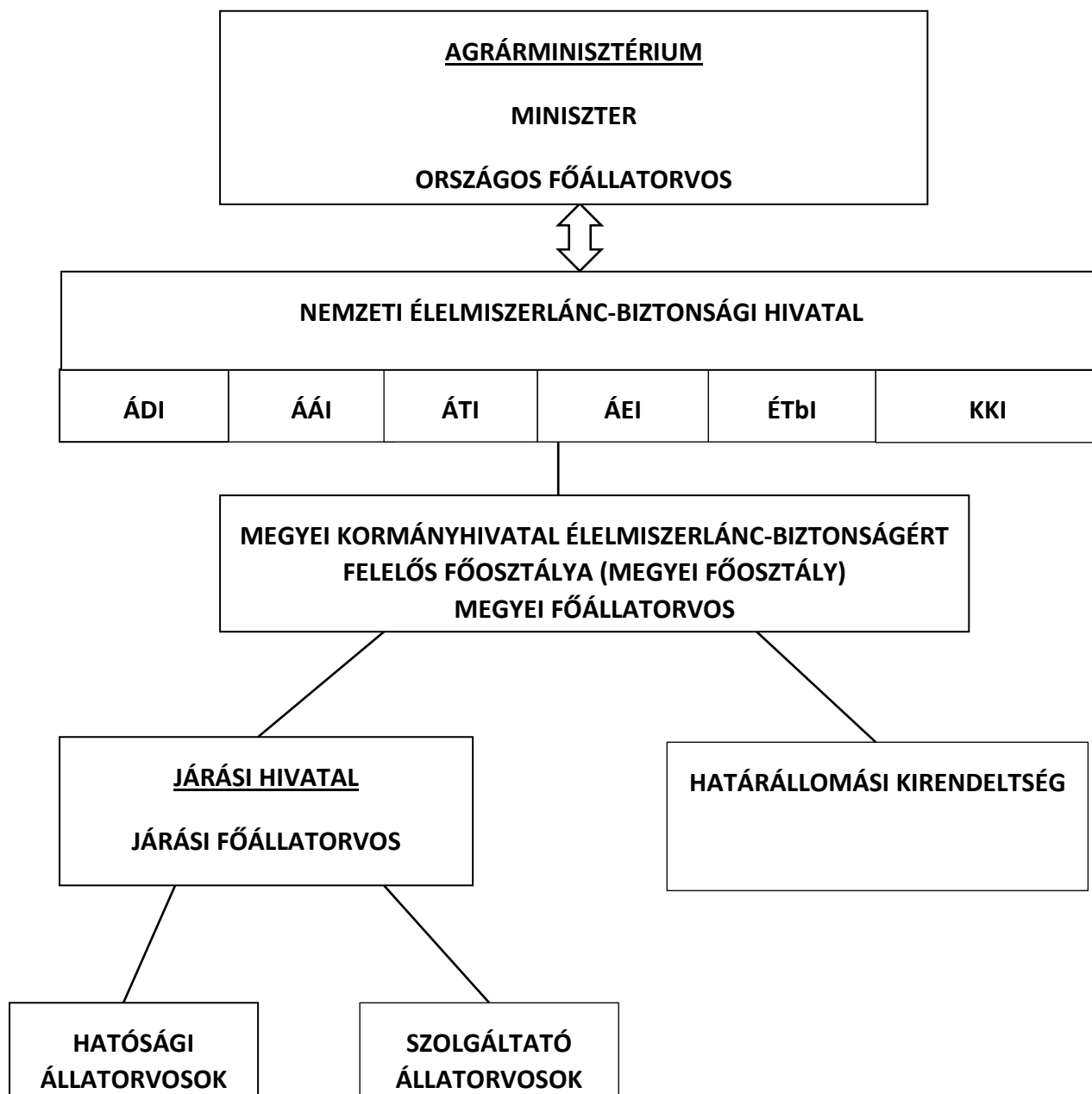
3.5. A betegség kitörését követően a betegség felszámolását a helyi járványvédelmi központ (továbbiakban: HJK) irányítja. Azokban az esetekben, amikor a Ákr. szerint határozatot vagy végzést kell hozni, akkor azt a HJK vezetője az élelmiszerlánc-biztonságért felelős főosztály vezetője nevében kiadományozza.

3.6. A betegség hatósági megállapítását megalapozó laboratóriumi vizsgálatok elvégzése az ÁDI feladata. Az adott területen történő első megállapításhoz a Nemzeti Referencia Laboratórium, az ÁDI budapesti laboratóriumának megerősítő vizsgálata szükséges.

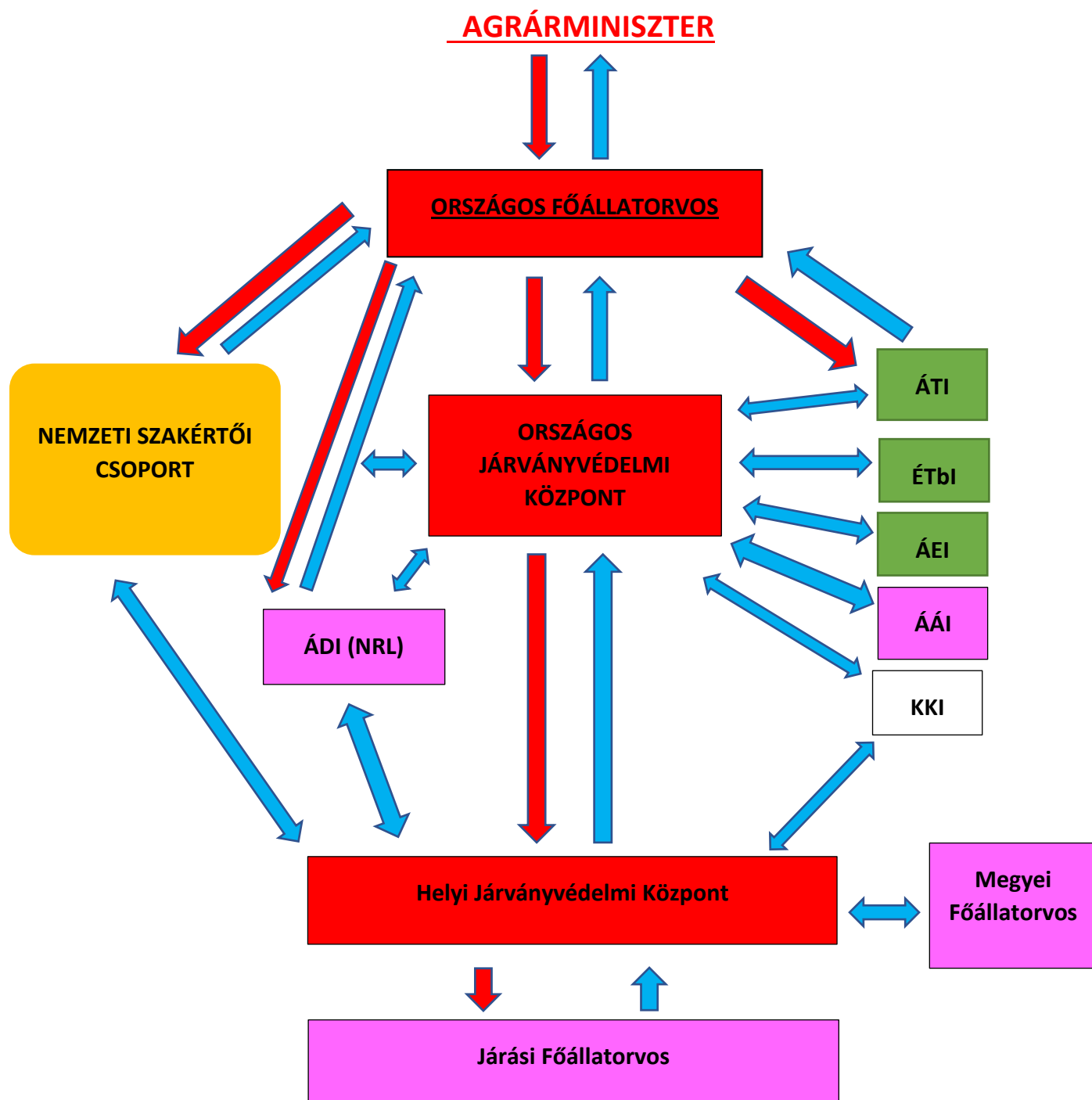
3.7. A betegség hatósági megállapítása a járási főállatorvos feladata.

3.8. A betegség felszámolását a Nemzeti Szakértői Csoport segíti.

AZ ÁLLATEGÉSZSÉGÜGYI SZOLGÁLAT INTÉZMÉNYRENDSZERE

UTASÍTÁSI ÉS INFORMÁCIÓS LÁNCOLAT ASP KITÖRÉST KÖVETŐEN

UTASÍTÁS:

INFORMÁCIÓ:

4. fejezet

ORSZÁGOS JÁRVÁNYVÉDELMI KÖZPONT (OJK)

4.1. Az Országos Főállatorvos (OFÁ) a betegség leküzdését az OJK működtetésével biztosítja. Az OJK működéséhez szükséges helyet és eszközöket a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal biztosítja.

4.2. Az OJK feladatai:

- A járványkitörést követően irányítja a járványvédelmi stratégiát.
- Irányítja a helyi járványvédelmi központok munkáját.
- A járványügyi helyzetről és a megtett intézkedésekről, valamint a felmerülő költségekről folyamatosan tájékoztatja az országos főállatorvost.
- Kapcsolatot tart a Nemzeti Referencia Laboratórium szerepét betöltő Állategészségügyi Diagnosztikai Igazgatósággal (ÁDI), az Állategészségügyi és Állatvédelmi Igazgatósággal (ÁÁI), az Állatgyógyászati Termékek Igazgatóságával (ÁTI), az Általános Ellenőrzési Igazgatósággal (ÁEI) és a Kockázatkommunikációs Igazgatósággal (KKI).
- Naprakész nyilvántartást vezet az egyes ASP kockázati területekhez (fertőzött terület, valamint magas kockázatú és közepes kockázatú terület) tartozó vadgazdálkodási egységekről.
- A helyi járványvédelmi központok részére – kérésükre – kirendelés útján szakembereket biztosít.
- Az egész országban felügyeli az ASP megelőzésével és felderítésével kapcsolatos intézkedések végrehajtását, az egyes kockázati kategóriákra vonatkozó előírásoknak megfelelően.
- Intézkedik a fogékony állatok mozgásának szállításának fokozott ellenőrzéséről, szükség esetén korlátozásáról, előterjesztést tehet harmadik országokból fogékony állatok behozatalának tilalmára, illetve állati termékek behozatalának korlátozására, illetve tilalmára.
- Jelentést készít az Európai Unió Bizottságának és a Nemzetközi Állategészségügyi Hivatalnak (WOAH).
- Kapcsolatot tart a rendészeti és katasztrófavédelmi szervezetekkel.
- Tájékoztatja az elektronikus és írott sajtót.
- Munkaidőn kívüli időszakra és munkaszüneti napokra ügyeletet szervez.
- Eseménynaplót vezet.

4.3. OJK elérhetőségei:

Cím: 1024 Budapest, Keleti Károly utca 24.

E-mail: ojk@nebih.gov.hu

4.4. Az OJK részére az alábbiakat kell biztosítani:

- Megfelelő helyiséget a személyzet elhelyezésére.
- A távközlési eszközöket, beleértve telefonokat (mobil), fénymásolókat, számítástechnikai eszközöket, számítógép hálózatot.
- Országos és megyei térképeket, elsősorban elelektronikus formában.
- A sertésállományokra, a vaddisznók számára és területi elhelyezkedésére, vágóhidakra, húsfeldolgozókra, hűtőházakra és állati eredetű melléktermékeket feldolgozó üzemekre vonatkozó adatbázist.
- Azon hatóságok és egyéb szervezetek címjegyzékét, melyeket a járványkitörésekről értesíteni kell.
- Országos médiák címlistáját.
- Azon személyek (állatorvosok) címlistáját, akik a WOAH korábbi "A" listáján szereplő betegségek leküzdésében gyakorlati tapasztalatot szereztek (feltüntetve nyelvismeretüket és továbbképzésen való részvételüket), akik igénybe vehetők a Nemzeti Szakértői Csoportban vagy a HJK-hoz kirendelhetők.

4.5. Az OJK személyi állománya:

- Vezetője a járványügyi igazgatás területén kiemelkedő gyakorlattal rendelkező állatorvos
- 2-4 fő megfelelő igazgatási gyakorlattal rendelkező állatorvos
- Egyéb - vadgazdálkodási, élelmiszerhigiéniai, térképész, informatikus – szakemberek (szükség esetén)
- Technikai segéderő (szükség esetén)
- Adminisztrátorok (szükség esetén)

5. fejezet

TERÜLETI JÁRVÁNYVÉDELMI INTÉZMÉNYEK

5.1. A megyei kormányhivatal élelmiszerlánc-biztonsági ügyekért felelős főosztálya (továbbiakban: megyei főosztály)

5.1.1. A megyei főosztály gondoskodik járványmentes időszakban a járványvédelem magas szinten tartásáról.

5.1.2. A megyei főosztály elkészíti, szükség esetén felülvizsgálja a megye készenléti tervét.

5.1.3. A megyei főosztály gondoskodik az állattartók képzéséről, az állatorvosok betegséggel kapcsolatos továbbképzéséről.

5.1.4. A megyei főosztály megszervezi a megyei szimulációs gyakorlatokat.

5.1.5. A megyei főosztály gondoskodik a járványvédelemhez szükséges eszközök, anyagok tartalékolásáról.

5.1.6. A megyei főosztály feladata a járási főállatorvosoknak és a hatósági állatorvosoknak a járványvédelemhez szükséges alapvető eszközökkel, anyagokkal való ellátása.

5.1.7. A megyei főosztály gondoskodik a járási főállatorvosok és a hatósági állatorvosok mintavételi eszközökkel és bonceszközökkel való ellátásáról.

5.1.8. A megyei főosztály megszervezi az állatorvosok kommunikációs rendszerét, biztosítja az ehhez szükséges eszközöket.

5.1.9. A megyei főosztály gondoskodik megfelelő fertőtlenítő kapacitásról, fertőtlenítő anyagot készletez.

5.1.10. A megyei főosztály a munkaidőn kívüli időszakokra és munkaszüneti napokra ügyeletet szervez.

5.1.11. A megyei főosztályok listáját a II. MELLÉKLET tartalmazza.

5.2. Helyi Járványvédelmi Központ (HJK)

5.2.1. Az afrikai sertéspestis megállapítását követően az OFÁ rendeli el a HJK létrehozását, azon megye/megyék esetében, ahol az ASP-t megállapították. Az OFÁ akkor is elrendelheti a HJK felállítást, ha a megye területét a szomszédos megyében vagy tagországban elrendelt területi korlátozó intézkedések érintik. A HJK személyi és tárgyi feltételeit az megyei kormányhivatal köteles biztosítani.

5.2.2. A HJK vezetőjét a megyei főállatorvos javaslatára a főispán nevezi ki. A feladatra alkalmas megyei szakemberek névsorát a megyei készenléti tervnek tartalmaznia kell. A szakemberek felkészültségüknek olyannak kell lenni, hogy a járványkitörést követően a HJK az 5.3.3. pontban foglalt feladatait el tudja látni.

5.2.3. A megyei készenléti tervnek tartalmaznia kell a HJK helységeit, eszközeit, kommunikációs eszközeit, járműveit, fogyóeszközeit.

5.2.4. A helyi készenléti tervben rögzíteni kell, mely tevékenységet kivel kívánják szerződéses szolgáltatás keretében rendezni.

5.2.5. A HJK részére biztosítani kell:

- a fogékony állattartó telepek listáját és naprakész adatokat a fogékony állatlétszámról,
- kimutatást a vaddisznók létszámáról vadgazdálkodási egységenként,
- vadászatra jogosultak listáját,
- vágóhidak, húsüzemek listáját,
- állati eredetű melléktermék feldolgozók listáját,
- sertéskereskedők listáját,
- a szállító eszközökkel, földmunka gépekkel rendelkezők listáját.

5.2.6. A HJK részére biztosítani kell a megye és a települések térképét, elsősorban elektronikus formában.

5.2.7. A HJK részére biztosítani kell a szükséges nyomtatványokat.

5.2.8. A HJK részére a fentieket a megyei kormányhivatal biztosítja.

5.3. A HJK feladatai

5.3.1. A HJK-t az OJK irányítja és ellenőrzi.

5.3.2. A HJK feladatait a megyei főosztály és a járás apparátusával, valamint kirendelt állatorvosokkal hajtja végre.

5.3.3. A HJK:

- irányítja a járványügyi nyomozást,
- felügyeli az állatok leölését és ártalmatlanítását, jóváhagyja a takarítási és fertőtlenítési tervet,
- az elásási helyszíneket egyezteti a környezetvédelmi hatósággal,
- javaslatot tesz a védőkörszét és a megfigyelési körszét területére,
- irányítja a védőkörszét és a megfigyelési körszét területén az állományok szűrését, ellenőrzi a zárlati intézkedések betartását,
- kidolgozza a zártvágás rendszerét,
- együttműködik a szakértői csoporttal,
- eseménynaplót vezet,
- folyamatosan jelent az OJK-nak és a megyei főállatorvosnak,
- kapcsolatot tart a vadászati hatósággal,
- kapcsolatot tart a tájegységi fővadászokkal,
- kapcsolatot tart a helyi médiával,
- kapcsolatot tart a megyei rendőrfőkapitánysággal,
- folyamatos szolgálatot szervez (ügyelet, készenlét).

5.4. A HJK személyzete:

- Vezetője a járványügyi igazgatás területén nagy gyakorlattal rendelkező állatorvos (a megyei készenléti tervben meg kell nevezni az e feladatra javasolt személyt vagy személyeket)
- Állatorvos tagjai (2-3 fő, a megyei készenléti tervben meg kell nevezni az e feladatra javasolt személyt vagy személyeket)
- Kisegítő személyzet (gépkocsi vezető, adminisztrátor: a megyei készenléti tervben meg kell nevezni az e feladatra javasolt személyt vagy személyeket)

6. fejezet

NEMZETI SZAKÉRTŐI CSOPORT

6.1. Az OFÁ az állategészségügyi és élelmiszer-ellenőrző szolgálat fertőző betegségek megelőzésében és leküzdésében jártas igazgatási és laboratóriumi szakembereiből, továbbá szükség esetén oktatással vagy kutatással foglalkozó állatorvosokból, virológusokból vagy biológusokból, vadgazdálkodási illetve egyéb szakemberekből folyamatosan működő Nemzeti Szakértői Csoportot (továbbiakban: szakértői csoport) hoz létre. A szakértői csoport feladata, hogy szakmai háttérrel biztosítson az afrikai sertéspestis megelőzéséhez, szükség esetén leküzdéséhez, különös tekintettel a leküzdés során alkalmazandó eljárások tökéletesítésére és továbbfejlesztésére.

6.2. A szakértői csoportot az OFÁ összehívja azért, hogy az a járványügyi helyzet ismeretében elemezze a meghozott intézkedéseket és szükség esetén javaslatot tegyen azok módosításra vagy kiegészítésére. A szakértői csoport a munkát egy – vagy szükség esetén több - ülésen végzi el. A szakértői csoport a hatékony munkavégzés érdekében néhány fős akciócsoportokat, illetve munkacsoportokat is létrehozhat, amelyek két szakértői csoport ülés között szakértői támogatást nyújtanak OFÁ-nak, az OJK-nak és a HJK-nak.

6.3. A szakértői csoport az ülésen kialakított véleményéről – szavazást követően - határozati javaslatokat hoz, amelyet a szakértői csoport ülésen kijelölt tagok aláírásukkal hitelesítenek. Az akciócsoportok, illetve munkacsoportok ülésein hozott megállapításokat a szakértői csoport vezetője foglalja írásba. Az akciócsoportok, illetve munkacsoportok a szakértői csoporthoz hasonlóan határozati javaslatot is hozhatnak.

6.4. A szakértői csoport ülésen legalább az alábbiakra kell kitérni:

6.4.1. Állattartó telepen (ideértve a vadfarmot is) történt kitörés esetében:

6.4.1.1. A HJK-tól kapott tájékoztatás alapján:

- a fertőzött telep helyére és a közvetlen környezet sertésállományára,
- a fertőzött telep sertéslétszámra, korcsoportos bontásban,
- a telepen alkalmazott tenyésztési módszerre,
- a telepen található nem fogékony állatok fajára és számára,
- a fertőzött telepről mennyi és milyen mintát küldtek már az ÁDI-ba beleértve a vizsgálatok eredményét is,
- elhullott állatok számára,
- a járványügyi nyomozás eredményére.

6.4.1.2. A kapott adatok elemzést alapján kialakított szakmai véleményre, így különösen.

- a fertőzés valószínű eredetéről,
- a fertőzés behurcolásának feltételezhető időpontjáról,
- a fertőzés veszélyének leginkább kitett telepekről,
- a járványtani nyomozás eddigi állásáról,
- a további mintavétel szükségességéről, illetve módjáról,

- a betegség tovaterjedésének megakadályozására teendő legsürgősebb intézkedésekről,
- állati hullák ártalmatlanításának módjáról.

6.4.2. Vaddisznó állományban történ megállapítás esetén (ideértve a vadaskertben vagy vadasparkban tartott vaddisznókat is):

- a járványhelyzet alapján a fertőzött terület és azon belül a szigorúan korlátozott terület meghatározására figyelemmel a kockázatelemzés eredményére,
- a magas kockázatú, közepes kockázatú területek terület meghatározására figyelemmel a kockázatelemzés eredményére,
- a fertőzött területen az ASP rendeletben előírtakon túl alkalmazandó intézkedésekre, amelyek magukban foglalhatják a vaddisznó és egyéb fajok vadászatának felfüggesztését, vagy korlátozását, elsősorban a megállapított esetek közvetlen környezetében,
- a járványügyi helyzetnek megfelelően a megyei kormányhivatalnak adott, a betegségtől való mentesítésre vonatkozó terv (Mentesítési terv) összeállításával kapcsolatos javaslatokra, különös tekintettel azokra az intézkedésekre, amelyek elősegíthetik a betegség felszámolását, így az elhullott vaddisznók szervezett keresésére, az állomány gyérítést szolgáló diagnosztikai kilövésre, az elhullott és diagnosztikai kilövés során kilőtt vaddisznók testének, illetve vadászat esetén a kilőtt egyedek zsigereinek összegyűjtésre és ártalmatlanításra;
- fertőzött területen, valamint a magas kockázatú, közepes kockázatú és alacsony kockázatú területeken végrehajtandó megerősített passzív surveillance és aktív (célzott) surveillance program végrehajtására.

6.5. A szakértői csoport összetétele

Vezetője az OFÁ által kijelölt - kiemelkedő szakmai ismeretekkel és járványügyi igazgatási gyakorlattal rendelkező - állatorvos.

Tagjai:

- az OJK képviselői,
- a NÉBIH ÁDI képviselői,
- a NÉBIH KKI képviselője,
- a NÉBIH ÁÁI képviselője,
- az érintett megyei főállatorvosok és HJK vezetők,
- sertéstartással és vadgazdálkodással foglalkozó érdekképviselők képviselői,
- kiemelkedő szakmai ismeretekkel és járványügyi igazgatási ismeretekkel rendelkező állatorvosok,
- oktatással vagy kutatással foglalkozó állatorvosok, biológusok, vadbiológusok vagy egyéb szakemberek.

A szakértői meghívás lehet intézményi szakértői meghívás, illetve egyéni szakértői meghívás. Mindkét szakértői meghívás esetén személyes részvétel szükséges, az állandó szakértő eseti helyettesítésére csak annak akadályoztatása (pl. betegség, távollét) esetén és az Országos Járványvédelmi Központ, valamint a szakértői csoport vezetőjének előzetes írásbeli tájékoztatását követően kerülhet sor.

6.6. A szakértői csoport - valamint a szakértői csoporton belül létrehozott akciócsoportok, munkacsoportok – üléseinek megszervezése és az ülések vezetése, illetve koordinálása a szakértői csoport vezetőjének a feladata. A szakértői csoport vezetőjének feladataihoz tartozik továbbá a szakértői csoport képviselője két ülés közötti időszakban.

6.7. Az ülések helyszínét és szükséges technikai feltételeket az Agrárminisztérium biztosítja.

6.8. Szükség esetén a szakértői csoport tagjai az OFÁ megbízásából továbbképző értekezleteket és tanfolyamokat tarthatnak.

7. fejezet

AZ ASP LEKÜZDÉSÉRE VONATKOZÓ UTASÍTÁSOK, A BETEGSÉG GYANÚJÁNAK MEGÁLLAPÍTÁSA ÉS A JÁRVÁNYÜGYI NYOMOZÁS

7.1. Az afrikai sertéspestis járvány leküzdésére érvényben lévő utasítások teljes köre megtalálható a III. MELLÉKLETKÉNT csatolt szolgálati szabályzatban.

7.2. A szakértői csoport kijelölt tagjai által az ASP és a klasszikus sertéspestis (KSP) gyanújának megállapításához, a szolgáltató és hatósági állatorvosok számára összeállított útmutatót a IV. MELLÉKLET tartalmazza.

7.3. A járványügyi nyomozásnál használandó kérdőív a V. MELLÉKLETBEN található.

7.4. A különböző gyakorisági, illetve szeroprevalencia szintek esetén a minimális mintaszám meghatározása szolgáló táblázatot a VII. MELLÉKLET tartalmazza.

8. fejezet

AZ AFRIKAI SERTÉSPESTIS NEMZETI REFERENCIA LABORATÓRIUMA

8.1. Az Afrikai Sertéspestis Nemzeti Referencia Laboratórium a NÉBIH Állategészségügyi Diagnosztikai Igazgatósága központi (budapesti) laboratóriuma (NÉBIH ÁDI, 1143 Budapest, Tábornok u. 2.). A diagnosztikai laboratóriumok listáját a VIII. MELLÉKLET tartalmazza.

8.2. Az afrikai sertéspestis megállapítása az ÁDI lelete alapján a járási főállatorvos feladata. Az adott területen való első megállapításhoz az NRL megerősítő vizsgálata szükséges.

8.3. Az ÁDI ügyeleti és készenléti szolgálata lehetővé teszi a minták folyamatos fogadását és feldolgozását. A vizsgálatokat az WOAH Szárazföldi Állatokra vonatkozó Diagnosztikai Módszerek és Oltóanyagok Kézikönyvében leírt módszerekkel végzi.

8.4. Az afrikai sertéspestis gyanúja esetén a NÉBIH ÁDI Kaposvári Állategészségügyi Diagnosztikai Laboratóriuma a vizsgálati anyagot a NÉBIH ÁDI központi laboratóriumába küldi. A NÉBIH ÁDI Debreceni Állategészségügyi Diagnosztikai Laboratóriuma kórtani és PCR vizsgálatokat is végez ASP gyanú esetén. A PROPHYL Állategészségügyi, Diagnosztikai, Kutató és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság 7700 Mohács, Szent István u. 18-20. szám alatti telephelyén működtetett szolgáltató laboratóriuma PCR vizsgálatokat végez ASP gyanú esetén.

8.5. Az ÁDI területi laboratóriumai részt vesznek az afrikai sertéspestis felderítésére irányuló szerológiai vizsgálatok végzésében.

8.6. A Nemzeti Referencia laboratórium a vizsgálatok eredményéről haladéktalanul értesíti:

- az Országos Főállatorvost,
- az Országos Járványvédelmi Központot,
- a NÉBIH ÁAI igazgatóját,
- a beküldés helye szerint illetékes megyei főállatorvost, illetve HJK-t,
- a beküldő állatorvost.

8.7. Községi afrikai sertéspestis referencia laboratórium:

Centro de Investigación en Sanidad Animal

28130 Valdeolmos Madrid Spain

9. fejezet

HUMÁN ERŐFORRÁS

9.1. A megyei főosztály nyilvántartja azokat a megyében dolgozó állatorvosokat, akik az afrikai sertéspestis leküzdésében igénybe vehetők. E nyilvántartást a megyei főállatorvos az OJK-nak elektronikus úton megküldi.

9.2. Járványveszély esetén a szolgáltató állatorvosokat elsősorban az Éltv. 51. § (3) bekezdésének q) pontja alapján aktív közreműködésre vonatkozó határozattal kell kirendelni. Ezen felül lehetőség van még az illetékes megyei főállatorvos által elrendelt közcélú munkavégzésre is, az Éltv. 53. § (3) bekezdés szerint – a Magyar Állatorvosi Kamarával kötött - megállapodás alapján, díjfizetés és költségtérítés ellenében igénybe vehető. A szolgáltató állatorvos a közcélú igénybevételnek köteles eleget tenni, amelynek végrehajtása során közfeladatot lát el, és a hatósági állatorvost megillető védelemben részesül.

9.3. Segéderőt is elsősorban az Éltv. 51. § (3) bekezdésének q) pontja alapján aktív közreműködésre vonatkozó határozattal kell kirendelni. Ezen felül a HJK javaslatára a megyei kormányhivatal vagy a járási hivatal a munkaügyi szabályok betartása mellett közvetlenül alkalmazhat, vagy munkaerő közvetítéssel foglalkozó szervezettől igényelhet ilyen személyeket, ha ennek fedezete biztosított.

9.4. A kirendelt szakemberek és az alkalmazott segéderő költségeinek elszámolását a megyei kormányhivatal illetékes részlege végzi. Az aktív közreműködés esetén, az Éltv. 55. § (1) bekezdése c) pontja értelmében az államtól kártalanításra jogosult az 51. § (3) bekezdés q) pontjában meghatározott jogi személy, illetve természetes személy, amennyiben a kötelezésre kifejezetten az erre irányuló határozat alapján került sor.

10. fejezet

ANYAGOK ÉS ESZKÖZÖK

10.1. A hatósági állatorvosokat a főosztály ellátja:

- személyi védőfelszereléssel (gumicsizma, vízhatlan ruha, gumikesztyű),
- személyi fertőtlenítéshez szükséges anyagokkal és eszközökkel,
- diagnosztikai eszközökkel, bonceszközökkel,
- mintavételhez szükséges eszközökkel.

10.2. A 10.1. pontban felsorolt anyagokat és eszközöket a megyei főosztály készletezi olyan mennyiségben, hogy az járványkitörés esetén a kirendelt szakemberek hatékony és biztonságos munkavégzését biztosítani tudja. Célszerű ezeket a készleteket elkülönítetten kezelni, hogy szükség esetén a HJK részére könnyen átadható legyen.

10.3. A járványkitörést követően a szükséges fertőtlenítő szereket és eszközöket a megyei Főosztály a HJK rendelkezésére bocsátja. Hiány esetén – a HJK jelzése alapján – az OJK intézkedhet a hiányzó eszközök és fertőtlenítőszeresek más megyéből való átcsoportosításáról is.

10.4. Az állatok leöléséhez szükséges eszközöket és berendezéseket a megyei főosztály biztosítja. Hiány esetén - a HJK jelzése alapján - az OJK intézkedhet a hiányzó eszközök más megyéből való átcsoportosításáról is.

10.5. A szükséges anyagok és eszközök beszerzésére – különös tekintettel az ASP megállapítást követő időszakot - szükség esetén alkalmazható az Éltv. 51. § (3) bekezdésének p) pontja alapján történő igénybevitel. Ebben az esetben az igénybevitelért az államtól kártalanításra jogosult a földterület, jármű, épület, berendezés, eszköz és anyag tulajdonosa, használója, amennyiben az igénybevitelre, illetve használatra kifejezetten az erre irányuló határozat alapján került sor.

11. fejezet

KÉPZÉS ÉS A BETEGSÉGGEL KAPCSOLATOS KÉSZENLÉT

11.1. A betegséggel kapcsolatos ismeretek felelevenítését és a betegségre vonatkozó esetleges újabb tudományos eredmények közzétételét szolgáló képzés nélkülözhetetlen ahhoz, hogy az afrikai sertéspestis kitörése esetén a betegség a lehetséges legrövidebb időn belül megállapításra kerüljön és így a leküzdést szolgáló intézkedések meghozzák a várt eredményt.

11.2. A betegséggel kapcsolatos képzésen kívül szükség van a betegség leküzdést szolgáló intézkedések begyakorlására szolgáló szimulációs gyakorlatokra. A szimulációs gyakorlat során a betegség egy vagy több kitörés feltételezését követően a - csoportokba osztott - résztvevőknek az a feladatuk, hogy megtegyék a betegség leküzdést szolgáló intézkedéseket. A gyakorlat általában több napig tart és általában magában foglalja a feltételezett kitörés helyszínének meglátogatását, illetve egyes intézkedések gyakorlati végrehajtását is. A résztvevőknek a helyszínen szerzett tapasztalatok figyelembevételével kell megtenniük a további intézkedéseket. A szervezők végül elemzik a csoportok munkáját, majd a résztvevőkkel együtt kiértékelik azt.

11.3. A 11.1. és a 11.2. pontokban foglaltak gyakorlati végrehajtása érdekében a következő intézkedéseket kell megtenni:

11.3.1. Öt évente kétszer kell tartani országos ASP szimulációs gyakorlatot, de a második gyakorlat helyett klasszikus sertéspestis vagy ragadós száj- és körömfájás szimulációs gyakorlat is tartható. Az országos szimulációs gyakorlatot olyan időtartamra kell szervezni, amely lehetővé teszi helyszíni intézkedések (pl. klinikai vizsgálat, kórbonctani vizsgálat, mintavétel, mintaküldés, helyi zárlat, leölés, kártalanítás, ártalmatlanítás és fertőtlenítés) végrehajtását vagy modellezését, továbbá a betegség leküzdésére vonatkozó intézkedések (védőkörzet, megfigyelési körzet, járványügyi nyomozás, jelentések és kommunikáció) kidolgozását. Az országos szimulációs gyakorlat – az Országos Főállatorvos döntése alapján - az EU valamely szomszédos tagországaival vagy más szomszédos országgal közösen is tartható. Az országos szimulációs gyakorlat évében (vagy az azt követő 12 hónapon belül) kell megtartani az afrikai sertéspestisre vonatkozó – ötévente legalább egyszer esedékes - országos továbbképzést is, amely szükség esetén a szimulációs gyakorlattal együtt is tartható.

11.3.2. Minden megyében öt évente kétszer kell tartani megyei ASP szimulációs gyakorlatot, de a második gyakorlat helyett ebben az esetben is tartható klasszikus sertéspestis vagy ragadós száj- és körömfájás szimulációs gyakorlat. A legcélravezetőbb az, ha a megyei gyakorlatot az országos gyakorlatot követő egy éven belül tartják meg. Ha lehetőség van rá a megyei szimulációs gyakorlat is legyen több napos, de ha ez nem oldható meg, akkor elfogadható az egy napos gyakorlat is.

11.3.3. Minden megyében a megyei szimulációs gyakorlatokon túl még öt évente legalább egy ASP-vel kapcsolatos továbbképzést kell tartani, ezek során a betegséggel kapcsolatos

ismeretek összefoglalása mellett röviden ki kell térni az igazgatási kérdésekre is, különös tekintettel az alábbiakra:

- ASP kórjelzése,
- fertőzött telepen végzett eljárások (leölés, ártalmatlanítás, fertőtlenítés),
- a védő körzet és a megfigyelési körzet területén végzett eljárások,
- a betegséggel kapcsolatban végzett tevékenységek dokumentálása,
- a közvélemény tájékoztatásának módszerei.

11.4. Valamennyi szimulációs gyakorlatot és továbbképzést dokumentálni kell.

12. fejezet

A KÖZVÉLEMÉNY TÁJÉKOZTATÁSA

12.1. Az afrikai sertéspestis megelőzésének, illetve fellépése esetén eredményes leküzdésének alapvető feltétele az állattartók, a vadászok és a lakosság együttműködése a betegség megelőzéséért illetve leküzdéséért felelős szakmai szervezetekkel. El kell érni, hogy az állattartók ismerjék az egyes fertőző betegségek legfontosabb tüneteit (szaksajtó, megyei média, gazdaképzés, stb.), illetve minden állattartó a sertésállományának állategészségügyi ellátásáról folyamatosan gondoskodjon.

12.2. A betegséggel kapcsolatos ismereteket a NÉBIH honlapján bárki számára elérhetően szerepeltetni kell.

12.3. A közvéleményt a fertőző betegségek kitörésének kockázatáról rendszeresen tájékoztatni kell. Tájékoztatni kell a közvéleményt a korlátozó intézkedések szükségességéről, várható időtartamáról, a betegség közegészségügyi vonatkozásairól.

13. fejezet

AZ AFRIKAI SERTÉSPESTIS LEÍRÁSA

13.1. Kóroktan:

13.1.1. Az ASP-t egy burkos DNS-vírus okozza, amely az Asfarviridae családba tartozó Asfivirus nemzetségbe tartozik. Az ASP vírustörzsek különböznek egymástól virulenciájukban, noha különféle szerotípusokat nem lehet azonosítani.

13.1.2. A vírus ellenálló képessége igen nagy. Rothadó vérben és húspan legalább 4, füstölt és pácolt sonkában 5-6, csontvelőben 7-8 hónapig fertőzőképes marad. Talajban nyáron legalább 100, télen 200, vízben nyáron 70, télen 120 napig marad életben. Tűző napon 3 óra alatt veszíti el fertőzőképességét. Hő hatására +60 C°-on 30 perc alatt meggy tönkre, 5 %-os H-lúg hatására percek alatt pusztul el.

13.1.3. Európában a sertések természetes úton legfőképpen az orr- és szájnyíláson keresztül, a fertőzött sertésekkel való közvetett vagy közvetlen érintkezés vagy vírussal fertőzött takarmány fogyasztása révén fertőződnek. Azonban olyan területeken, ahol kórokozó átvivők (*Ornithodoros* genusba tartozó óvontagok) élnek, az azok révén történő vírusátvitel a vírus fennmaradásában és terjesztésében nagyon fontos szerepet játszik. Az ASP fertőzött anyagokkal történő közvetett érintkezéssel vagy az ASP-vírust mechanikusan szállító szűrő rovarok révén is terjedhet. A betegség átvitele fertőzött vaddisznók spermája útján is megtörténhet.

13.1.4. A lappangási idő az egyes állatok esetében körülbelül 5-15 nap, de üzemi körülmények között előfordulhat, hogy egy gazdaságban a klinikai tünetek csak több héttel a vírus behurcolását követően, vagy gyenge megbetegítő képességű törzsek esetén még később válnak nyilvánvalóvá.

13.1.5. A betegség heveny, félheveny és krónikus formában fordul elő, a különbség főként a vírus fertőzőképességétől függ.

13.1.6. A fertőzést követően klinikailag tünetmentessé váló sertésekben 40-60 napig áll fenn viraemia (a vírus megjelenése a vérben) és e sertések vírushordozókká válnak. Az ASP-vírust a fertőzés után még hat hónappal is kimutatták vírushordozó sertésekben.

13.2. Heveny forma:

13.2.1. A magas (40°C-nál magasabb) láz fellépése rendszerint a betegség első klinikai tünete, amelyet levertség és étvágytalanság, gyors és nehezített légzés, az orr és a szem váladékozása kísér. A sertések mozgása koordinálatlanná válik, és az állatok összebújnak. A kocák vemhességük bármely fázisában elvetélhetnek. Némely sertésnél hányás vagy bélsárpangás, míg másoknál véres hasmenés fordulhat elő. A bőrön vérbő vagy vérzéses területek figyelhetők meg, főleg a végtagokon és a füleken. Az állatok elhullásuk előtt kómába eshetnek, amely egy-két nappal a klinikai tünetek kifejlődése után lép fel. A megbetegedési és az elhullási ráta egy adott gazdaságban elérheti a 100%-ot is.

Heveny esetekben a vérerek súlyos általános megbetegedése következtében a bőr és a szervek bővérűek, a bőrben és minden szerv savós hárttyája alatt kisebb-nagyobb vérzések találhatók. A vesén a vérzések nemcsak a tok alatt, hanem a szerv egész állományában és a vesemedencében is kifejezettek. A nyirokcsomók különösen a gyomor mögötti és a májkapuiak sötétvörösek, vérrel átitatottak. Az epehólyag fala és kivezető csatornájának környéke kocsonyásan beszűrődött. Vérzések vannak az emésztőcsatorna és a húgyhólyag nyálkahártyájában is. A tüdő ödémás, a sövények megszáradtak. A lép sötét és megnagyobbodott, metszéspulpa elödborodik.

13.2.2. A klasszikus sertéspestis heveny formája általában az afrikai sertéspestiséhez nagyon hasonló klinikai és kórtani kép kialakulásához vezet. Előfordulása esetén a bőrön és füleken lévő vérzések egyszerűen észrevehetőek és a heveny afrikai sertéspestis gyanúját keltik. Kevés más betegség okoz hasonló elváltozásokat.

Heveny afrikai sertéspestisre is gondolni kell sertésorbánc, sertések szaporító- és légzőszervi tünetegyüttese (PRRS), kumarin mérgezés, purpura haemorrhagica, választott malacok cirkovírus okozta sorvadása (PMWS), sertések bőrgyulladásos és vesekárosodásos tünetegyüttese (PDNS), szalmonella vagy Pasteurella fertőzések gyanúja, vagy bármely olyan lázzal járó enterális vagy légúti tünetegyüttes esetén, amely nem reagál antibiotikus kezelésre.

13.3. Félheveny forma:

A betegség félheveny formái gyakoribbak az endémiás területeken. A félheveny fertőzést hullámzó láz, levertség és tüdőgyulladás jellemzi. Az elhullás szívelégtelenség következtében léphet fel. A félheveny formánál az elváltozások hasonlóak a heveny formánál megfigyelhetőknél, de enyhébbek azoknál. Jellemző elváltozások: vérzések a nyirokcsomókban, vesékben és a lépben, tüdővérbőség és - ödéma és néhány esetben interstitialis tüdőgyulladás.

13.4. Idült forma:

A betegség idült formája ritka. Idült formánál másodlagos bakteriális fertőzések figyelhetők meg. Mivel az idült ASP klinikai tünetei nem specifikusak, számos egyéb betegségre is gondolni kell a differenciáldiagnózis során. Nem szükségszerűen mérhető minden állatnál magasabb testhőmérséklet, de egy fertőzött gazdaságban a láz legalább néhány sertésnél kimutatható.

Az idült ASP klinikai tünetei lehetnek légzőszervi tünetek, vetélés, ízületi gyulladás (arthritis), idült bőrfekélyek vagy elhalás, amely nem hasonlít az ASP tipikus klinikai képére. A kórbonctani elváltozások enyhék vagy akár hiányozhatnak is. A kórbonctani leleteket megnagyobbodott nyirokcsomók, megnagyobbodott lép, mellhártyagyulladás és fibrines szívburokgyulladás, valamint beszűrődéses tüdőgyulladás jellemzi. Beszámoltak már a tüdőben gócos sajtos elhalásról és meszesedésről is.

14. fejezet

AZ ASP MEGELŐZÉSE ÉS KORAI FELISMERÉSE

14.1. Az ASP megelőzése

Az ASP előfordul a Szaharától délre fekvő afrikai országokban, endémiásan varacskos disznóban az Egyenlítőtől délre. Afrikában a házisertések varacskos disznótól fertőződnek, közvetlen érintkezéssel vagy vektorok (*Ornithodoros* fajok) közvetítésével. Több alkalommal behurcolásra került Európába (Spanyolország, Portugália, Franciaország, Olaszország, Málta). A betegség vírusát Európába csaknem mindig nyers élelmiszerekkel hurcolták be, az első góccokat többnyire repülőterek és kikötők ételmaradékaival etetett sertésállományokban észlelték. A betegséget az érintett területek sertés állományának leölésével számolták fel. Az utóbbi években behurcolásra került Oroszországba, majd Fehéroroszországba, Romániába és Lengyelországba is.

Az elsődleges kitörés helyéről a vírus elhurcolható élőállattal, állati termékkel, fertőzött takarmánnyal, fertőzött járművel, az emberek által. Tovahurcolásában a fent említett vektorok is közreműködhetnek.

Az európai vaddisznó ugyanolyan fogékony a betegség iránt, mint a házisertés. A vaddisznók és az óvintézkedések elsősorban ott játszanak fertőzés közvetítő szerepet, ahol a sertéseket extenzíven tartják. A betegség kártétele nagy, a frissen fertőzött állományokban heveny járványok alakulnak ki 100 %-ot megközelítő mortalitással. Azokban az országokban, ahol a betegség endémiássá válik, a mortalitás csökken, az állatok egy része átvészeli és tartós vírushordozó marad.

A betegség megelőzésére vagy befolyásolására specifikus védekezési módszer (vakcina) jelenleg nincs. A védekezés egyetlen lehetséges módja a betegség behurcolásának megelőzése, illetve járvány kitörés esetén a betegség mielőbbi felismerésére és a góccal gyors felszámolása, az összes fertőzött és fertőzőttség gyanús állat leölése és ártalmatlanítása útján. A betegség behurcolásának kockázata, a kereskedelem globalizációja és a turizmus világméretű kiszélesedése következtében folyamatosan fennáll.

A betegség megelőzésének eszközei:

- államközi szerződések és EU rendelkezések biztosítják, hogy fertőzött területről állat, állati termék, ragályközvetítő anyag nem hozható be,
- a vonatkozó rendelkezések szerint a repülőtéren és kikötőben élelmiszer hulladék elégetés útján ártalmatlanítandó (1069/2009/EK, 45/2012. (V.8.) VM rendelet),
- élelmiszer hulladék (konyhai hulladék) etetése sertésekkel tilos (75/2002. (VIII.16.) FVM rendelet),
- vásárolt állatok karanténkövetelménye,
- sertéstartó telepek általános járványvédelme,
- állattartó telepek folyamatos állatorvosi felügyelete,
- forgalomba hozott sertések egyedi megjelölése, sertés szállítólevél kötelezettség,
- vágóhidak, vásárterek, gyűjtőtelepek állatorvosi felügyelete,
- a teljes élelmiszerlánc hatósági felügyelete (Éltv.).

14.2. Az afrikai sertéspestisszel kapcsolatos kockázatelemzés

Az ASP megelőzésre és korai felismerésére vonatkozó intézkedéseket az ASP jelentette kockázat mértékéhez szükséges igazítani, annak érdekében, hogy azok a lehetőségekhez képest a legjobb eredményt hozzák, valamint költségkímélőek is legyenek. Éppen ezért a szakértői csoport 2016. szeptember 28-án tartott ülésén hozott I/1. számú határozati javaslatának megfelelően az Országos Főállatorvos összehívta ASP Kockázatelemzési Munkacsoportot (továbbiakban: Munkacsoport), amely 2017. szeptember 12-én tartotta alakuló ülését. A Munkacsoport a feladathoz az alapelvek és alapfogalmak tisztázásával kezdett hozzá, meghatározta, hogy milyen típusú kockázatelemzésre van szükség és egyetértett azzal, hogy az afrikai sertéspestis (ASP) szempontjából az ország területe három kockázati kategóriába sorolható: magas, közepes és alacsony kockázatú területre. Az alakuló ülésén a feladat minél hatékonyabb végrehajtása érdekében a Munkacsoporton belül létrejött az ASP Kockázatelemzési Akciócsoport (továbbiakban: Akciócsoport).

Az Akciócsoport létrehozott egy adatbázist az Országos Vadgazdálkodási Adattárban található, az ország vaddisznó állományára vonatkozó vadászterületenkénti becslési adatokból, a Tenyészet Információs Rendszerben (TIR) nyilvántartott házisertés tartási helyek adataiból, valamint az erdőborítottságra, az ország úthálózatára, a szomszédos országok jelentette ASP kitörések számára és az ezen országoktól való távolságra, valamint a csehországi vaddisznókban megállapított ASP esetekre vonatkozó információkból. Az Akciócsoport az adatbázis segítségével számításokat végzett, amelyek alapján számos ábrát készített, azok szemléltetésére. Ezen felül az Akciócsoport kockázati területek azonosítása céljából a Tenyészet Információs Rendszerrel szorosan összefüggő Egységes Nyilvántartási és Azonosítási Rendszernek (ENAR) a házisertések szállítására vonatkozó adatainak elemzésére és az ASP lehetséges terjedésének szoftveres modellezésre is kitért. Az Akciócsoport az adatok alapos elemzését követően végül arra a döntésre jutott, hogy először a betegség behurcolásának kockázatára helyezi a hangsúlyt és ezen belül is elsősorban az ország ASP szempontjából magas és közepes kockázatú területeinek meghatározására fókuszál. 2018. február elején az Akciócsoport javaslatot állított össze, elsősorban az ASP behurcolására, továbbá ezzel összefüggésben az ország ASP szempontjából magas és közepes kockázatú területeinek meghatározására vonatkozóan.

A fertőzés Magyarországra való behurcolásának kockázatbecslésében kiemelt jelentőségű volt a vaddisznóállomány szerepe, hiszen Kárpátalján már akkor is bizonyítottan vaddisznóban is jelen volt a betegség. Az Európai Élelmiszerbiztonsági Hivatal (EFSA) adatai alapján a vaddisznóállományban a fertőzőtlenség lassan (havonta 1-2 km), de folyamatosan továbbterjed emberi beavatkozás nélkül is. Az feltételezhető volt, hogy a fertőzés hazai megjelenése esetén azokban a vadgazdálkodási egységekben, ahol a vaddisznók sűrűsége nagyobb, ott több állat-állat találkozással van lehetőség, a táplálékforrásokon való osztozás szükségzerűbb lehet. Éppen ezért ilyen területeken nagyobb valószínűséggel fordulhat elő eset, illetve nagyobb valószínűséggel terjedhet rá a már fertőzött populációról a szomszédos vaddisznóállományra a betegség.

Az ASP jelentette kockázat nyilvánvalóan összefüggésben volt azon szomszédos országok közelségével, amelyek már jelentették az ASP előfordulását. A kockázatot befolyásolta az is, hogy a betegség milyen mértékben elterjedt az adott országban. Ez utóbbit indokolt volt a Nemzetközi Állatjárványügyi Hivatalnak (WOAH) jelentett ASP kitörések számával arányosan figyelembe venni.

Az ország egyes területein az ASP jelentette kockázat mértékéről akkor tudunk a legrealisabb képet alkotni, ha a véletlen események folytán esetleg bekövetkező nagyobb ugrásokat nem vesszük figyelembe. Ugyanis ezek bekövetkezésének valószínűsége és az, hogy bekövetkezésük esetén azok pontosan hol történnek a jelenleg rendelkezésre álló adatok alapján még közelítő pontossággal sem becsülhető meg. A vaddisznó állománynak és a házisertés állományoknak a települések szintjén ábrázolt sűrűségi adataira, valamint a hazánkkal szomszédos fertőzött országokkal és a viszonylag közeli, szintén fertőzött országokkal való távolságra - feltéve, hogy ez utóbbit súlyozzuk a jelentett kitörések számával - támaszkodva már reális képet kaphattunk arról, hogy az ország mely területein mekkora kockázattal kell számolni. Ugyanakkor nem feledkezhettünk el arról, hogy csak a vaddisznó állományban megállapított ASP esetében szükséges egy viszonylag nagyobb földrajzi területet „fertőzött területnek” kijelölni, továbbá az eddigi európai tapasztalatok azt

mutatják, hogy a vaddisznó állományban a betegség terjedését megállítani gyakorlatilag nem lehet, azt eddig a legeredményesebben védekező országok többségének is legfeljebb lassítania sikerült. Ugyanakkor a házisertés állományokat a következetesen alkalmazott általános járványvédelmi (biológia biztonsági) intézkedésekkel hatékonyan meg lehet védeni a betegségtől. Éppen ezért az Akciócsoportnak az volt a véleménye, hogy a magas és közepes kockázatú területek meghatározásánál a vaddisznóállomány vadgazdálkodási egységek szintjén ábrázolt sűrűségi adataira, valamint a hazánkkal szomszédos fertőzött országoktól (Románia és Ukrajna) és viszonylag közeli, szintén fertőzött Csehországtól való távolságra (súlyozva a kitörések számával) alapozva a legcélszerűbb meghatározni az egyes kockázati területeket.

Azokat a szigetszerűen elhelyezkedő területeket, amelyek esetében a kockázat nagyobb, mint a környező területeken, az Akciócsoport véleménye szerint nem kell magasabb kockázatúként figyelembe venni. Ennek magyarázata az, hogy ezt a jelenséget az okozza, hogy ezeken a viszonylag kis területeken a becsült vaddisznólétszámból adódó sűrűségi érték kiugróan magasabb, mint a környező területek hasonló értéke. Ugyanakkor a környező területek alacsony vaddisznó sűrűsége mintegy gátként szolgálhat a betegség terjedésével szemben. Ezzel ellentétben az olyan alacsonyabb kockázatú területet, amely szigetszerűen egy magasabb kockázatú területen belül helyezkedik el célszerű szintén magasabb kockázatúnak tekinteni.

A Heves megyében történt első megállapítást követően azonnali intézkedésként ideiglenes fertőzött terület került elrendelésre, de ezt követően a 2014/709/EU bizottsági végrehajtási határozat melléklete II. részében meghatározott fertőzött terület, illetve a melléklet I. részében meghatározott magas kockázatú terület már egy új kockázatelemzés alapján került megállapításra. A fertőzött terület megállapításakor olyan természetes akadályokat is figyelembe vettünk, mint a Mátra hegyvonulata, amely a 2007. és 2009. között vaddisznókban lezajlott klasszikus sertéspestis járvány esetében hatékonyan akadályozta meg a betegség Nógrád megyéből Heves megyébe való terjedését.

A Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei megállapítást követően ismét kockázatelemzés és a szakértői csoport korábbi véleményének a figyelembevételével került meghatározásra a fertőzött terület, valamint az azt övező magas kockázatú terület. A hazai megállapítás esetében az alapelv megegyezett a behurcolásra vonatkozóan említettekkel, azzal a különbséggel, hogy külföldi esetektől és a hazai esetektől való távolság egyaránt figyelembevételre került.

A járványügyi helyzet minden jelentős változása esetén újabb kockázatelemzés készül és szükség esetén a kockázati területek módosulnak, így történt ez a betegség Borsod-Abaúj-Zemplén megyei és Hajdú-Bihar megyei megjelenése esetén is.

Az egyes kockázati területekhez tartozó vadgazdálkodási egységek naprakész felsorolását valamint a feladat elvégzéséért járó állami kártalanítás szabályait mindig a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal honlapján kerülnek közzétételre az OFÁ vonatkozó utasításnak megfelelően. Ugyanakkor a betegség esetleges új területen való megjelenése esetén az országos főállatorvos azonnali utasításban állapítja meg az ideiglenes fertőzött

területet. A határozat, illetve az azonnali utasítás kiadására az 1. fejezet 1.3.4. és 1.3.5. pontjaiban felsorolt jogszabályi rendelkezések adják meg a felhatalmazást.

14.3. Az ASP korai felismerése

Az ASP korai felismerése rendkívül fontos a betegség terjedésének mérséklése és a házisertés állományok védelme szempontjából is. A korai felismerés megfelelően működő surveillance rendszer nélkül elképzelhetetlen. A surveillance rendszert szakmai szempontból két részre oszthatjuk: a betegsége gyanút keltő egyedek vizsgálatán alapuló passzív surveillance és az egészséges állatok előre megtervezett séma szerinti vizsgálatán alapuló aktív (célzott) surveillance. Az ASP esetében a megfertőződött egyedek döntő többsége elhullik, ezért az aktív (célzott) surveillance sokkal kevésbé hatékony, mint pl. a klasszikus sertéspestis esetében. Éppen ezért az ASP korai felismerésének kulcsa a passzív surveillance, de ehhez a klasszikus értelemben vett passzív surveillance, amely csak a gyanús állatok vizsgálatán alapul, nem elegendő. A megfelelő hatékonyság érdekében tehát a passzív surveillancet meg kell erősíteni, olyan egyedek vizsgálatával, amelyek esetében a gyanú nem erősíthető meg, de klinikai tüneteik vagy kórbonctani elváltozásai összefügghetnek az ASP jelenlétével is.

Házisertések esetében, ha az ASP gyanúja kizárásra kerül, de a sertés előzetes tünetek nélkül, hirtelen elhullott, vagy annak +40 °C feletti láza három napig tartó gyógykezelés alatt sem múlt el, vagy a lázas állat a gyógykezelés ellenére elhullott, akkor a szolgáltató állatorvosnak az ilyen egyedből (vagy egyedekből) laboratóriumi vizsgálat céljára - a megerősített ASP passzív surveillance keretében - mintákat kell küldenie a NÉBIH ÁDI legközelebbi telephelyére. Ezen felül a közepes kockázatú, magas kockázatú, valamint a fertőzött területek esetében a terület ASP kockázati besorolásának megfelelő számú elhullott sertést kell beküldeni a sertéstartó telepekről, olyan egyedeket is megmintázva, amelyek esetében az ASP gyanúját nem erősítették meg és nem hirtelen, előzetes tünetek nélkül hullottak el.

A vágóhidakon a fertőzött területekről (II. típusú, korlátozás alatt álló körzet) érkező szállítmányok esetében valamennyi útihulla és szálláshulla esetében el kell végezni a III. MELLÉKLET 3.6. pontjában részletezett kórbonctani vizsgálatot és a passzív surveillance keretében ezen állatokból mintát kell küldeni a NÉBIH ÁDI legközelebbi telephelyére a III. MELLÉKLET 3.8.1., 3.9. és 3.10. pontjában leírtak szerint. A mentes (közepes kockázatú körzet) és magas kockázatú (I. típusú, korlátozás alatt álló körzet) területekről érkező sertések esetén az útihullák és szálláshullák fent említett mintavételezéséről a hullák kórbonctani vizsgálati lelete és az érintett szállítmány élő sertéseinek klinikai vizsgálati lelete alapján a vágóhidat felügyelő hatósági állatorvos dönt: amennyiben az afrikai sertéspestis gyanúja egyértelműen kizárható, úgy nem szükséges a mintaküldés.

Vaddisznók esetében a megerősített passzív surveillance elsősorban minden megtalált elhullott egyed vizsgálatát jelenti. Ezen felül a közepes kockázatú, magas kockázatú, valamint a fertőzött területek esetében az elhullott vaddisznók szervezett, aktív keresése is kötelező. A vonatkozó szabályok szigorúsága a kockázat növekedésével összhangban nő.

Az ASP surveillance részletes szabályait a vonatkozó országos főállatorvosi utasítások, illetve a Mentésítési Terv tartalmazza. Ezekre az 1. fejezet 1.3.4. és 1.3.5. pontjaiban felsorolt jogszabályi rendelkezések adják meg a felhatalmazást.

15. Fejezet

ADATBÁZIS

15.1. OJK:

- A megyei főosztályok létszámadatai
- Járási hivatalok nyilvántartása
- Nemzetin Szakértői Csoport tagjai
- HJK tagjai
- Nagylétszámú sertéstelepek listája
- Települések sertéstartó udvarainak száma
- Települések sertéslétszáma
- Vágóhidak, húsfeldolgozók, vadfeldolgozók
- Állati eredetű melléktermékeket feldolgozó üzemek listája
- Környezetvédelmi hatóság címlistája
- Médiák címlistája (országos)
- ORFK címlistája
- Állategészségügyi határállomások listája, elérhetősége
- Értesítendő hatóságok és szakmai érdekvédelmi szervezetek listája, elérhetősége
- Térképek, elektronikus vagy az alábbi léptékű papír alapú:
 - országtérkép 1:150.000
 - megyetérkép 1:150.000
 - települések térképei 1:15000

15.2. HJK:

- A főosztály felügyelete alá tartozó állatorvosok
- A főosztály felügyelete alá tartozó segéderők
- Nagylétszámú sertéstelepek és sertéslétszámuk
- Települések kislétszámú sertéstartó udvarainak száma és sertéslétszáma
- A vaddisznó létszám vadgazdálkodási egységenként
- A megye vágóhídjainak, húsfeldolgozóinak, állatkereskedőinek, állati eredetű melléktermékeket gyűjtő és feldolgozó üzemének listája
- Címjegyzék:
 - Megyei Rendőrfőkapitányság
 - Városi Rendőrkapitányság
 - Megyei Munkavédelmi és Munkaügyi Szakigazgatási Szerv
 - Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség
 - Települési önkormányzatok
 - Megyei önkormányzat
 - Vadászatra jogosultak
 - Szomszédos megyék élelmiszerlánc-biztonságért felelős főosztályai
 - Amennyiben gázzal való leöléshez rendelkeznek eszközzel, a Dissous gáztelepek listája a nyitvatartási időikkel
 - Földmunkagépek és szállítójárművek listája
- Térképek, elektronikus vagy az alábbi léptékű papír alapú:
 - Települések térképe (1:15.000)
 - Megyetérkép (1:150.000)

16. fejezet

SZANKCIÓK

16.1. Az élelmiszerlánc felügyeleti bírság az Éltv. 63. § (1) bekezdésének megfelelően.

16.2. A Büntető törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 361. §-a szerint

„Aki

a) a zárlati kötelezettség alá tartozó fertőző betegség behurcolásának vagy terjedésének megakadályozása végett elrendelt járványügyi elkülönítés, megfigyelés, zárlat vagy ellenőrzés szabályait megszegi,

b) járvány idején az elrendelt járványügyi elkülönítés, megfigyelés, zárlat vagy ellenőrzés szabályait megszegi,

c) a fertőző állatbetegségek vagy növényi zárlati károsítók be- és kihurcolásának, valamint terjedésének megakadályozása vagy előfordulásának felszámolása végett elrendelt növényegészségügyi vagy állatjárványügyi intézkedés szabályait megszegi,

vétség miatt elzárással büntetendő.”

MELLÉKLETEK

I. MELLÉKLET

A mentesítési tervben előírt feladatok végrehajtásával kapcsolatos állami kártalanítás részletes szabályai

1. A Földművelésügyi Értesítő LXXI. évfolyamának 8. számában megjelent a 2/2021. számú országos főállatorvosi határozat Mellékletével kiadott, Magyarország afrikai sertéspestis felszámolására vonatkozó mentesítési tervében (továbbiakban: mentesítési terv) foglalt egyes feladatok végrehajtásával kapcsolatos állami kártalanítás részletes szabályai az alábbiak.

2. A mentesítési tervben előírt feladatok végrehajtásával kapcsolatos állami kártalanítás során az alábbi szabályokat kell betartani a szigorúan korlátozott területen:

2.1. A szigorúan korlátozott területen az elhullott vaddisznók bejelentése és keresésére a mentesítési terv 2.2.2.2.3. pontjának megfelelően aktív közreműködésére kötelezettnek a feladat elvégzésért, minden általa megtalált és jelentett elhullott vaddisznó után nettó 10.000 Ft állami kártalanítás illeti meg, amennyiben a hullát a mintavételre kijelölt személy meg is találta.

2.2. Az elhullott vaddisznókból történő, a mentesítési terv 2.2.2.3.1., valamint 2.2.2.4.9. pontjaiban előírt mintavételre aktív közreműködésre kötelezettet a mintavétel végrehajtásáért elhullott vaddisznónként nettó 10.000 Ft állami kártalanítás illeti meg az illetékes járási főállatorvos teljesítés igazolása alapján. A járási főállatorvos akkor állíthatja ki a teljesítésigazolást, ha a mintavevő a mentesítési terv 3. függelékben meghatározott, a NÉBIH honlapján közzétett mintaazonosító lapot hiánytalanul kitöltötte és aláírta, valamint annak/azoknak egy példányát megküldte a járási főállatorvosnak, továbbá a minta megérkezett a laboratóriumba. A kifizetés rendjét az egyes állat-járványügyi intézkedésekről és az azokkal összefüggő állami kártalanításról szóló 74/2013. (VIII. 30.) VM rendelet, illetve a vonatkozó pénzügyi rendelkezések határozzák meg.

Az aktív közreműködésről az illetékes megyei kormányhivatal nevére és címére számlát kell kiállítani, a számlát közvetlenül a megyei kormányhivatal fizeti ki. Az Éltv. szerinti áfa halasztás aktív közreműködésre nem vehető igénybe (e szabályok valamennyi aktív közreműködői tevékenységre együttesen vonatkoznak).

Nem jár azonban állami kártalanítás, ha mintavevő

- nem a mentesítési terv 2. függeléke 2-3. pontjában leírt szervet/szerveket vette le,
- a mintaazonosító lapot hiányosan töltötte ki, illetve ha
- nem adta le a mintát a kísérő irat (megrendelő) rögzítésére jogosult személynek

2.3. A szigorúan korlátozott területen vaddisznók egyedi diagnosztikai kilövésére a mentesítési terv 2.2.2.4.2. pontja szerint aktív közreműködésre kötelezettnek a diagnosztikai célból kilőtt egyedek után nettó 5.000 Ft állami kártalanítás jár. Ezen felül minden szabályos mintavételért nettó 5.000 Ft állami kártalanítás illeti meg az aktív közreműködésre kötelezettet. Az a vadászatra jogosult, amelynek területén a vaddisznót kilőtték, az ártalmatlanított egyedek után állami kártalanításra jogosult. Ez utóbbi esetben a kártalanítási eljárás során a *jelen utasítás 1. mellékletében* szereplő értékeket kell alkalmazni. A mentesítési terv 2.2.2.8.3. pontjában leírt módon felszámolt vadaskertek estén is a fenti eljárásrendet kell alkalmazni.

2.4. A mentesítési terv 2.2.2.8.4. pontja, valamint a 9. számú függelék alapján a helyben történt leöléssel felszámolt vadfarm esetében a leölt állatok után a *jelen utasítás 1. mellékletében* lévő korcsoportoknak megfelelő, a fertőzött és/ vagy SZKT-ba való besorolást megelőző egy évben a vadfarm által kiállított számlákon szereplő összeg a kártalanítás alapja. Ha valamelyik korcsoportra vonatkozóan nem áll rendelkezésre számla, arra a korcsoportra az 1. számú mellékletben szereplő összeg a kártalanítás alapja.

2.5. A mentesítési terv 2.2.2.4.9 és 2.2.2.5.2. pontjai alapján a vaddisznóhullák és a diagnosztikai kilövés során kilőtt vaddisznó testek gyűjtőhelyre történő beszállítására aktív közreműködésre kötelezetteknek a beszállított vaddisznóhullákért és vaddisznó testekért darabonként nettó 3.000 Ft állami kártalanítás jár. A gyűjtőhely aktív közreműködésre kötelezett üzemeltetője a 2.2.2.5.1 pont szerinti feladat ellátásáért naponta nettó 7.000 Ft-ot számolhat el abban az esetben, ha a gyűjtőhelyet egyéb tevékenysége mellett, más célra is használt terület részeként működteti. Kizárólag a vaddisznóhullák és testek átvételére kialakított, önállóan működtetett gyűjtőhelyek üzemeltetéséért naponta nettó 10.000 Ft számolható el.

2.6. Ha az elhullott vagy a tünetek miatt diagnosztikai célból kilőtt vaddisznók testének 1. kategóriájú állati eredetű melléktermék feldolgozóban történő feldolgozás akadályba ütközik és ezért a mentesítési terv 2.2.2.5.3. pontjában foglaltak szerint járnak el, akkor a vaddisznó test ártalmatlanítása céljából aktív közreműködésre kötelezettnek az ártalmatlanítás végrehajtásáért nettó 5.000 Ft állami kártalanítás jár elhullott (illetve tünetek miatt diagnosztikai célból kilőtt) vaddisznónként a járási főállatorvos teljesítés igazolása alapján. Az ártalmatlanítás elvégzését a járási főállatorvos ellenőrzi és az ellenőrzés kedvező eredménye alapján igazolja a teljesítést. Az elhullott vaddisznók ártalmatlanítására szolgáló gödör létesítésére az Éltv. szerint aktív közreműködésre kötelezett a létesítésre vonatkozó számla erejéig jogosult az állami kártalanításra. A kifizetés rendjét az egyes állat-járványügyi intézkedésekről és az azokkal összefüggő állami kártalanításról szóló 74/2013. (VIII. 30.) VM rendelet, illetve a vonatkozó pénzügyi rendelkezések határozzák meg.

2.7. A mentesítési terv 2.2.2.7.3 és 2.2.2.7.4. pontjaiban részletezett esetekben is, az elkobzott vaddisznó testek után állami kártalanítás jár. A testek után járó állami kártalanítás aktuális összegét a *jelen utasítás 1. melléklete* tartalmazza.

3. A mentesítési tervben előírt feladatok végrehajtásával kapcsolatos állami kártalanítás során az alábbi szabályokat kell betartani vaddisznók esetében a fertőzött terület szigorúan korlátozott területen kívüli részén, házisertés állományok esetén a fertőzött terület egészén, beleértve a szigorúan korlátozott területet:

3.1. A fertőzött terület szigorúan korlátozott területen kívüli részén az elhullott vaddisznók bejelentése keresésére a mentesítési terv 2.3.2.2.3. pontjának megfelelően aktív közreműködésre kötelezettnek a feladat elvégzéséért minden általa megtalált és jelentett elhullott vaddisznó után nettó 20.000 Ft állami kártalanítás illeti meg, amennyiben a hullát a mintavételre kijelölt személy meg is találta.

3.2. Az elhullott vaddisznókból történő, a mentesítési terv 2.3.2.3.1. valamint 2.3.2.4.5. pontjaiban előírt mintavételre aktív közreműködésre kötelezettet a mintavétel végrehajtásáért elhullott vaddisznónként nettó 10.000 Ft állami kártalanítás illeti meg a járási főállatorvos teljesítés igazolása alapján. A járási főállatorvos akkor állíthatja ki a teljesítésigazolást, ha a mintavevő a mentesítési terv 3. függelékben meghatározott, a NÉBIH honlapján közzétett mintaazonosító lapot hiánytalanul kitöltötte és aláírta, valamint annak/azoknak egy példányt megküldte a járási főállatorvosnak, továbbá a minta megérkezett a laboratóriumba. A kifizetés rendjét az egyes állat-járványügyi intézkedésekről és az azokkal összefüggő állami kártalanításról szóló 74/2013. (VIII. 30.) VM rendelet, illetve a vonatkozó pénzügyi rendelkezések határozzák meg. Nem jár azonban állami kártalanítás, ha mintavevő

- nem a mentesítési terv 2. függeléke 2-3. pontjában leírt szervet/szerveket vette le,
- a mintaazonosító lapot hiányosan töltötte ki, illetve ha
- nem adta le a mintát a kísérő irat (megrendelő) feltöltésére jogosult személynek

3.3. A fertőzött terület szigorúan korlátozott területen kívüli részén a vaddisznók egyedi diagnosztikai kilövésére a mentesítési terv 2.3.2.4.3. pontja szerint aktív közreműködésre kötelezettnek a diagnosztikai célból kilőtt egyedek után nettó 5.000 Ft állami kártalanítás jár. Ezen felül minden szabályos mintavételért nettó 5.000 Ft állami kártalanítás illeti meg az aktív közreműködésre kötelezettet. Az a vadászatra jogosult, amelynek területén a vaddisznót kilőtték, az ártalmatlanított egyedek után állami kártalanításra jogosult. Ez utóbbi esetben a kártalanítási eljárás során *a jelen utasítás 1. mellékletében* szereplő értékeket kell alkalmazni. A mentesítési terv 2.3.2.8.3 pontjában leírt módon felszámolt vadaskertek estén is a fenti eljárásrendet kell alkalmazni.

3.4. A mentesítési terv 2.3.2.8.4. pontja, valamint a 9. számú függelék alapján a helyben történt leöléssel felszámolt vadfarm esetében a leölt állatok után *a jelen utasítás 1. mellékletében* lévő korcsoportoknak megfelelő, a fertőzött területbe való besorolást megelőző egy évben a vadfarm által kiállított számlákon szereplő összeg a kártalanítás alapja. Ha valamelyik korcsoportra vonatkozóan nem áll rendelkezésre számla, arra a korcsoportra *a jelen utasítás 1. mellékletében* szereplő összeg a kártalanítás alapja.

3.5. A mentesítési terv 2.3.2.4.5. és 2.3.2.5.2. pontjai alapján a vaddisznóhullák és diagnosztikai célból kilőtt vaddisznó testek gyűjtőhelyre történő beszállítására aktív közreműködésre kötelezettnek a beszállított vaddisznóhullákért és vaddisznó testekért darabonként nettó 3.000 Ft állami kártalanítás jár. A gyűjtőhely aktív közreműködésre kötelezett üzemeltetője a feladat 2.3.2.5.1. szerinti ellátásáért naponta nettó 7.000 Ft-ot számolhat el abban az esetben, ha a gyűjtőhelyet egyéb tevékenysége mellett, más célra is használt terület részeként működteti. Kizárólag a vaddisznóhullák és testek átvételére kialakított, önállóan működtetett gyűjtőhelyek üzemeltetéséért naponta nettó 10.000 Ft számolható el.

3.6. Ha az elhullott vagy a tünetek miatt diagnosztikai célból kilőtt vaddisznók testének 1. kategóriájú állati eredetű melléktermék feldolgozóban történő feldolgozás akadályba ütközik, és ezért a mentesítési terv 2.3.2.5.3. pontjában foglaltak szerint járnak el, akkor a vaddisznó test ártalmatlanítása céljából aktív közreműködésre kötelezettnek az ártalmatlanítás végrehajtásáért nettó 5.000 Ft állami kártalanítás jár elhullott (illetve tünetek miatt diagnosztikai célból kilőtt) vaddisznónként a járási főállatorvos teljesítés igazolása alapján. Az ártalmatlanítás elvégzését a járási főállatorvos ellenőrzi és az ellenőrzés kedvező eredménye alapján igazolja a teljesítést. Az elhullott vaddisznók ártalmatlanítására szolgáló gödör létesítésre az Éltv. szerint aktív közreműködésre kötelezett a létesítésre vonatkozó számla erejéig jogosult az állami kártalanításra. A kifizetés rendjét az egyes állat-járványügyi intézkedésekről és az azokkal összefüggő állami kártalanításról szóló 74/2013. (VIII. 30.) VM rendelet, illetve a vonatkozó pénzügyi rendelkezések határozzák meg.

3.7. A mentesítési terv 2.3.2.7.3. és 2.3.2.7.4. pontjaiban részletezett esetekben is az elkobzott vaddisznó testek után állami kártalanítás jár. A testek után járó állami kártalanítás aktuális összegét a *jelen utasítás 1. melléklete* tartalmazza.

3.8. A sertésállományok korcsoportonkénti összeírása, az állattartók járványügyi tájékoztatása céljából a mentesítési terv 2.3.3.1.1. pontja szerint aktív közreműködésre kötelezettet a feladat végrehajtásáért sertésállományonként nettó 3.000 Ft, plusz a gépjárműfutas költsége illeti meg állami kártalanításként a járási főállatorvos teljesítés igazolása alapján. A járási főállatorvos akkor állíthatja ki a teljesítésigazolást, ha a kötelezett írásban jelentést tett a HJK vezetője által meghatározott szempontoknak megfelelően. A kifizetés rendjét az egyes állat-járványügyi intézkedésekről és az azokkal összefüggő állami kártalanításról szóló 74/2013. (VIII. 30.) VM rendelet, illetve a vonatkozó pénzügyi rendelkezések határozzák meg.

3.9. A mentesítési terv 2.3.3.5.7. pontja szerint, a megerősített passzív surveillance keretében a kislétszámú állományokban elhullott házisertésekből történő mintavétel végrehajtására aktív közreműködésre kötelezett szolgáltató állatorvosokat megmintázott sertésenként nettó 5.000 Ft, plusz a gépjárműfutas költsége illeti meg állami kártalanításként a járási főállatorvos teljesítés igazolása alapján. A járási főállatorvos akkor állíthatja ki a teljesítésigazolást, ha a szolgáltató állatorvos a mintakísérő iratot hiánytalanul kitöltötte, aláírta és a minta vizsgálatra alkalmas módon érkezett meg a laboratóriumba. A kifizetés rendjét az egyes állat-járványügyi intézkedésekről és az azokkal összefüggő állami kártalanításról szóló 74/2013. (VIII. 30.) VM rendelet, illetve a vonatkozó pénzügyi rendelkezések határozzák meg.

3.10. A mentesítési terv 2.3.3.4.10. pontja szerint bejelentett házi vágások esetében szükséges vizsgálatok elvégzéséért, a mintavételért és a mintaküldésért nettó 5.000 Ft, plusz a gépjárműfutas költsége illeti meg az aktív közreműködésre kötelezett szolgáltató állatorvost.

4. A mentesítési tervben előírt feladatok végrehajtásával kapcsolatos állami kártalanítás során az alábbi szabályokat kell betartani a magas kockázatú területen:

4.1. A magas kockázatú területen az elhullott vaddisznók bejelentése és keresésére a mentesítési terv 3.2.2.3. pontjának megfelelően aktív közreműködésre kötelezettnek a feladat elvégzéséért minden általa megtalált és jelentett elhullott vaddisznó után nettó 20.000 Ft állami kártalanítás illeti meg, amennyiben a hullát a mintavételre kijelölt személy meg is találta,

4.2. Az elhullott vaddisznókból történő, a mentesítési terv 3.2.3.1. és 3.2.4.6. pontjaiban előírt mintavételre aktív közreműködésre kötelezettet a mintavétel végrehajtásáért elhullott vaddisznónként nettó 10.000 Ft állami kártalanítás illeti meg a járási főállatorvos teljesítés igazolása alapján. A járási főállatorvos akkor állíthatja ki a teljesítésigazolást, ha a mintavevő a mentesítési terv 3. függelékben meghatározott, a NÉBIH honlapján közzétett mintaazonosító lapot hiánytalanul kitöltötte és aláírta, valamint annak/azoknak egy példányt megküldte a járási főállatorvosnak, továbbá a minta megérkezett a laboratóriumba. A kifizetés rendjét az egyes állat-járványügyi intézkedésekről és az azokkal összefüggő állami kártalanításról szóló 74/2013. (VIII. 30.) VM rendelet, illetve a vonatkozó pénzügyi rendelkezések határozzák meg. Nem jár azonban állami kártalanítás, ha mintavevő

- nem a mentesítési terv 2. függeléke 2-3. pontjában leírt szervet/szerveket vette le,
- a mintaazonosító lapot hiányosan töltötte ki, illetve ha
- nem adta le a mintát a kísérő irat (megrendelő)feltöltésére jogosult személynek.

4.3. A magas kockázatú területen a vaddisznók egyedi diagnosztikai kilövésére a mentesítési terv 3.2.4.3. pontja szerint aktív közreműködésre kötelezettnek a diagnosztikai célból kilőtt egyedek után nettó 5.000 Ft állami kártalanítás jár. Ezen felül minden szabályos mintavételért nettó 5.000 Ft állami kártalanítás illeti meg az aktív közreműködésre kötelezettet. Az a vadászatra jogosult, amelynek területén a vaddisznót kilőtték, az ártalmatlanított egyedek után állami kártalanításra jogosult. Ez utóbbi esetben a kártalanítási eljárás során *a jelen utasítás 1. mellékletében* szereplő értékeket kell alkalmazni.

4.4. A mentesítési terv 3.2.4.6. és 3.2.5.2. pontjai alapján a vaddisznóhullák és diagnosztikai célból kilőtt vaddisznó testek gyűjtőhelyre történő beszállítására aktív közreműködésre kötelezetteknek a beszállított vaddisznóhullákért és vaddisznó testekért darabonként nettó 3.000 Ft állami kártalanítás jár. A gyűjtőhely aktív közreműködésre kötelezett üzemeltetője a feladat 3.2.5.1. pont szerinti ellátásáért naponta nettó 7.000 Ft-ot számolhat el abban az esetben, ha a gyűjtőhelyet egyéb tevékenysége mellett, más célra is használt terület

részeként működteti. Kizárólag a vaddisznóhullák és testek átvételére kialakított, önállóan működtetett gyűjtőhelyek üzemeltetéséért naponta nettó 10.000 Ft számolható el.

4.5. Ha az elhullott vagy a tünetek miatt diagnosztikai célból kilőtt vaddisznók testének 1. kategóriájú állati eredetű melléktermék feldolgozóban történő feldolgozás akadályba ütközik, és ezért a mentesítési terv 3.2.5.3. pontjában foglaltak szerint járnak el, akkor a vaddisznó test ártalmatlanítása céljából aktív közreműködésre kötelezettnek az ártalmatlanítás végrehajtásáért nettó 5.000 Ft állami kártalanítás jár elhullott (illetve tünetek miatt diagnosztikai célból kilőtt) vaddisznónként a járási főállatorvos teljesítés igazolása alapján. Az ártalmatlanítás elvégzését a járási főállatorvos ellenőrzi és az ellenőrzés kedvező eredménye alapján igazolja a teljesítést. Az elhullott vaddisznók és az egyéni vadászatból származó zsigerek ártalmatlanítására szolgáló gödör létesítésre az Éltv. szerint aktív közreműködésre kötelezett a létesítésre vonatkozó számla erejéig jogosult az állami kártalanításra. A kifizetés rendjét az egyes állat-járványügyi intézkedésekről és az azokkal összefüggő állami kártalanításról szóló 74/2013. (VIII. 30.) VM rendelet, illetve a vonatkozó pénzügyi rendelkezések határozzák meg.

4.6. A mentesítési terv 3.2.7.1. valamint 3.2.7.5. pontjaiban részletezett esetekben is, az elkobzott vaddisznó testek után állami kártalanítás jár.

A testek után járó állami kártalanítás aktuális összegét *a jelen utasítás 1. melléklete* tartalmazza.

4.7. A sertésállományok korcsoportonkénti összeírása, az állattartók járványügyi tájékoztatása céljából a mentesítési terv 3.3.1.1. pontja szerint aktív közreműködésre kötelezettet a feladat végrehajtásáért sertésállományonként nettó 3.000 Ft, plusz a gépjárműfutas költsége illeti meg állami kártalanításként a járási főállatorvos teljesítés igazolása alapján. A járási főállatorvos akkor állíthatja ki a teljesítésigazolást, ha a kötelezett írásban jelentést tett a HJK vezetőjének, illetve ahol nincs HJK a megyei főállatorvos által meghatározott szempontoknak megfelelően. A kifizetés rendjét az egyes állat-járványügyi intézkedésekről és az azokkal összefüggő állami kártalanításról szóló 74/2013. (VIII. 30.) VM rendelet, illetve a vonatkozó pénzügyi rendelkezések határozzák meg.

4.8. A mentesítési terv 3.3.3.7. pontja szerint, a megerősített passzív surveillance keretében a kislétszámú állományokban elhullott házisertésekből történő mintavétel végrehajtására aktív közreműködésre kötelezett szolgáltató állatorvosokat megmintázott sertésenként nettó 5.000 Ft, plusz a gépjárműfutas költsége illeti meg állami kártalanításként a járási főállatorvos teljesítés igazolása alapján. A járási főállatorvos akkor állíthatja ki a teljesítésigazolást, ha a szolgáltató állatorvos a mintakísérő iratot hiánytalanul kitöltötte, aláírta és a minta vizsgálatra alkalmas módon érkezett meg a laboratóriumba. A kifizetés rendjét az egyes állat-járványügyi intézkedésekről és az azokkal összefüggő állami kártalanításról szóló 74/2013. (VIII. 30.) VM rendelet, illetve a vonatkozó pénzügyi rendelkezések határozzák meg.

5. A mentesítési tervben előírt feladatok végrehajtásával kapcsolatos állami kártalanítás során az alábbi szabályokat kell betartani a közepes kockázatú területen:

5.1. A közepes kockázatú területen az elhullott vaddisznók bejelentése és keresésére a mentesítési terv 4.2.2.3. pontjának megfelelően aktív közreműködésre kötelezettnek minden általa megtalált és jelentett elhullott vaddisznó után nettó 20.000 Ft állami kártalanítás illeti meg, amennyiben a hullát a mintavételre kijelölt személy meg is találta.

5.2. Az elhullott vaddisznókból történő, a mentesítési terv 4.2.3.1. és 4.2.4.5. pontjaiban előírt mintavételre aktív közreműködésre kötelezettet a mintavétel végrehajtásáért elhullott vaddisznónként nettó 10.000 Ft állami kártalanítás illeti a járási főállatorvos teljesítés igazolása alapján. A járási főállatorvos akkor állíthatja ki a teljesítésigazolást, ha a mintavevő a mentesítési terv 3. függelékben meghatározott, a NÉBIH honlapján közzétett mintaazonosító lapot hiánytalanul kitöltötte és aláírta, valamint annak/azoknak egy példányt megküldte a járási főállatorvosnak, továbbá a minta megérkezett a laboratóriumba. A kifizetés rendjét az egyes állat-járványügyi intézkedésekről és az azokkal összefüggő állami kártalanításról szóló 74/2013. (VIII. 30.) VM rendelet, illetve a vonatkozó pénzügyi rendelkezések határozzák meg. Nem jár azonban állami kártalanítás, ha mintavevő

- nem a mentesítési terv 2. függeléke 2-3. pontjában leírt szervet/szerveket vette le,
- a mintaazonosító lapot hiányosan töltötte ki, illetve ha
- nem adta le a mintát a kísérő irat (megrendelő) feltöltésére jogosult személynek.

5.3. A közepes kockázatú területen a vaddisznók egyedi diagnosztikai kilövésére a mentesítési terv 4.2.4.3. pontja szerint aktív közreműködésre kötelezettnek a diagnosztikai célból kilőtt egyedek után nettó 5.000 Ft állami kártalanítás jár. Ezen felül minden szabályos mintavételért nettó 5.000 Ft állami kártalanítás illeti meg az aktív közreműködésre kötelezettet. Az a vadászatra jogosult, amelynek területén a vaddisznót kilőtték, az ártalmatlanított egyedek után állami kártalanításra jogosult. Ez utóbbi esetben a kártalanítási eljárás során *a jelen utasítás 1. mellékletében* szereplő értékeket kell alkalmazni.

5.4. A mentesítési terv 4.2.4.5. és 4.2.5.2. pontjai alapján vaddisznóhullák és a diagnosztikai célból kilőtt vaddisznó testek gyűjtőhelyre történő beszállítására aktív közreműködésre kötelezetteknek beszállított vaddisznóhullákért és vaddisznó testekért darabonként nettó 3.000 Ft állami kártalanítás jár. A gyűjtőhely aktív közreműködésre kötelezett üzemeltetője a feladat 4.2.5.1. pont szerinti ellátásáért rendelkezésre álló naponként nettó 7.000 Ft-ot számolhat el abban az esetben, ha a gyűjtőhelyet egyéb tevékenysége mellett, más célra is használt terület részeként működteti. Kizárólag a vaddisznóhullák és testek átvételére kialakított, önállóan működtetett gyűjtőhelyek üzemeltetéséért naponta nettó 10.000 Ft számolható el.

5.5. Ha az elhullott vagy tünetek miatt diagnosztikai célból kilőtt vaddisznók testének 1. kategóriájú állati eredetű melléktermék feldolgozóban történő feldolgozás akadályba ütközik, és ezért a mentesítési terv 4.2.5.3. pontjában foglaltak szerint járnak el, akkor a vaddisznó test ártalmatlanítása céljából aktív közreműködésre kötelezettnek az ártalmatlanítás végrehajtásáért nettó 5.000 Ft állami kártalanítás jár elhullott (illetve tünetek

miatt diagnosztikai célból kilőtt) vaddisznóként a járási főállatorvos teljesítés igazolása alapján. Az ártalmatlanítás elvégzését a járási főállatorvos ellenőrzi és az ellenőrzés kedvező eredménye alapján igazolja a teljesítést. Az elhullott vaddisznók ártalmatlanítására szolgáló gödör létesítésre az Éltv. szerint aktív közreműködésre kötelezett vadászatra jogosult a létesítésre vonatkozó számla erejéig jogosult az állami kártalanításra. A kifizetés rendjét az egyes állat-járványügyi intézkedésekről és az azokkal összefüggő állami kártalanításról szóló 74/2013. (VIII. 30.) VM rendelet, illetve a vonatkozó pénzügyi rendelkezések határozzák meg.

5.6. A mentesítési terv 4.3.3.7. pontja szerint a megerősített passzív surveillance keretében a kislétszámú állományokban elhullott házisertésekből a mintavétel végrehajtására aktív közreműködésre kötelezett szolgáltató állatorvosokat megmintázott sertésenként nettó 5.000 Ft plusz a gépjárműfutas költsége illeti meg állami kártalanításként a járási főállatorvos teljesítés igazolása alapján. A járási főállatorvos akkor állíthatja ki a teljesítésigazolást, ha a szolgáltató állatorvos a mintakísérő iratot hiánytalanul kitöltötte, aláírta és a minta vizsgálatra alkalmas módon érkezett meg a laboratóriumba. A kifizetés rendjét az egyes állat-járványügyi intézkedésekről és az azokkal összefüggő állami kártalanításról szóló 74/2013. (VIII. 30.) VM rendelet, illetve a vonatkozó pénzügyi rendelkezések határozzák meg.

6. A mentesítési tervben előírt feladatok végrehajtásával kapcsolatos állami kártalanítás során az alábbi szabályokat kell betartani az alacsony kockázatú területen:

6.1. Az elhullott vaddisznókból történő, a mentesítési terv 5.2.3.1. pontjában előírt mintavételre aktív közreműködésre kötelezettet a mintavétel végrehajtásáért elhullott vaddisznóként nettó 10.000 Ft állami kártalanítás illeti meg az illetékes járási főállatorvos teljesítés igazolása alapján. A járási főállatorvos akkor állíthatja ki a teljesítésigazolást, ha a mintavevő a mentesítési terv 3. függelékben meghatározott és a NÉBIH honlapján közzétett mintaazonosító lapot – és ha az aktív közreműködésre kötelezett állatorvos az Állategészségügyi Szabályzatban előírt állatorvosi kísérő iratot (megrendelőt) is – hiánytalanul kitöltötte és aláírta, valamint annak/azoknak egy példányt megküldte a járási főállatorvosnak, továbbá a minta megérkezett a laboratóriumba. A kifizetés rendjét az egyes állat-járványügyi intézkedésekről és az azokkal összefüggő állami kártalanításról szóló 74/2013. (VIII. 30.) VM rendelet, illetve a vonatkozó pénzügyi rendelkezések határozzák meg. Nem jár azonban állami kártalanítás, ha mintavevő

- nem a mentesítési terv 3. függelék 2-3. pontjában leírt szervet/szerveket vette le,
- a mintaazonosító lapot hiányosan töltötte ki, illetve ha
- az aktív közreműködésre kötelezett nem állatorvos és nem adta le a mintát a kísérő irat (megrendelő) kitöltésre jogosult állatorvosnak.

1. melléklet

Az állomány gyérítés és az egyenletes vizsgálati nyomás érdekében elrendelt diagnosztikai kilövés esetében a kilőtt egyedek után járó állami kártalanításra vonatkozó eljárás során alkalmazandó értékek és speciális szabályok

I. Kártalanítási nettó értékek

1. malac: 15.000 Ft
2. süldő: 15.000 Ft
3. koca: 40.000 Ft
4. kan: 40.000 Ft

II. Speciális szabályok

1. A fenti kategóriákba az alábbi, a kerekítés szabályai szerint megállapított tömegtartományok alapján kell a testeket besorolni:

	Zsigerelt (kg)	Zsigereletlen (kg)
malac	20-ig	25-ig
süldő	21-50-ig	26-60-ig
koca	51-től	61-től
kan	51-től	61-től

2. Amennyiben a vadászatra jogosult a magas és közepes kockázatú területen diagnosztikai kilövessel kilőtt vaddisznó testét az elejtett vad kezelésének és értékesítésének élelmiszer-higiéniai feltételeiről szóló 43/2011. (V. 26.) VM rendelet (továbbiakban Rendelet) 1.§ 1a) és 1b) pontjaiban felsorolt módon, a Rendelet előírásainak megfelelően értékesíti, a vadászatra jogosultat a vaddisznó test után kártalanításként az I. pontban leírt kártalanítási érték és az átvételi ár különbözete illeti meg. Értékesítés esetén a vadászatra jogosultat ezen felül az I. pontban meghatározott összeg 20% illeti meg a járulékos költségek és terhek kártalanításaként (zsigerelés, hűtés, adminisztráció). A Rendelet 1.§ 3c) pontjában felsoroltaknak megfelelően felhasznált testek után nem jár állami kártalanítás.

3. Amennyiben a fertőzött területen lévő vadfarm vaddisznó állománya, vagy annak egy része vadfeldolgozó, illetve vaddisznó vágóhíd számára kerül értékesítésre, akár számla, akár *a jelen utasítás 1. melléklet* I. pontja a kártalanítási érték alapja, kártalanítási összegként a megállapított érték és az átvételi ár különbözete illeti meg a vadfarm tulajdonosát.
4. A kártalanítást közvetlenül az illetékes a megyei kormányhivatal folyósítja a kártalanításra jogosult részére. A kártalanítás összegéről áfaalany jogosultaknak számlát kell kiállítani. Az Éltv. szerinti áfa halasztás igénybe vehető, erről a kártalanítás jogosultja előzetesen nyilatkozni köteles az eljáró hatóság felé, illetve adóbevallásában a NAV felé.

6. Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Főosztály
Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Osztály
3525 Miskolc, Vologda u. 1.
Tel.: (46) 795-888
E-mail: elelmiszer@borsod.gov.hu
5. Csongrád-Csanád Megyei Kormányhivatal
Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Főosztály
6724 Szeged, Vasas Szent Péter u. 9.
Tel.: (62) 680-800
E-mail: elelmiszer@csongrad.gov.hu
6. Fejér Megyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály
Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Osztály
8000 Székesfehérvár, Csíkvári út 15-17.
Tel.: (22) 511-160
E-mail: elelmiszerlanc@fejer.gov.hu
7. Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály
Élelmiszerlánc-biztonsági Osztály
Járványvédelmi Osztály
9028 Győr, Régi Veszprémi út 10.
Tel.: (96) 795-099
E-mail: elelmiszerlanc@gyor.gov.hu
8. Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály
Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Osztály
4002 Debrecen, Diószegi út 30.
Tel.: (52) 550-777
E-mail: agrarugy@hajdu.goc.hu; hajdu-elbao@hajdu.gov.hu
9. Heves Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Főosztály
Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Osztály
3300 Eger, Szövetkezet út 4.
Tel.: (36) 510-430
E-mail: elelmiszer@heves.gov.hu
10. Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály
Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Osztály
5000 Szolnok, Versegly út 9.
Tel.: (56) 795-935
E-mail: jasz.agrarugy@jasz.gov.hu

11. Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal
Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Főosztály
Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Osztály
2890 Tata, Új út 17.
Tel.: (34) 795-125
E-mail: elba@komarom.gov.hu
12. Nógrád Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Főosztály
Élelmiszerlánc-biztonsági és Minőségellenőrzési Osztály
Járványügyi és Állatvédelmi Osztály
3100 Salgótarján, Baglyasi út 2.
Tel.: (32) 521-525
E-mail: elelmiszerlanc@nograd.gov.hu
13. Pest Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági, Állategészségügyi, Növény- és Talajvédelmi Főosztály
Állategészségügyi Osztály
1135 Budapest, Lehel út 43-47.
Tel.: (1) 236-4108
E-mail: elelmiszer@pest.gov.hu; allateu@pest.gov.hu
14. Somogy Megyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály
Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Osztály
7400 Kaposvár, Cseri major/ Tinódi L. S. u. 2.
Tel.: (82) 311-311
E-mail: af@somogy.gov.hu; elelmiszer@somogy.gov.hu
15. Szabolcs-Szatmár Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Főosztály
Élelmiszerlánc-biztonsági Osztály
Állategészségügyi Osztály
4401 Nyíregyháza, Keleti Márton u. 1.
Tel.: (42) 451-220
E-mail: elelmiszerlanc@szabolcs.gov.hu
16. Tolna Megyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály
Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Osztály
7100 Szekszárd, Tormay Béla u. 18.
Tel.: (74) 529-081
E-mail: elelmiszerlanc@tolna.gov.hu
17. Vas Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Főosztály
Élelmiszerlánc-biztonsági Osztály
Állategészségügyi Osztály
9700 Szombathely, Zanati út 3.
Tel.: (94) 513-830
E-mail: ebff@vas.gov.hu

18. Veszprém Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és
Állategészségügyi Főosztály
8200 Veszprém, Dózsa Gy. u. 33.
Tel.: (88) 550-039
E-mail: vemkh.elelmiszer@veszprem.gov.hu
19. Zala Megyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály
Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Osztály
8900 Zalaegerszeg, Göcseji út 18.
Tel.: (92) 549-280
E-mail: elelmiszer@zala.gov.hu

III. MELLÉKLET

Szolgálati szabályzat az afrikai sertéspestis leküzdésére

1. BEVEZETÉS

1.1. Az intézkedések jogszabályi alapja

A jogi felhatalmazást az 2008. évi XLVI. törvény, valamint a 98/2003. (VIII.22.) FVM rendelet tartalmazza.

2. ELŐZETES CSELEKVÉS

2.1. A betegség gyanújának bejelentése

Az ASP gyanúját haladéktalanul be kell jelenteni az állományt ellátó szolgáltató állatorvosnak vagy hatósági állatorvosnak. Bejelentést lehet tenni a járási főállatorvosnak vagy a főosztálynak is.

2.2. A gyanú bejelentését követő intézkedések

Az ASP bármely helyen való előfordulásának gyanújáról szóló bejelentés kézhezvételét követően az illetékes járási főállatorvos köteles haladéktalanul hatósági állatorvost küldeni a helyszínre, aki megkezdi a betegség megállapítására vagy kizárására irányuló vizsgálatokat. A hatósági állatorvosnak a gazdaságban ellenőriznie kell a sertésnyilvántartást és a sertések azonosítására szolgáló megjelöléseket.

Ha a hatósági állatorvos a gyanút kizárni nem tudja, akkor a járási főállatorvos haladéktalanul értesíti a megyei főállatorvost és megkezdi a járványügyi nyomozást. A megyei főállatorvos a gyanúról tájékoztatja az Országos Járványvédelmi Központot és a NÉBIH ÁÁI-t, hogy a betegség leküzdésére való előkészületeket megtehessék arra az esetre, ha az megállapítást nyer, beleértve a Nemzeti Szakértői Csoport mozgósítását.

A vizsgálatokat végző hatósági állatorvosnak a telepre történő kiszállásakor magával kell vinnie a szükséges védőöltözetet, bonceszközöket, mintavételi eszközöket és a személyi fertőtlenítéshez szükséges felszerelést.

Nagy sertéstelepek esetében a vizsgálatok végzésére szükség lehet egynél több hatósági állatorvosra és technikai segédszemélyzetre.

3. Az állategészségügyi vizsgálatok és az azokat követő intézkedések

3.1. Az állategészségügyi vizsgálatok végrehajtásnak menete

A hatósági állatorvos a gyanú alatt álló telepre való megérkezését követően elvégzi az állomány klinikai vizsgálatát a 3.5. pontnak megfelelően, illetve ha volt elhullás kórbonctani vizsgálatot is végez a 3.6. pont figyelembe vételével. Ha a klinikai vizsgálat azt indokolja, akkor a hatósági állatorvos diagnosztikai leolást végez a 3.7. pont alapján.

Ha a hatósági állatorvos az ASP gyanúját az általa végzett vizsgálatok alapján - a IV. MELLÉKLETBEN található útmutatónak megfelelően - megerősíti, akkor a gyanút jelenti a Járási főállatorvosnak, és ha a járási főállatorvos úgy rendelkezik a laboratóriumi vizsgálatok céljára mintát vesz a 3.8. pontnak megfelelően. Ezzel egyidejűleg a szolgáltató állatorvos által a betegség helyhez kötése érdekében elrendelt intézkedéseket felülvizsgálja, szükség esetén kiegészíti azokat, illetve ilyen rendelkezések hiányban haladéktalanul elrendeli azokat. Ezen rendelkezéseket az eljáró hatósági állatorvos - írásban közli az állattartóval vagy annak képviselőjével, és az írásban közölt rendelkezéseket „tudomásul vettem” megjegyzéssel aláírja.

3.2. Megfigyelési zárlat elrendelése

Amennyiben a járási főállatorvos - a IV. MELLÉKLETBEN található útmutatónak megfelelően - a betegség gyanúját megerősíti, akkor a telepre (udvarra) megfigyelési zárlatot rendel el, továbbá a fertőzöttség megerősítésére vagy annak kizárására – ha a mintavételre korábban még nem került sor - gondoskodik a 3.8. pont szerinti mintavételről és a mintákat futár útján a NÉBIH ÁDI budapesti laboratóriumába küldi.

A megfigyelési zárlat az alábbiakat foglalja magában:

- a telepen található valamennyi sertést be kell zárni az elhelyezésükre szolgáló istállóba vagy valamilyen más helyre, ahol el lehet őket különíteni;
- a telepet sertés nem hagyhatja el és sertés nem érkezhetsz a telepre;
- a járási főállatorvos engedélye nélkül nem hagyhatja el a telepet:
- sertéshús
- sertéshulla, ondó, petesejt, embrió
- takarmány, illetve bármely anyag, amely az ASP vírusát közvetítheti;
- személyek csak a járási főállatorvossal, illetve a HJK vezetőjével léphetnek a telep területére illetve hagyhatják el azt;
- a telepen a sertést tartó épületek ki- és bejáratánál kéz-, láb- és eszközfertőtlenítőt kell biztosítani.

A telep minden bejáratánál feltűnő felhívást kell elhelyezni, feltüntetve, hogy a telep ASP gyanúja alatt áll.

Amennyiben a betegség tovaterjedésének megelőzésére szükséges a telep elhagyásának tilalmát ki kell terjeszteni más állatfajokra is.

Az állattartóval közölni kell, hogy - noha a hatósági állatorvos az állatállományról járványtani célból (3.4. pont) hivatalos leltárt készít - győződjön meg arról, hogy az általa vezetett állomány nyilvántartásban szerepel-e a telepen lévő valamennyi sertés, illetve pontosan szerepelnek-e az elhullásokra vonatkozó adatok. Az állomány nyilvántartást ki kell egészíteni azzal, hogy a még élő sertések közül mennyi mutat a betegsége gyanút keltő klinikai tüneteket. A kimutatást folyamatosan frissíteni kell, figyelembe véve a születések és az elhullások számát a gyanú fennállásának időtartama alatt. A kimutatást a hatósági állatorvos bármely felügyeleti látogatás alkalmával ellenőrizheti.

A hatósági állatorvos a laboratóriumi vizsgálatok céljára vett minták beküldéséről a 3.11. pontnak megfelelően gondoskodik.

A megfigyelési zárlat (hatósági megfigyelés) hatálya alapszabályként csak arra a telepre vonatkozik, amelyen az ASP gyanúja felmerült, de ha a betegség megállapítást nyer és a Helyi Járványvédelmi Központ ezt szükségesnek tartja, kiterjedhet egyéb, közelsége miatt különös veszélynek kitett telepekre is.

3.3. A kezdeti járványügyi nyomozás

A járványügyi nyomozás célja, hogy megállapítsa a következőket:

1. azt az időtartamot, amióta az ASP jelen lehetett a telepen a betegség gyanújának bejelentéséig;
2. a telepen előfordult betegség lehetséges eredetét és azoknak a telepeknek a listáját, amelyek ugyanebből a forrásból fertőződhettek;
3. azon sertések, sertéshullák, hús, járművek, anyagok vagy személyek mozgását, amelyek vagy akik a vírust feltehetőleg más telepekre vagy telepekről elhurcolhatták.

A járványügyi nyomozásra vonatkozó kérdőívet a V. MELLÉKLET tartalmazza.

3.4. A megfigyelési zárlat kiterjesztése

Amennyiben a járási főállatorvos bizonyítottan látja, hogy a gyanú alatt álló telepre az ASP-t más telepről hurcolták be, vagy, hogy azt innen más telepekre hurcolták tova, úgy ezen egyéb telepeket megfigyelési zárlatnak kell alávetni, a 3.1 bekezdésben írtaknak megfelelően, ameddig az eredetileg gyanú alatt álló telepen az ASP jelenléte ki nem zárható.

3.5. A klinikai vizsgálat

Az állomány klinikai vizsgálatát a hatósági állatorvos teljes átöltözés után kezdheti el. A vizsgálat során a hatósági állatorvosnak leltárt kell készítenie a telepen található különböző korcsoportú sertésekről.

Vázlatos tervet kell készíteni a telepen lévő sertésistállókról, minden egyes épület esetében az abban található különböző korcsoportú állatok számának feltüntetésével, a klinikai vizsgálatokra kijelölendő sertések kiválasztása céljából.

A klinikai vizsgálat során meg kell mérni a testhőmérsékletet és a vizsgálatnak a következő sertésekre vagy sertéscsoportokra kell irányulni:

- beteg, vagy étvágytalan sertések;
- fertőzöttségre gyanús forrásból származó közelmúltban behozott sertések;
- olyan sertések, amelyeket olyan külső látogatók kerestek fel, akik ASP-vel fertőzött vagy fertőzöttségre gyanús sertésekkel a közelmúltban érintkezhettek;
- kontaktsertések;
- betegségből a közelmúltban felgyógyult sertések.

Célszerű az állomány vizsgálatát a telep azon részein kezdeni, ahol a tulajdonos vagy képviselője szerint a sertések egészségesek, utoljára hagyva a gyanús sertéseket. Nagy állomány esetén, különösen, ha segítség korlátozottan áll rendelkezésre, ez nem mindig lehetséges, és szükség lehet a vizsgálatot a gyanús sertésekkel kezdeni.

Amennyiben a klinikai vizsgálatot véletlenszerűen kiválasztott sertéseken kell elvégezni (pld. kontakttelep), legalább annyi sertést kell megvizsgálni, amennyi 95 %-os biztonsággal lehetővé teszi a láz kimutatását, ha az 10 %-os gyakorisággal fordul elő.

Az ASP klinikai tünetei:

- magas (40 C°-nál magasabb) láz;
- levertség, étvágytalanság;
- orr- és szem váladékozás;
- összebújás;
- imbolygó járás;
- vetélés;
- hányás vagy székrekedés, másoknál véres hasmenés;
- végtagokon és füleken bőrvérzés;
- nagyszámú megbetegedés és elhullás.

A betegség enyhe, nem típusos formájában a klasszikus tünetek esetleg nem láthatók. A klinikai tüneteket és a gyanú megerősítésének szempontjait a IV. MELLÉKLETBEN található útmutató részletesen ismerteti.

3.6. A kórbonctani vizsgálat

A klinikai vizsgálatok befejeztével a hatósági állatorvosnak alaposan meg kell vizsgálnia a telepen lévő elhullott sertéseket, és fel kell jegyeznie a tapasztalt elváltozásokat.

Jellemző kórbonctani tünetek:

- véres folyadék a mell- és hasüregben;
- megnagyobbodott sötét lép;
- vérzésem nyirokcsomók;
- vérzések a veséken, a hashártyán, a gyomor, a bél és a húgyhólyag nyálkahártyáján, továbbá a szíven és a mellhártyán.

A kórbonctani elváltozásokat és a gyanú megerősítésének szempontjait a IV. MELLÉKLETBEN található útmutató részletesen ismerteti.

3.7. Diagnosztikai leölés

Amennyiben a telepen nem található kórboncolásra alkalmas sertéshulla, vagy az elhullott sertésekből származó minták minősége nem megfelelő a diagnosztikai laboratóriumba való küldésre, kórbonctani vizsgálatra és minta vételére a hatósági állatorvos kiválaszthat leölésre alkalmas beteg sertést (sertéseket).

A diagnosztikai célra leölt sertések után a törvény és a vonatkozó miniszteri rendelet alapján kártalanítás fizetendő.

A leölést a X. MELLÉKLETBEN leírtak szerint kell végrehajtani.

3.8. Mintavétel

3.8.1. Mintavétel virológiai vizsgálatához

- Az ASP vírus (antigén, genom) kimutatására legmegfelelőbbek az elhullott vagy az állatvédelmi szabályok betartásával leölt sertések a manduláinak, legalább egy bélfodri és egy egyéb (pl. garatmögötti, fültőalatti, áll alatti) nyirokcsomóinak, valamint a lépének és a veséinek szöveteiből vett minták. Lépből, veséből 10 g mintát kell venni, a többi szerv esetében legalább mokkacukor nagyságú darabok elegendők. Önemésztett hullák esetében egy teljes csöves csontot vagy szegycsontot kell beküldeni a laboratóriumba.
- A hatóság utasítására virológiai vizsgálat céljából alvadásban gátolt (pld. EDTA vércsőbe vett) vér és/vagy vérrög mintákat kell gyűjteni olyan sertésekből, amelyek a láz jeleit vagy a betegség egyéb tüneteit mutatják.
- Vektorok: Amennyiben vektorok közvetítő szerepe felmerül, belőlük virológiai vizsgálat céljából mintát kell küldeni a laboratóriumba.

A szövetmintákat az aszepszis szabályainak betartásával kell venni, anélkül, hogy fertőtlenítőszerrel érintkeznének, azután tiszta edénybe kell tenni és azonosító jellel kell ellátni. Egy állatból egy gyűjtőedénybe (pl. SARSTEDT mandulavételi pohárba) kerüljön a minta. A mintákat + 4 C° hőmérsékleten kell tárolni és így kell laborba küldeni.

A mintákat kísérő iratnak tartalmaznia kell a járványtani helyzetet, továbbá azon állatok adatait, amelyekből a mintákat vették, beleértve a klinikai és kórbonctani tüneteket. A kísérőirat egy példányát a hatósági állatorvosnak meg kell őriznie, hogy majd az eset egyéb dokumentációjához csatolja, egy példányt pedig a Helyi Járványvédelmi Központba kell küldenie.

3.8.2. Mintavétel szerológiai vizsgálatokhoz

A diagnózis megerősítése vagy a fertőzöttség kizárása céljából szükséges lehet szerológiai vizsgálatok végzésére. E célból a feltételezett fertőzést követő 8-21 nap között kell vért venni a betegsége gyanús, illetve a betegsége gyanús állatokkal együtt tartott sertésekből.

Szerológiai vizsgálat céljából alvadásgátlót nem tartalmazó vérmintát kell a laboratóriumba küldeni. Szerológiai vizsgálatokhoz legalább olyan számú mintát kell venni, amennyi 95 %-os biztonsággal lehetővé teszi a 10 %-os előfordulási gyakoriság (szeroprevalencia) kimutatását.

Ugyanezen szabályzat szerint kell mintát venni:

- ha a sertéseket a fertőzősége gyanús gazdaságokban megelőző intézkedésként ölik le;
- védőkörzetben vagy megfigyelési körzetben lévő gazdaságokból sertések elszállításának engedélyezése előtt, továbbá levágásának, leölésének engedélyezése előtt;
- újraterülepítést követő ellenőrző vizsgálatok esetén;
- korlátozások feloldása előtt a védőkörzetben és megfigyelési körzetben található gazdaságokban.

A mintákat kísérő iratnak tartalmaznia kell a járványtani helyzetet, továbbá azon állatok adatait, amelyekből a mintákat vették, beleértve a klinikai és kórbonctani tüneteket. A kísérőirat egy példányát a hatósági állatorvosnak meg kell őriznie, hogy majd az eset egyéb dokumentációjához csatolja, egy példányt pedig a Helyi Járványvédelmi Központba kell küldenie.

3.9. A lépminták vétele

1. Lépből történő mintavételhez a sertéshullát jobb oldalára fektetjük.
2. A bal bordákat és a hasat fedő bőrt a gerincoszlop felől lefejtjük.
3. Ez után egy másik tiszta késsel hátulról a harmadik és negyedik borda közt metszést ejtünk úgy, hogy hátulról a harmadik bordát a gerincoszlop felé vissza lehessen hajtani, a hashártya érintetlenül hagyásával és az alatta elhelyezkedő lép felfedésével.
4. A hashártyát csipesszel megemeljük, és a lép felett bemetsszük.
5. A lép szabad végét tompa végű fogóval tartjuk és egy 3 cm-es darabot lemetszünk, és egy tiszta edénybe helyezzük.

3.10. A mandulaminták vétele

1. A mintavételhez a sertéshullát kinyújtott fejgel a hátára fektetjük.
2. A bőrt és a bőralatti szöveteket az állkapcsok között a gége mögötti területig eltávolítjuk.
3. Az áll felől függőlegesen bemetsszünk az állkapcsok ágainak belső felülete mentén, a nyelvet visszahajtjuk, a metszéseket olyan közel vezetjük az állkapocshoz, amennyire csak lehetséges.
4. A nyelvet visszahúzzuk, hogy a torok dorzális felszínén felfedjük a mandulák árkait.
5. A mandulákat az alattuk lévő kötőszövettel együtt lemetsszük és egy tiszta edénybe helyezzük.

3.11. A mintaküldés

A vérmintákat és a szövetmintákat lehetőleg futárral, a lehető leggyorsabb rendelkezésre álló módon, az ÁDI budapesti laboratóriumába kell küldeni. Az ÁDI-t előzetesen értesíteni kell arról, hogy a mintákat útnak indították és azok várható érkezési idejéről, hogy előkészületeket tehessenek a fogadásukra és vizsgálatukra. A mintákat szállítás során hűtő csomagolásban kell tartani, fagyasztani tilos.

Fontos, hogy a mintákkal a laboratóriumba küldött kísérőirat tartalmazzon információkat az állomány közelmúltbéli előéletéről, a járványügyi helyzetről, beleértve a fertőzés lehetséges forrását és a behurcolás idejét.

3.12. A jelentéstétel rendje

A hatósági állatorvosnak vizsgálatait befejeztével - miután a szükséges intézkedéseket megtette - a helyszínről, telefonon jelentést kell tennie a járási főállatorvosnak a végzett munkáról. A járási főállatorvos további utasításait a hatósági állatorvosnak még távozása előtt végre kell hajtania. A járási főállatorvos közvetlenül a megyei főállatorvosnak tesz jelentést, ha a betegség eddig még nem került megállapításra a megyében. A betegségnek a megyében történt megállapítását követően felmerülő újabb gyanú esetén már a HJK-t kell értesítenie.

3.13. A laboratóriumi eredmények megszületéséig teendő intézkedések

A 3.1. bekezdés szerinti korlátozásokat mindaddig hatályban kell tartani, amíg az ASP gyanúját hivatalosan ki nem zárták.

Az állattartót vagy képviselőjét tájékoztatni kell, hogy három napig terjedő időbe telik, amíg a vizsgálatok eredménye rendelkezésre áll, de ez idő alatt a szolgáltató állatorvos látogathatja a telepet a beteg állatok kezelése céljából, feltéve, hogy a szigorú fertőtlenítést minden esetben elvégzik.

A hatósági állatorvosnak mielőtt a telepet elhagyja, meg kell győződnie arról, hogy a tulajdonos vagy képviselője a forgalmi korlátozásról, a teleplátogatási tilalmáról, a fertőtlenítési kötelezettségről szóló utasítását megértette-e.

Rendelkezni kell az elhullott vagy diagnosztikai célra leölt sertések hulláinak biztonságos ártalmatlanításáról. Ezt hatósági felügyelet mellett, oly módon kell végrehajtani, ami kizárja az ASP vírusa elterjesztésének veszélyét.

A gyanú alatt álló telepre történő ellenőrző látogatásokat a főosztállyal történt tanácskozás alapján kell megszervezni.

3.14. Negatív diagnózis

A hatósági állatorvos a klinikai tünetek és a kórbonctani leletek alapján közölheti a járási főállatorvossal, hogy a telepen az ASP jelenlétének nincs jele. Ha a járási főállatorvos számára ez a nemleges jelentés kielégítő, akkor a megfigyelési zárlatra vonatkozó intézkedéseket nem kell életbe léptetni. Ha a betegség korábban már megállapításra került és területi zárlati intézkedések (védőkörzet és megfigyelési körzet) is hatályban vannak, akkor a járási főállatorvosnak negatív diagnózis esetén is ki kell kérnie a HJK véleményét.

Ha a hatósági állatorvos a betegséget kizárni nem tudta és ezért megfigyelési zárlatot rendelt el, valamint mintát küldött az ÁDI budapesti laboratóriumába és a laboratóriumi vizsgálatok eredménye negatív, az érvénybe léptetett korlátozások a járási főállatorvos utasítására azonnali hatállyal visszavonhatók.

Abban az esetben, ha a betegségre gyanút keltő klinikai tünetek, vagy kórbonctani elváltozások a telepen még mindig fennállnak, akkor a megfigyelési zárlatot még fent kell tartani. Az ilyen esetekben további vizsgálatokat kell végezni az ASP megerősítésre, illetve kizárására, figyelemmel az esetleges alternatív diagnózisra is. Ha a HJK már felállításra került, akkor a döntéshozatalba a HJK-t is be kell vonni.

3.15. Az ASP hatósági megállapítása

A Nemzeti Referencia Laboratórium által elvégzett laboratóriumi vizsgálatok alapján az ASP hatósági megállapítása a járási főállatorvos feladata. A laboratóriumi vizsgálatokat a IV. MELLÉKLETBEN található útmutató III. fejezetének megfelelően kell értékelni.

4. Az ASP jelenlétének megerősítése

4.1. Jelentési kötelezettség

Az ASP első kitörésének hivatalos megerősítését követő 24 órán belül az Országos Főállatorvos tájékoztatja az EU Bizottságát és tagállamait a járvány kitöréséről. A bejelentendő információkat az Országos Járványvédelmi Központ készíti elő, ennek tartalmaznia kell legalább a következőket:

- az ASP gyanújának dátumát;
- az ASP megállapításának dátumát;
- a megállapításra igénybe vett módszereket;
- a fertőzött telep helyét;
- távolságát a legközelebbi sertéstartó telepektől;
- a telepen található sertések számát korcsoporti bontásban;
- a telepen található azon sertések számát korcsoporti bontásban, amelyekben az ASP-t megállapították;
- a betegség morbiditási rátáját (a megbetegedett állatok arányát).

Az első kitörést követő 24 órán belül az Országos Főállatorvos bejelenti a betegséget a Nemzetközi Járványügyi Hivatalnak (WOAH). Az országos és helyi mezőgazdasági szervezeteket szintén közvetlenül tájékoztatják az ASP hatósági megállapításáról. Megfelelő módon közleményeket adnak a sajtó számára is. Ezek mellett a telep ASP-vel való fertőzöttségének jelzésére jól látható táblákat kell kihelyezni.

4.2. Helyi Járványvédelmi Központ létesítése

Amint az ASP-t megállapították, a megyei készenléti tervnek megfelelően meg kell szervezni a HJK-t, ellátva teljes állatorvosi, technikai és adminisztratív személyzettel, továbbá mindennel, ami a betegség mielőbbi felszámolásához szükséges.

A HJK-nak naprakész nyilvántartással kell rendelkezni a védőközvetben, illetve a megfigyelési körzetben lévő sertéstartó telepekről és a telepeken található állatok számáról. A HJK-nak elektronikus vagy papír alapú térképen is fel kell tüntetnie a védő és megfigyelési körzeteket,

valamint a nagylétszámú sertéstelepeket, a térképet minden változás esetén frissíteni kell. A sertéstelepeken történt ellenőrzésekről naprakész nyilvántartást kell vezetni.

A HJK-t vezető állatorvos naponta tájékoztatja a Központ személyzetét, és a betegség állásáról rendszeresen jelentést tesz az OJK-nak, illetve bármely felmerülő problémáról értesíti azt.

4.3. A fertőzött telepen lévő sertések értékebecslése

A járási főállatorvos a fertőzött sertések tulajdonosával vagy a tulajdonos képviselőjével határozatban közli, hogy elrendelte a telepen lévő valamennyi sertés leölését.

A telepen lévő sertések értékebecslése elvégezhető az állatok leölése előtt. Nem jár kártalanítás, ha a tulajdonos nem tett eleget a jogszabályokban foglalt kötelezettségeinek, különösen a betegség gyors bejelentését illetően. A diagnosztikai célra leölt állatok után azonban kártalanítás jár.

Az értékebecslést – akár a leölés előtt, akár az után – a járási hivatal végzi, de szükség esetén lehetséges szakértő szakvéleményének igénybe vétele is.

Az értékebecslést és a kártalanítást a vonatkozó miniszteri rendelet szerint kell végrehajtani. Az állatok leölése fellebbezésre való tekintet nélkül végrehajtandó.

4.4. A fertőzött telepen lévő sertések leölése

Mielőtt az állatok leölése megkezdődik, a hatósági állatorvosnak vagy a Helyi Járványvédelmi Központnak meg kell szerveznie a sertések hulláinak állati eredetű melléktermékeket feldolgozó üzembe való szállítását, hogy azokat ott biztonságosan ártalmatlanná tegyék.

Nagylétszámú sertéstartó telep esetén az állati eredetű melléktermékeket feldolgozó üzem napi kapacitásának korlátozott volta miatt esetleg szükséges lehet az állomány szakaszonkénti leölésére.

Több napon át tartó szakaszonkénti leölés esetén azokat az állatcsoportokat kell először leölni, amelyek a betegség klinikai jeleit mutató állatokat tartalmaznak, majd azokat, amelyek esetében leginkább valószínű, hogy az először megbetegedett állatoktól megfertőződtek.

Ha a leölést az állati eredetű melléktermékeket feldolgozó üzem korlátozott napi kapacitása késleltetné, akkor fontolóra kell venni a hulláknak a telepen vagy annak közelében történő elását, figyelembe véve a talaj alkalmasságát és a környezetvédelmi előírásokat.

Ha a szakaszonként történő leölésen kívül más módszer nem alkalmazható, rendkívüli elővigyázatossággal kell eljárni annak érdekében, hogy megakadályozzák a fertőzött telepről a fertőzés elterjedését.

A leölést a X. MELLÉKLETBEN leírtak szerint kell végrehajtani. A leölést hatósági felügyelet mellett, úgy kell végezni, hogy az az ASP vírusa elterjesztésének legkisebb kockázatát is kizárja.

Meg kell győződni róla, hogy valamennyi sertés kimúlt, mielőtt a telepről történő eltávolítás céljára berakodják, vagy a helyszínen ártalmatlanítják azokat. Ha szükséges, rendelkezni kell, ideiglenes kutricák felállításával, a sertések oly módon való helyhez kötéséről, hogy a leölés az azt végző személy számára könnyen elvégezhető a sertések számára pedig stresszmentes legyen, egyidejűleg lehetővé téve a hullák könnyű eltávolítását és járművekre rakodását, hogy azután azokat állati eredetű melléktermékeket feldolgozó üzembe vagy más, az ártalmatlanná tétel célját szolgáló helyre szállítsák.

A leölés során szükség lehet a járványügyi nyomozás részeként további vérminták vételére. Az e mintákat érintő kérdéseket illetően - a szakértői csoport véleményét is figyelembe véve - az OJK ad útmutatást.

4.5. Az elülső üresvénából történő mintavétel, illetve az elülső üres vénába adott injekció

A tűt a jobb oldalon, a nyaki barázdában kell bevezetni, a szegycsont csúcsánál kissé előbbre és oldalt, a szegycsont csúcsát a fül hegyével összekötő egyenes mentén.

A tűt a függőlegeshez képest 30°-os szögben lefelé kell irányítani, kissé hátrafelé és a középvonal irányába mindaddig, amíg az elülső üresvénát át nem szúrja.

Nagyobb sertések esetében nagyon hasonló technika használható a sertés álló helyzetében.

A vérerek sérülésének minimálisra csökkentése érdekében fontos, hogy a sertés méretének megfelelő legkisebb átmérőjű tűt használjuk, és az az elülső üresvénába az első bordák előtt hatoljon be.

A választás előtt álló, vagy kis testtömegű választott malacokat hátukra fordítva erősen le kell fogni, és a fejüket le kell szorítani. Ezekben az esetekben a közvetlenül a szívbe adott injekció alternatív megoldást jelenthet.

4.6. Az állati hullák ártalmatlanná tétele

Az afrikai sertéspestis megelőzése, felderítése és felszámolása során keletkezett állati tetem ártalmatlanná tétele állami feladat, amelynek végrehajtása iránt az állati tetem keletkezésének helye szerint illetékes megyei élelmiszerlánc-felügyeleti és állategészségügyi hatáskörben eljáró főosztály intézkedik. Az Éltv. 24. §-ának (1) d) pontja szerint az főosztály járványügyi intézkedéseként elrendelt ártalmatlanná tétel díja a központi költségvetést terheli.

A tetem és tetemrészek ártalmatlanná tételét a **hatósági állatorvos ellenőrzése mellett** kell végezni. A betegség behurcolásának feltételezett időpontját követően **levágott egyedek húsát**, illetve az állomány egyedeitől nyert **szaporítóanyagot** fel kell kutatni és szintén ártalmatlanítani kell. A leölt állatok tetemeinek eltakarításában résztvevő személyeknek védőöltözetet kell viselniük. A tetemek ártalmatlanná tétele után a személyek, járművek és eszközök alapos fertőtlenítését azonnal végre kell hajtani. Ha a tetemek ártalmatlanná tételében késedelem várható, azokat fertőtlenítő szerrel kell lepermetezni, és éjjel-nappal őrizni kell kutyák, rókák és egyéb ragadozó állatok, valamint kártékony rágcsálók távoltartása céljából. Riasztóként ívlámpák és fényszórók is használhatók. Minden a telepen található hulladékot és állati mellékterméket, szerves anyagot és nem fertőtleníthető anyagot is ártalmatlanítani kell, különös tekintettel az alomra, szalmára, állati takarmányra.

4.6.1. Ártalmatlanítás engedélyezett állati melléktermék feldolgozó üzemben

Az elhullott vagy leölt állatok **tetemeit, a levágott állatok húsát, és szaporítóanyagait** (2. kategóriába sorolt állati eredetű melléktermék) elsődleges választásként az állati eredetű melléktermék adott kategóriájára engedélyezett **feldolgozó üzemekbe kell szállítani** ártalmatlanítás céljából. Az ártalmatlanná tételt végző üzem a végrehajtást követően

elkészíti a számlát, amelyet felülvizsgálatra és jóváhagyásra megküld az ártalmatlanná tételt elrendelő, az állati melléktermék keletkezése szerint illetékes főosztálynak. A főosztály az igazolt számlát köteles a NÉBIH Költségvetési Igazgatóságára haladéktalanul megküldeni.

4.6.2. Ártalmatlanná tétel elföldelés útján

Amennyiben nem kivitelezhető az elszállításuk, úgy a 45/2012. (V.8.) VM rendelet 3. § (2) bekezdése és 10. § (5) bekezdése értelmében a **járási hivatal engedélyezheti** határozatban járványügyi intézkedés keretén belül a járványügyi intézkedés alá volt állattartó telepeken keletkező állati tetemek és tetemrészek, illetve fertőzött takarmány **elföldelését a lehető legközelebbi saját területen, lehetőleg telepen belül.**

Az **intézkedés tervezése** során az alábbi szempontokat figyelembe kell venni:

- a járási hivatal engedélyezheti határozatban az elföldelést;

- figyelembe kell venni:

- a terület (lejtés/ topográfia) és a talaj alkalmasságát (a hatóságok útmutatásai alapján);
- az összes talajvízzel kapcsolatos információt, beleértve a lefolyócsövek jelenlétét, a talaj jellemzőit, a talajvíz mélységét és a talajvíz felhasználásának módzatait, a talajvíz csurgalékkal való szennyeződésének lehetőségét;
- az elföldelés helye a metántermelődéssel miatt nem okozhat a közeli építményekben stabilitási vagy robbanásveszélyt;
- megfelelő méretű földterület álljon rendelkezésre az elföldeléshez (0,3 m³ kifejlett sertésenként)
- legalább 60 méter távolságra legyen a kutaktól vagy forrásoktól;
- legalább 30 méter távolságra legyen a felszíni víztestektől, telekhatároktól, építményektől és csatornáktól;
- a helyszín legyen könnyen megközelíthető;
- az elföldelés ne akadályozza meg terület jövőbeni rendeltetésszerű használatát

- fel kell mérni az anyag- és felszerelési igényeket:

- személyi védőfelszerelés;
- a személyzet, a járművek és egyéb tárgyak fertőtlenítéséhez szükséges anyagok és felszerelések;
- ásó- és rakodóberendezések, valamint szerszámok;
- járművek, teherautók (sofőrrel) az állati tetemek és tetemrészek, illetve fertőzött takarmány szállításához;
- szükség esetén műanyag fólia, speciális zsákok, vagy nedvszívó anyag a szivárgás megakadályozásához

- biztosítani kell, hogy a berendezéseket kezelő személyzet megfelelően ki legyen képezve azok használatára

- biztosítani kell, hogy az ártalmatlanítással foglalkozó személyzet minden tagja képzést kapjon a biztonsági, biológiai biztonsági és üzemeltetési eljárásokról

Az **intézkedés végrehajtása** során az alábbi szempontokat figyelembe kell venni:

- be kell szerezni az összes megfelelő jóváhagyást, engedélyt;
- biztosítani kell, hogy a műveletben részt vevő valamennyi munkavállaló viseljen egyéni védőfelszerelést a potenciális veszélyek felméréseivel összhangban;
- biztosítani kell, hogy senki ne lépjen be a 1,5 méternél mélyebb árokba az oldalfalak stabilizálása nélkül (beomlás veszély);
- ha több rétegben több tetemet helyeznek az árokba, minden egyes tetemréteg közé egy réteg takarmányt, szalmát vagy szénát (pld. alomanyagokat, amelyeket szintén meg kell semmisíteni) kell helyezni;
- a talajerózió minimalizálása érdekében a kiásott terület felszínét stabilizálni kell a helyi előírásoknak megfelelően;
- az ártalmatlanítás során igénybe vett valamennyi berendezést alaposan le kell mosni, tisztítani és fertőtleníteni;
- az elföldelés helyszínét rendszeresen ellenőrizni kell és szükség szerint elvégezni a karbantartási munkálatokat (pld. további feltöltés);
- kiemelten ajánlott a talajvíz minőségének figyelemmel kísérése a talajvíz folyamatos biztonságának biztosítása érdekében, illetve a területet elkerítése és megjelölése.

4.7. Az anyagok ártalmatlanná tétele

Szükség lehet azon anyagoknak, felszereléseknek vagy más tárgyaknak a megsemmisítésére, amelyek esetleg beszennyeződhetnek az ASP vírusával, és amelyek ezáltal a betegség elterjesztését okozhatják, ha a szennyeződés megszüntetése a fertőtlenítés rendes módszerével nem lehetséges. A megsemmisített anyagokért és eszközökért állami kártalanítás jár a törvény vonatkozó rendelkezése alapján.

Az ilyen anyagok, felszerelések vagy más tárgyak megsemmisítését a hatósági állatorvos rendelkezéseinek megfelelően és felügyelete alatt kell végezni. A fertőzés valószínű behurcolása és a forgalmi korlátozások bevezetése között a fertőzött telepről származó sertések húsanak útját, ha lehetséges, nyomon kell követni és felügyelet mellett azt is ártalmatlanítani kell, hogy az ASP vírusa elterjesztésének veszélyét megszüntessék.

4.7.1. A fertőzött takarmány, alom, trágya és hígtrágya ártalmatlanítása

A feltehetően vírussal szennyeződött anyagot és hulladékot (pl. takarmányt, almot, hígtrágyát stb.) **hatósági állatorvos felügyelete mellett** olyan kezelésnek kell alávetni, amely biztosítja az afrikai sertéspestis vírusának elpusztítását. A vírussal szennyeződött tárgyakat, eszközöket – ha fertőtlenítésük nem lehetséges – meg kell semmisíteni.

A **trágyát és a használt almot** hőkezelés céljából kazalba kell rakni, fertőtlenítőszerrel le kell permetezni, a kazlat le kell fedni, legalább 42 napig kell tárolni, kivéve, ha a hatósági állatorvos engedélyezi – a vírus megsemmisítése érdekében alkalmazott hatékonyabb eljárás miatt – a rövidebb tárolási időt. Az **almos trágya** égetéssel is megsemmisíthető vagy elföldeléssel ártalmatlanítható.

A **hígtrágyát** a fertőzött anyag utolsó kibocsájtása után legalább 42 napig kell tárolni, kivéve, ha hatósági állatorvos engedélyezi - a vírus megsemmisítése érdekében végzett hatékonyabb kezelés miatt - a hígtrágya rövidebb tárolási idejét.

A gyaníthatóan **fertőzött takarmány** a tetemekkel együtt is ártalmatlanítható, ha ez nem megoldható, **el lehet égetni**, vagy az alommal összekeverve **fülleszteni** kell. Silós takarmány esetén, ahol a fertőzés kizárható (rágcsálók nem férnek hozzá), a főosztály döntése alapján nem szükséges ártalmatlanítani.

Az ártalmatlanítás bármilyen módszerrel történik is, **hatósági állatorvosi felügyelet mellett** kell végezni.

4.8. További járványügyi nyomozás

Az ASP vírusával való fertőzöttség megállapítását követően további intenzív járványügyi nyomozást kell végezni, hogy meggyőződjenek arról, hogy a megfelelő leküzdő intézkedéseket megtették minden más telepen, amelyen a sertések ki lehettek téve az ASP vírussal való fertőződés veszélyének. A nyomozás lefolytatása a járási főállatorvos hatáskörébe tartozik.

A nyomozás során a fertőzés útját mindkét irányban nyomon kell követni azzal a céllal, hogy a fertőzés korábban rejtve maradt forrásait és azokat az állományokat, amelyek az ASP vírusával való fertőződés közvetlen vagy közvetett veszélyének ki lettek téve, azonosítsák. A nyomozás során számolni kell a látogatók által közvetített fertőződés lehetőségével is. Vérmintákat kell venni, szükség esetén ismételten, a szóban forgó állományok státuszának tisztázására. Elengedhetetlen, hogy a járvány kitörését a lehető leghamarabb felfedezzék, hogy a fertőzés a lehető legkisebb mértékben terjedhessen el.

A járványügyi nyomozásra vonatkozó kérdőívet az V. MELLÉKLET tartalmazza.

4.9. Takarítás, fertőtlenítés, rovarirtás és a vektorok felkutatása

4.9.1. Általános elvek

- a betegség gyanújának felmerülését követően a telep és az érintett épületek ki- és bejáratánál személyi, jármű- és eszközfertőtlenítést kell alkalmazni;
- a betegség megállapítását követően fertőtlenítési tervet kell készíteni, melyet a járási főállatorvossal jóvá kell hagyatni;
- a fertőtlenítési terv végrehajtásával hatósági állatorvost kell megbízni, akinek a tervben foglaltak végrehajtását dokumentálni, megfelelőségét igazolni kell;

- az alkalmazásra kerülő fertőtlenítőszereket és azok koncentrációját a HJK határozza meg a NÉBIH honlapján közzétett lista segítségével;
- a fertőtlenítés előtt a fertőtlenítendő épületeket ki kell takarítani, a felületeket az esetleges szennyeződésektől meg kell tisztítani, a takarítás során használt vizet és az eltávolított anyagokat össze kell gyűjteni, majd megfelelő koncentrációban alkalmazott fertőtlenítő szerrel (szükség esetén az OJK által jóváhagyott egyéb eljárással) ártalmatlanítani kell;
- a fertőtlenítőszerek alkalmazásánál figyelembe kell venni a fertőtlenítendő felületek milyenségét és anyagát;
- a felhasználás általános szabályai:
 - almot, alomszalmát és bélsarat fertőtlenítőszerrel alaposan át kell áztatni;
 - a talajt fertőtlenítőszerrel át kell áztatni, a padlót és a falakat fertőtlenítőszerrel le kell súrolni, a fertőtlenítés hatékonysága érdekében a berendezési tárgyakat – ha lehetséges – le kell szerelni;
 - ezt követően a fertőtlenítőszer újabb alkalmazása a gyártó ajánlásaiban meghatározott minimális behatási ideig.
- amennyiben magasnyomású folyadékkal végzik a mosást, el kell kerülni a már megtisztított részek újrafertőződését;
- a feltehetően fertőzött berendezéseket, felszereléseket, tárgyakat és rekeszeket le kell mosni, majd fertőtleníteni kell vagy meg kell semmisíteni;
- el kell kerülni a fertőtlenítési eljárást követő újrafertőződést, ennek érdekében a már fertőtlenített területre visszamenni csak tiszta és fertőtlenített lábbeliben és új egyszerhasználatos védőruhában lehet;
- takarítást és fertőtlenítést dokumentálni kell, annak megfelelőségét a hatósági állatorvos igazolja;
- ha rovarirtásra, vagy rágcsáló irtásra van szükség, annak felügyeletével szintén a hatósági állatorvost kell megbízni.

4.9.2. Fertőzött gazdaságok takarításának és fertőtlenítésének speciális kérdései

- előzetes takarítás és fertőtlenítés:
 - az állatok leölése közben minden szükséges intézkedést meg kell tenni, hogy elkerülhető legyen az afrikai sertéspestis vírusának szétszóródása. Ide tartozik nagyteljesítményű fertőtlenítő berendezés alkalmazása, fertőtleníthető vagy egyszerhasználatos védőruhák használata, zuhanyozás lehetőségének biztosítása, használt eszközök és felszerelések fertőtlenítése, épületek ártalmatlanítása;
 - a leölt állatok hulláit fertőtlenítőszerrel le kell permetezni;
 - a hullák elszállítását zárt, csorgásmentes konténerekben kell végezni;
 - amint a sertések hulláit ártalmatlanítás céljából elszállították, az állatok tartási helyét, valamint mindazon helyeket, melyek fertőződhetnek, hatékony fertőtlenítőszerrel le kell permetezni;
 - a telepen található szennyező anyagokat össze kell gyűjteni és ártalmatlanítani kell;
 - a felhasznált fertőtlenítőszert legalább 24 óráig a felületen kell hagyni.

- végfertőtlenítés:
 - a trágyát és a használt almot a 4.9.3. pont szerint kell kezelni;
 - a felületekről a zsíradékot és szennyeződést zsíroldó szer alkalmazásával és a felületek hideg vízzel való lemosásával kell eltávolítani;
 - a hidegvizes lemosás után fertőtlenítő szerrel kell permetezni, majd hideg vízzel öblíteni kell;
 - 7 nap múlva zsíroldószeres kezelés, hideg vizes öblítés szükséges.

4.9.3. A fertőzött alom, trágya és hígtrágya fertőtlenítése

A trágyát és a használt almot hőkezelés céljából kazalba kell rakni, fertőtlenítőszerrel le kell permetezni, a kazlat le kell fedni, legalább 42 napig kell tárolni, kivéve, ha a hatósági állatorvos engedélyezi – a vírus megsemmisítése érdekében alkalmazott hatékonyabb eljárás miatt – a rövidebb tárolási időt.

Az almos trágyát égetéssel is meg lehet semmisíteni, vagy elföldeléssel lehet ártalmatlanítani.

A hígtrágyát a fertőzött anyag utolsó kibocsátása után legalább 42 napig kell tárolni, kivéve, ha hatósági állatorvos engedélyezi - a vírus megsemmisítése érdekében végzett hatékonyabb kezelés miatt - a hígtrágya rövidebb tárolási idejét.

4.9.4. Szabadtartású telepek fertőtlenítése

A 4.9.1. és 4.9.2. pontok alóli felmentéssel szabad tartású gazdaságok esetében az illetékes hatóság különleges takarítási és fertőtlenítési eljárást fogadhat el, figyelembe véve a telep típusát és az időjárási körülményeket.

4.10. Irányelvek a vektorok felkutatására

4.10.1. A vektorok felkutatása

A vektorok (*Ornithodoros* genusba tartozó óvontagok) iránti kutatást a sertések élő- és pihenőhelyein és a környező területen kell végrehajtani, ha jelenlétük valószínűsíthető. A vektorok rendszerint régi árnyékos épületekben találhatók, ahol a hőmérsékleti feltételek és páratartalom megfelelő. Legjobb eredményt úgy érhetjük el, ha a kutatás tavasz végén, nyár folyamán és kora ősszel történik azokban a periódusokban, amikor a vektorok a legaktívabbak.

4.10.2. A vektorok felkutatást az alábbi módszerek segítségével kell elvégezni:

1. A kutatást a vektorok után a talajban, homokban, a kövek közötti helyről kiszedett porban, vagy a falak repedéseiből telepek talajából nyert anyagban végezzük. Nagyító használata előnyös lehet a fiatal lárvák keresése során.

2. Vektorok iránti kutatás CO₂ csapdák segítségével: a csapdákat több órára kell kihelyezni a sertésólakban elsősorban éjszaka és bármely árnyékos területre, ahová nem jut el a napfény. A csapdákat úgy kell elkészíteni és telepíteni, hogy a vektorok elég közel kerülhessenek a CO₂ forráshoz azért, hogy visszatérésük lehetetlenné váljon élőhelyükre.

4.11. Megelőző leölés

Az OJK, illetve a megyén belül a HJK a fertőzött telepre vonatkozó intézkedéseket (értékbecslés, leölés, a hullák és más szennyeződött anyagok ártalmatlanná tétele, tisztítás és fertőtlenítés) alkalmazhatja más telepek esetében is, amelyek akár elhelyezkedésüknél fogva, akár a fertőzött teleppel való közvetlen vagy közvetett érintkezés által fertőződhetnek, még akkor is, ha azokon az ASP klinikai tünetei nem mutatkoznak.

Ha megelőző leölést végeznek, a sertésekből járványtani célra véletlenszerűen mintát kell venni, és azokat laboratóriumi vizsgálatnak kell alávetni.

Ha a megelőző leölést kizárólag a fertőzött telephez való közelség indokolja, akkor a sertések leölését zárt vágás formájában vágóhídon is végre lehet hajtani, de a leölt állatok testét – a vágóhídon való feldolgozás nélkül - 1. vagy 2. kategóriájú állati eredetű melléktermék feldolgozóban kell ártalmatlanítani.

A leölést a X. MELLÉKLETBEN leírtak szerint kell végrehajtani.

4.12. A korlátozások külön termelési egységekre vonatkozó enyhítése

Azon gazdaságok esetében, amelyek két vagy több járványügyi szempontból elkülönített termelési egységgel (teleppel) rendelkeznek, a HJK felmentést adhat a nem fertőzött telepen lévő, egészséges sertések leölése alól azzal a feltétellel, hogy a hatósági állatorvos útján megismerte ezen telepek felépítését, méretét és működését, továbbá meggyőződött arról, hogy azok működési feltételei olyanok, hogy az állatok szálláshelyei, a gondozásukra és takarmányozásukra szolgáló épületek és berendezések teljes mértékben elkülönülnek úgy, hogy a vírusnak nincs lehetősége az egyik telepről a másikra való átjutásra.

Ez a felmentés lehetővé teszi, hogy az ilyen elkülönült (telepeken) termelési egységeken befejezzék a sertések hizlalását.

4.13. A járvánnyal kapcsolatos további jelentések

Az EU Bizottsághoz a 4.1. bekezdés szerint küldött első jelentés után a lehető leghamarabb további jelentést kell küldeni a fertőzött telepen lévő sertések leölésének és ártalmatlanításának időpontja(i) részletes megadásával.

Amennyiben a 4.12. bekezdésben említett enyhítést alkalmazták, a későbbi időpontban levágandó sertések számának és levágásuk legkésőbbi időpontjának részleteit is bele kell foglalni a jelentésbe.

Egyidejűleg meg kell adni a járvány kitörésével kapcsolatos járványtani információkat és a fertőzés eredetének ismert vagy feltételezett forrását.

A 4.1. bekezdés és a jelen bekezdés szerint szükséges információkat az ASP-nek az elsőt követő további kitörései vonatkozásában is meg kell adni egészen addig, ameddig a fertőzött telepek száma és a betegség elterjedése kiterjedt járványra nem utal.

5. Védőkörzet és megfigyelési körzet létesítése

5.1. Általános tudnivalók

Amint egy telepen ASP-t hatóságilag megállapították, a megyei főállatorvos védőkörzetet rendel el. A védőkörzet a kitörés helyétől számított, legalább 3 km-es sugarú kör által határolt terület. A megyei főállatorvos emellett megfigyelési körzetet rendel el. A megfigyelési körzet a kitörés helyétől számított, legalább 10 km-es sugarú kör által határolt terület.

A védőkörzetben vagy a megfigyelési körzetben található sertésvágással foglalkozó vágóhidak és daraboló üzemek esetében külön határozatot kell hozni – figyelemmel az üzem további működésére is - és nem elegendő az ezen üzemekre vonatkozó rendelkezéseket a védőkörzet, vagy a megfigyelési körzet elrendeléséről szóló határozatban részletezni.

A zárlati területek mérete a vizsgálatok során gyűjtött járványtani adatok alapján növelhető, valamint kialakításában szerepet játszanak az alábbi tényezők:

- a rendelkezésre álló virológiai vagy szerológiai adatok;
- a terület természetes vagy egyéb határai;
- egyéb földrajzi sajátosságok;
- a területen lévő sertéstartó telepek elhelyezkedése és egymástól való távolsága;
- a sertések kereskedelmének szokványos csatornái a területen;
- vágóhidak jelenléte;
- az alkalmazott ellenőrzések és a végrehajtásukhoz rendelkezésre álló lehetőségek.

Ha a kijelölendő zárlati terület egy szomszédos tagállam területét is magában foglalja, az Agrárminisztérium az illető tagállam illetékes hatóságát erről haladéktalanul értesíti.

Minden szükséges intézkedést meg kell tenni, - beleértve a jól látható jelzések és út menti figyelmeztető táblák elhelyezését, valamint az országos és helyi nyomtatott és elektronikus sajtó, pl. az újságok és a televízió használatát -, hogy a védőkörzet és a megfigyelési körzet területén tartózkodó személyek, illetve bárki, aki a sertéstartással kapcsolatos hivatalos vagy üzleti ügyben ezekbe kívánna látogatni, tudatában legyen a hatályban lévő korlátozásoknak. Biztosítani kell - szükség esetén a rendőrség bevonásával - a védőkörzet és megfigyelési körzet területén elrendelt intézkedések végrehajtását és az előírt korlátozások betartatását.

5.2. A védőkörzetben foganatosítandó intézkedések

A védőkörzetben a következő intézkedéseket kell foganatosítani:

- a lehető leghamarabb számba kell venni valamennyi sertéstelepet;
- hét napon belül valamennyi sertéstelepet hatósági állatorvosnak kell meglátogatnia, a sertések klinikai vizsgálata és az állomány nyilvántartás ellenőrzése céljából;
- a sertések közúti és magántulajdonban lévő úton történő lábon hajtása és szállítása tilos;

- sertések a zárlati területen keresztül megállás és kirakodás nélkül az Országos Járványvédelmi Központ által kijelölt közutakon és vasúton előzetes engedély nélkül is szállíthatók;
- azok a járművek és felszerelések, amelyeket sertések, más állat vagy anyag szállítására használtak a védőközveten belül nem hagyhatják el:
 - a védőközveten belüli telepet;
 - a védőközvetet;
 - a vágóhidat;

anélkül, hogy - a 4.9. pontban foglalt rendelkezések alapján - a HJK által meghatározott módon végzett takarításon és fertőtlenítésen átesnek, és ennek végrehajtását hatósági állatorvos ellenőrizte volna;

- a sertéstelepek területére semmilyen más állatfaj egyedei sem vihetők be, illetve nem hagyhatják el azt a járási főállatorvos engedélye nélkül;
- a védőközvetben a sertések bármilyen megbetegedését és elhullását jelenteni kell a járási főállatorvosnak, hogy az ASP esetleges jelenlétének kivizsgálása megtörténhessék;
- a védőközveten belüli tartási helyét egyetlen sertés sem hagyhatja el addig, amíg a fertőzött telep előzetes takarítását és fertőtlenítését (és ha szükséges volt a rovaritást) követően legalább 40 nap le nem telt;
- sertések spermája, petesejtje vagy embriója nem hagyhatja el a védőközveten belül elhelyezkedő gazdaságokat;
- a sertéstelepekre belépő vagy azokat elhagyó minden személynek be kell tartania az afrikai sertéspestis vírus elterjedése kockázatának csökkentéséhez szükséges megfelelő járványvédelmi (biológiai biztonsági) intézkedéseket;
- negyven nappal a fertőzött telep előzetes takarítása és fertőtlenítése után engedély adható a sertések tartási helyeül szolgáló telepről történő elszállítására:

1. Közvetlenül a HJK által kijelölt, lehetőleg a védőközveten vagy a megfigyelési közveten belül található vágóhidra, azzal a feltétellel, hogy:

- a hatósági állatorvos elvégezte a telepen tartott sertések, köztük a vágóhidra szállítandó sertések, klinikai vizsgálatát a VI. MELLÉKLET D. szakaszának 1. és 3. pontja szerint, egy részük hőmérőzését is beleértve;
- az elvégzett vizsgálatok nem igazolták az ASP jelenlétét;
- minden elszállítandó sertést megjelöltek sertések nyilvántartására és azonosítására vonatkozó szabályozásnak megfelelően;
- a sertéseket hatóságilag lezárt járművön szállítják;
- a vágóhidat felügyelő állategészségügyi hatóságot előzetesen értesítették, hogy a védőközvetből származó sertéseket szándékoznak oda küldeni, a vágóhidat felügyelő állategészségügyi hatóság pedig visszajelzi a szállítmány megérkezést;
- a sertéseket más sertésektől időben vagy térben elkülönítve tartják és vágják le;
- a sertések szállítása során használt járműveket és felszereléseket a szállítás után azonnal kitakarítják és kifertőtlenítik;

- a levágást megelőző élőállat-vizsgálat és a vágás utáni húsvizsgálat során figyelembe vesznek minden, az ASP jelenlétére utaló elváltozást;
- e sertésekből származó friss hús jelölése és hőkezelése során az 5.6. pont szerint járnak el.

A VI. MELLÉKLET D. szakasz 4. pontjának megfelelően a telep mindazon alegységeiben szerológiai vagy virológiai vizsgálatot kell végezni, amelyből sertéseket szállítottak el. A szerológiai vizsgálatokhoz vérmintát, vagy virológiai vizsgálatokhoz vér- vagy szervmintát, úgy mint mandulát, lépet vagy nyirokcsomókat kell levenni. Legalább annyi mintát kell venni, amennyi 95 %-os biztonsággal lehetővé teszi 10 %-os előfordulási gyakoriság és vírusgyakoriság kimutatását valamennyi alegységben. A virológiai vizsgálatokhoz veendő minták fajtájának és az alkalmazásra kerülő tesztnek összhangban kell lennie az illetékes hatóságnak az elvégezhető vizsgálatok tartományát, e vizsgálatok érzékenységét és a járványügyi helyzetet figyelembe vevő utasításaival. Ha ante mortem vizsgálat során az ASP klinikai tüneteit tapasztalják, vagy a post mortem vizsgálatkor az ASP-re utaló kórbonctani elváltozásokat találnak, akkor a szerológiai vagy virológiai vizsgálatot az előzőektől eltérően a VI. MELLÉKLET C szakasza szerint kell elvégezni.

2. Kivételes esetben, közvetlenül egy másik, védőkörszékben található telepre - az EU Bizottság és a tagállamok egyidejű tájékoztatás mellett - azzal a feltétellel, hogy:
 - a hatósági állatorvos elvégezte a telepen tartott sertések, köztük az elszállítandó sertések, klinikai vizsgálatát a VI. MELLÉKLET D. szakaszának 1. és 2. pontja szerint, egy részük hőmérőzését is beleértve;
 - az elvégzett vizsgálatok nem igazolták az ASP jelenlétét;
 - minden elszállítandó sertést megjelöltek sertések nyilvántartására és azonosítására vonatkozó szabályozásnak megfelelően;
 - a sertéseket hatóságilag lezárt járművön szállítják;
 - a sertések szállítása során használt járműveket és felszereléseket a szállítás után azonnal kitakarítják és kifertőtlenítik.
3. Állati eredetű melléktermékeket feldolgozó üzembe, ahol az állatokat leölik, és a hullákat hatósági állatorvos felügyelete mellett ártalmatlanítják. A szállításra a következő feltételek teljesülése esetén kerülhet sor:
 - a hatósági állatorvos elvégezte a telepen tartott sertések, köztük a vágóhidra szállítandó sertések, klinikai vizsgálatát a VI. MELLÉKLET D. szakaszának 1. és 3. pontja szerint, egy részük hőmérőzését is beleértve;
 - az elvégzett vizsgálatok nem igazolták az ASP jelenlétét;
 - minden elszállítandó sertést megjelöltek sertések nyilvántartására és azonosítására vonatkozó szabályozásnak megfelelően;
 - a sertéseket hatóságilag lezárt járművön szállítják.

A telep mindazon alegységeiben szerológiai vagy virológiai vizsgálatot kell végezni, amelyből sertéseket szállítottak el. Ha az ASP klinikai tüneteit tapasztalják, vagy az ASP-re utaló kórbonctani elváltozásokat találnak, akkor a szerológiai vagy virológiai vizsgálatot az eltérően, a VI. MELLÉKLET C. szakasza szerint kell elvégezni.

5.3. A korlátozó intézkedések érvényben tartásának időtartama a védőközvetben

A védőközvetben a korlátozó intézkedések érvényben maradnak mindaddig, amíg:

- a fertőzött telep végső takarítását és fertőtlenítését el nem végezték;
- a fertőzött telep előzetes takarítását és fertőtlenítését (ha szükséges, a rovarirtást) követő 45 nap után a sertéseket valamennyi telepen klinikailag megvizsgálták a VI. MELLÉKLET F. szakasza szerint, és az ASP jelenlétére utaló betegségi tünetet nem találtak;
- a védőközvetben tartott sertésekből - a fertőzött telep előzetes takarítását és fertőtlenítését (ha szükséges, a rovarirtást) követő 45 nap után - valamennyi sertéstartó telepen kedvező eredménnyel elvégezték szerológiai vizsgálatokat a VI. MELLÉKLET F. szakasza szerint.

5.4. Korlátozó intézkedések a megfigyelési közvetben

A megfigyelési közvetben a következő intézkedéseket kell fogantatosítani:

- számba kell venni valamennyi sertéstartó gazdaságot;
- a sertések közúti és magántulajdonban lévő úton történő hajtása és szállítása tilos, kivéve, ha ezt a megyei főállatoros jóváhagyta;
- a sertések a zárlati területen keresztül megállás és kirakodás nélkül az OJK által kijelölt közutakon és vasúton előzetes engedély nélkül is szállíthatók;
- azok a járművek és felszerelések, amelyeket sertések, más állat vagy anyag szállítására használtak, amelyek szennyeződhetnek, továbbá amelyeket a megfigyelési közveten belül használnak, nem hagyhatják el a megfigyelési közvet területét anélkül, hogy - a 4.9. pontban foglalt rendelkezések alapján - a HJK által meghatározott módon végzett takarításon és fertőtlenítésen átesettek volna;
- a sertéstelepek területére más fajú állat nem léphet be, illetve nem hagyhatja el azt a megfigyelési közvet létesítését követő hét napon át a megyei főállatorvos engedélye nélkül;
- a zárlaton belül sertések bármilyen megbetegedését és elhullását jelenteni kell a hatósági állatorvosnak, hogy az ASP esetleges jelenlétének kivizsgálása megtörténhessen;
- a megfigyelési közveten belüli tartási helyét egyetlen sertés sem hagyhatja el addig, amíg a fertőzött telep előzetes takarítását és fertőtlenítését (és ha szükséges volt a rovarirtást) követően legalább 40 nap le nem telt;
- sertések spermája, petesejtje vagy embriója nem hagyhatja el a megfigyelési közveten belül elhelyezkedő gazdaságokat;
- a sertéstelepekre belépő vagy azokat elhagyó minden személynek be kell tartania az afrikai sertéspestis vírus elterjedése kockázatának csökkentéséhez szükséges megfelelő járványvédelmi (biológiai biztonsági) intézkedéseket;
- 30 nappal a fertőzött telep előzetes takarítása és fertőtlenítése, ha szükséges rovarirtás után engedély adható a sertések tartási helyeül szolgáló telepről történő elszállítására:

1. Közvetlenül HJK által kijelölt, lehetőleg a védőközveten vagy a megfigyelési közveten belül található vágóhidra, azzal a feltétellel, hogy:
 - a hatósági állatorvos elvégezte a telepen tartott sertések, köztük a vágóhidra szállítandó sertések, klinikai vizsgálatát a VI. MELLÉKLET D szakasz 1. és 3. pontja szerint, egy részük hőmérőzését is beleértve;
 - az elvégzett vizsgálatok nem igazolták az ASP jelenlétét;
 - minden elszállítandó sertést megjelöltek sertések nyilvántartására és azonosítására vonatkozó szabályozásnak megfelelően;
 - a sertéseket hatóságilag lezárt járművön szállítják;
 - a vágóhidat felügyelő állategészségügyi hatóságot előzetesen értesítették, hogy a megfigyelési közvetből származó sertéseket szándékoznak oda küldeni, a vágóhidat felügyelő állategészségügyi hatóság pedig visszajelzi a szállítmány megérkezést;
 - a sertéseket más sertésektől időben vagy térben elkülönítve tartják és vágják le;
 - a sertések szállítása során használt járműveket és felszereléseket a szállítás után azonnal kitakarítják és kifertőtlenítik;
 - a levágást megelőző élőállat-vizsgálat és a vágás utáni húsvizsgálat során figyelembe vesznek minden, az ASP jelenlétére utaló elváltozást;
 - e sertésekből származó friss hús jelölése és hőkezelése során az 5.6. pont szerint járnak el.

A VI. MELLÉKLET D szakasz 4. pontja szerint a telep mindazon alegységeiben szerológiai vagy virológiai vizsgálatot kell végezni, amelyből sertéseket szállítottak el. Ha ante mortem vizsgálat során az ASP klinikai tüneteit tapasztalják, vagy a post mortem vizsgálatkor az ASP-re utaló kórbonctani elváltozásokat találnak, akkor a szerológiai vagy virológiai vizsgálatot eltérően, a VI. MELLÉKLET C. szakasza szerint kell elvégezni.

2. Kivételes esetben, közvetlenül egy másik, védőközvetben található telepre - az EU Bizottság és a tagállamok egyidejű tájékoztatás mellett - azzal a feltétellel, hogy:
 - a hatósági állatorvos elvégezte a telepen tartott sertések, köztük az elszállítandó sertések, klinikai vizsgálatát a VI. MELLÉKLET D. szakasz 1. és 2. pontja szerint, egy részük hőmérőzését is beleértve;
 - az elvégzett vizsgálatok nem igazolták az ASP jelenlétét;
 - minden elszállítandó sertést megjelöltek sertések nyilvántartására és azonosítására vonatkozó szabályozásnak megfelelően;
 - a sertéseket hatóságilag lezárt járművön szállítják;
 - a sertések szállítása során használt járműveket és felszereléseket a szállítás után azonnal kitakarítják és kifertőtlenítik.
3. Állati eredetű melléktermékeket feldolgozó üzembe, ahol az állatokat leölik, és a hullákat hatósági állatorvos felügyelete mellett ártalmatlanítják. A szállításra a következő feltételek teljesülése esetén kerülhet sor:
 - a hatósági állatorvos elvégezte a telepen tartott sertések, köztük a vágóhidra szállítandó sertések, klinikai vizsgálatát a VI. MELLÉKLET D. szakaszának 1. és 3. pontja szerint, egy részük hőmérőzését is beleértve;

- az elvégzett vizsgálatok nem igazolták az ASP jelenlétét;
- minden elszállítandó sertést megjelöltek sertések nyilvántartására és azonosítására vonatkozó szabályozásnak megfelelően;
- a sertéseket hatóságilag lezárt járművön szállítják.

A VI. MELLÉKLET D. szakasz 4. pontjának megfelelően a telep mindazon alegységeiben szerológiai vagy virológiai vizsgálatot kell végezni, amelyből sertéseket szállítottak el. Ha az ASP klinikai tüneteit tapasztalják, vagy az ASP-re utaló kórbonctani elváltozásokat találnak, akkor a szerológiai vagy virológiai eltérően, a VI. MELLÉKLET C. szakasza szerint kell elvégezni.

5.5. A korlátozó intézkedések érvényben tartásának időtartama a megfigyelési körzetben

A megfigyelési körzetben a korlátozó intézkedések érvényben maradnak mindaddig, amíg:

- a fertőzött telep végső tisztítását és fertőtlenítését el nem végezték;
- a fertőzött telep előzetes takarítást és fertőtlenítését követő nem kevesebb, mint 40 nap után a sertéseket valamennyi telepen hatósági állatorvos klinikailag megvizsgálta a VI. MELLÉKLET G. szakaszában foglaltak szerint és az ASP jelenlétére utaló klinikai tünetet nem találtak.

5.6. A védőközvetből és megfigyelési körzetből származó sertések húsa

A Bizottság (EU) afrikai sertéspestisre vonatkozó különleges járványvédelmi intézkedések megállapításáról szóló **2021/605 végrehajtási rendelet** (továbbiakban *Rendelet*) 19. cikke szerint az I. és II. típusú, korlátozás alatt álló körzetekben tartott sertésféléktől származó friss hús és húskészítmények, köztük állati belek szállítmányait a felelős személyek **csak akkor mozgathatják e körzeteken kívülre ugyanazon érintett tagállamban, vagy** a 38. és 39. cikk hatálya alá tartozó esetekben **egy másik tagállamba, ha e szállítmányokat** az (EU) 2016/429 rendelet 167. cikkének (1) bekezdése szerinti **állat egészségügyi bizonyítvány kíséri**. A Rendelet 19. cikk (6) pontja értelmében az **érintett tagállam illetékes hatósága dönthet úgy, hogy** a Rendelet 41. cikke (1) bekezdésének megfelelően **kijelölt létesítményekben** vagy azon létesítményekben, ahol I. típusú, korlátozás alatt álló körzetben vagy az I., II. és III. típusú, korlátozás alatt álló körzeteken kívüli területeken tartott sertésféléktől származó friss vagy feldolgozott húst, húskészítményeket, köztük állati beleket kezelnek, **az állategészségügyi bizonyítványt** a friss vagy feldolgozott húson és húskészítményeken, köztük állati beleken alkalmazott, a 853/2004/EK rendelet 5. cikke (1) bekezdésének b) pontjában előírt **(ovális) állategészségügyi jelölés vagy adott esetben azonosító jelölés helyettesítheti**.

A III. típusú, korlátozás alatt álló körzetekben tartott sertésféléktől származó friss hús és húskészítmények, köztük állati belek szállítmányainak **e körzeteken kívülre történő mozgatása alapvetően tilos**, a Rendelet alapján azonban egyes esetekben, egyedi feltételek teljesülése esetén az illetékes hatóság ettől eltérően is dönthet.

Főszabályként **amire ovális jelölés kerül, az ASP szempontjából nem jelent kockázatot, szabadon forgalmazható az EU-ban.**

ASP szempontjából kockázatmentes vaddisznó termék:

- mentes (közepes kockázatú) területről származó bármilyen termék
- I., II. körzetből származó termék kizárólag akkor, ha kockázatcsökkentő kezelésen átesett, feldolgozott termék (ováljeles)

ASP szempontjából kockázatmentes házi sertés termék:

- mentes (közepes kockázatú) területről vagy I. körzetből származó bármilyen termék
- II. körzetből származó termék, amennyiben a kijelölt vágóhídon a „megfelelő” telepekről származó, „megfelelően” beszállított sertésekből származik (ováljeles). (Magyarázat: Amennyiben a II. típusú körzetekben tartott sertésfélék nem megfelelő telepről származnak és/vagy vágóhídra történő szállítása nem a részletes szabályok szerint történik, úgy elkülönített vágásuk után a belőlük előállított friss húsokat és húskészítményeket különleges állategészségügyi jelöléssel (áthúzott téglalap) kell ellátni, majd ezek a termékek nem hagyhatják el Magyarország területét!)
- a kijelölt feldolgozó létesítményből származó, kockázatcsökkentő kezelésen átesett ováljeles termék (az áthúzott ováljeles alapanyagra a kockázatcsökkentő kezelés után felteheti az ováljelet az üzem)

I. körzetben lőtt vaddisznó (a trófeája is!) csak negatív PCR eredménnyel szállítható, az alábbi esetekben:

Magyarországon belül (49. cikk (1) bekezdés):

- magán célú házi használatra
- azon vadászok tevékenységéhez kapcsolódóan, akik vadsertés vagy sertésből származó vadhús kis mennyiségével közvetlenül látják el a végső fogyasztót, vagy a végső fogyasztót közvetlenül ellátó helyi kiskereskedelmi létesítményeket, a 853/2004/EK rendelet 1. cikke (3) bekezdésének e) pontjában előírtak szerint
- kijelölt létesítménybe szállítás céljából

Másik tagállamba, harmadik országba az I. körzetben lőtt vaddisznó nem szállítható („nyersen” trófeája sem)!

I. körzetben lévő kijelölt létesítményből vaddisznóból származó termékek csak negatív PCR eredménnyel szállíthatóak, az alábbi esetekben (49. cikk (1) bekezdés):

1. Azon vadászok tevékenységéhez kapcsolódóan, akik vadsertés vagy sertésből származó vadhús kis mennyiségével közvetlenül látják el a végső fogyasztót, vagy a végső fogyasztót közvetlenül ellátó helyi kiskereskedelmi létesítményeket, a 853/2004/EK rendelet 1. cikke (3) bekezdésének e) pontjában előírtak szerint (áthúzott téglalap)
2. Különleges állategészségügyi jelöléssel (áthúzott téglalap)

3. Kockázatcsökkentő kezelés után ováljellel (az (EU) 2020/687 felhatalmazáson alapuló rendelet VII. MELLÉKLETE szerinti vonatkozó kockázatcsökkentő kezelés)
4. Kockázatcsökkentő kezelésre utalva engedélyezett feldolgozó létesítménybe (áthúzott ováljellel) az (EU) 2020/687 felhatalmazáson alapuló rendelet 33. cikkének (2) bekezdésével összhangban

Másik tagállamba, harmadik országba az I. körzetben lévő létesítményből vaddisznó nem szállítható („nyersen” trófeája sem)!

II. körzetben lőtt vaddisznó (a trófeája is!) csak negatív PCR eredménnyel szállítható, az alábbi esetekben (49. cikk (2) bekezdés):

- II. körzeten belül magán célú házi használatra
- II. körzeten belüli kijelölt létesítménybe szállítás céljából

II. körzetben lévő kijelölt létesítményből vaddisznóból származó termékek csak negatív PCR eredménnyel szállíthatóak, az alábbi esetekben (49. cikk (2) bekezdés):

1. Kockázatcsökkentő kezelés után (ováljel) az (EU) 2020/687 felhatalmazáson alapuló rendelet VII. MELLÉKLETE szerinti vonatkozó kockázatcsökkentő kezelés
2. Kockázatcsökkentő kezelésre utalva engedélyezett feldolgozó létesítménybe (áthúzott ováljel) az (EU) 2020/687 felhatalmazáson alapuló rendelet 33. cikkének (2) bekezdésével összhangban

Az exportbizonyítványok szövegében lévő ASP garanciákkal kapcsolatban általánosságban elmondható, hogy házi sertések esetében „korlátozott terület”-nek a fertőzött területet, a II. körzetet tekintjük.

A magas kockázatú terület, az I. körzet egy „(vaddisznó) pufferzóna” a fertőzött és a nem fertőzött terület között, de házi sertések exportjának szempontjából nem számít korlátozott területnek.

A közepes kockázatú terület pedig valójában mentes terület, egy plusz kategória, mely azért lett nemzeti hatáskörben létrehozva, hogy hatósági intézkedéseket lehessen bevezetni annak érdekében, hogy a nemzetközi kereskedelem számára többletgaranciákat biztosíthassunk.

5.7. A rendelkezések enyhítése 40 napon túl

Ha a sertéseknek a védőkörzetben vagy a megfigyelési körzetben található telepről való kiviteli tilalma (5.2. és 5.4. pont) további járványkitörések miatt 40 napon túl hatályban marad, és a sertések ellátásában gondokat okoz, mint pl. a szálláshely túlzsúfoltsága, a HJK engedélyezheti a sertéseknek ilyen telepre történő elszállítását, védőkörzeten vagy megfigyelési körzeten belüli vágóhídra, vagy más állattartó telepre, az alábbiak szerint:

a.) Közvetlenül a HJK által kijelölt, lehetőleg a védőközveten vagy a megfigyelési közveten belül található vágóhidra, azzal a feltétellel, hogy:

- a hatósági állatorvos elvégezte a telepen tartott sertések, köztük a vágóhidra szállítandó sertések, klinikai vizsgálatát a VI. MELLÉKLET D. szakasz 1. és 3. pontja szerint, egy részük hőmérőzését is beleértve;
- az elvégzett vizsgálatok nem igazolták az ASP jelenlétét;
- minden elszállítandó sertést megjelöltek sertések nyilvántartására és azonosítására vonatkozó szabályozásnak megfelelően;
- a sertéseket hatóságilag lezárt járművön szállítják;
- a vágóhidat felügyelő állategészségügyi hatóságot előzetesen értesítették, hogy a védőközvetből/megfigyelési közvetből származó sertéseket szándékoznak oda küldeni, a vágóhidat felügyelő állategészségügyi hatóság pedig visszajelzi a szállítmány megérkezést;
- a sertéseket más sertésektől időben vagy térben elkülönítve tartják és vágják le;
- a sertések szállítása során használt járműveket és felszereléseket a szállítás után azonnal kitakarítják és kifertőtlenítik;
- a levágást megelőző élőállat-vizsgálat és a vágás utáni húsvizsgálat során figyelembe vesznek minden, az ASP jelenlétére utaló elváltozást;
- e sertésekből származó friss hús jelölése és hőkezelése során az 5.6. pont szerint járnak el.

A VI. MELLÉKLET D. szakasz 4. pontjának megfelelően a telep mindazon alegységeiben szerológiai vagy virológiai vizsgálatot kell végezni, amelyből sertéseket szállítottak el. Ha ante mortem vizsgálat során az ASP klinikai tüneteit tapasztalják, vagy a post mortem vizsgálatkor az ASP-re utaló kórbonctani elváltozásokat találnak, akkor a szerológiai vagy virológiai vizsgálatot az előzőektől eltérően, a VI. MELLÉKLET C. szakasza szerint kell elvégezni.

b.) Kivételes esetben, közvetlenül egy másik, védőközvetben található telepre - az EU Bizottság és a tagállamok egyidejű tájékoztatás mellett - azzal a feltétellel, hogy:

- a hatósági állatorvos elvégezte a telepen tartott sertések, köztük az elszállítandó sertések, klinikai vizsgálatát a VI. MELLÉKLET D. szakasz 1. és 2. pontja szerint, egy részük hőmérőzését is beleértve;
- az elvégzett vizsgálatok nem igazolták az ASP jelenlétét;
- minden elszállítandó sertést megjelöltek sertések nyilvántartására és azonosítására vonatkozó szabályozásnak megfelelően;
- a sertéseket hatóságilag lezárt járművön szállítják;
- a sertések szállítása során használt járműveket és felszereléseket a szállítás után azonnal kitakarítják és kifertőtlenítik.

c.) Állati eredetű melléktermékeket feldolgozó üzembe, ahol az állatokat leölik, és a hullákat hatósági állatorvos felügyelete mellett ártalmatlanítják. A szállításra a következő feltételek teljesülése esetén kerülhet sor:

- a hatósági állatorvos elvégezte a telepen tartott sertések, köztük a vágóhidra szállítandó sertések, klinikai vizsgálatát a VI. MELLÉKLET D. szakasz 1. és 3. pontja szerint, egy részük hőmérőzését is beleértve;
- az elvégzett vizsgálatok nem igazolták az ASP jelenlétét;
- minden elszállítandó sertést megjelöltek sertések nyilvántartására és azonosítására vonatkozó szabályozásnak megfelelően;
- a sertéseket hatóságilag lezárt járművön szállítják.

A VI. MELLÉKLET D. szakasz 4. pontjának megfelelően a telep mindazon alegységeiben szerológiai vagy virológiai vizsgálatot kell végezni, amelyből sertéseket szállítottak el. Ha az ASP klinikai tüneteit tapasztalják, vagy az ASP-re utaló kórbonctani elváltozásokat találnak, akkor a szerológiai vagy virológiai vizsgálatot az előzőektől eltérően, a VI. MELLÉKLET C. szakasza szerint kell elvégezni.

5.8. A korlátozó intézkedések kiterjesztése

Ha a járási főállatorvos jelentése alapján a HJK bizonyítottan látja, hogy az ASP sertés-, jármű- vagy személyforgalom révén, vagy bármi más módon esetleg más telepről hurcolták be a fertőzött telepre, vagy, hogy azt onnan más telepre tovahurcolták, akkor az ilyen telepeket is megfigyelési zárlat alá kell helyezni, és rajtuk érvénybe kell léptetni a 3.2. pontban lefektetett, a gyanú alatt álló telepekre vonatkozó korlátozó intézkedéseket.

5.9. További felügyelet

Az élelmiszer hulladék (moslék) vagy egyéb állati eredetű melléktermék etetése tilos! Különös figyelmet kell fordítani a tilalom betartására.

6. A fertőzött telep újraterelítése

6.1. Az újraterelés ideje

A sertéseknek a telepre történő behozatala tilos a 4.9.2. pontban leírt végrehajtott végső takarítást és fertőtlenítést követő legalább 40 napig.

6.2. Az újraterelés módja

A telepen alkalmazott állattenyésztési rendszer figyelembevételével, az újraterelésnek a következő eljárások egyike szerint kell lezajlania.

6.2.1. Olyan telepek esetében, ahol a sertések épületen kívül tartózkodnak, és a betegség nem hozható összefüggésbe vektorokkal

Az újratelepítés olyan jelzősertéseknek a telep különböző részein történő elhelyezésével kezdődik az eljáró hatósági állatorvos utasításainak megfelelően, amelyekről tudott, hogy szeronegatívak az ASP vírusa ellen termelt ellenanyagok tekintetében. 45 nappal a telepen történt elhelyezésüket követően ezekből a sertésekből mintát kell venni és azt meg kell vizsgálni ellenanyagok jelenlétére. Amennyiben minden sertés mentes marad az ASP vírusa ellen termelt ellenanyagoktól, meg lehet engedni a telep teljes betelepítését.

6.2.2. Minden egyéb állattenyésztési módszer esetén

Az újratelepítést vagy a 6.2.1. pontban leírtak szerint, vagy pedig következő előírások szerint kell végezni.

A teljes betelepítés megengedhető, feltéve, hogy:

- valamennyi sertés 20 napi időtartamon belül érkezik;
- valamennyi sertés olyan telepről származik, amely a zárlati területeken kívül esik és semmilyen korlátozó intézkedés hatálya alatt nem áll;
- az újratelepített állományt a VI. MELLÉKLET E. szakasza szerint szerológiai vizsgálatnak vetik alá nem kevesebb, mint 45 nappal az utolsó sertések megérkezése után;
- a gazdaságból sertés nem szállítható el, míg meg nem érkezik a szerológiai vizsgálatok negatív eredménye.

6.2.3. Azon telepek esetében, ahol a betegség előfordulása vektorokkal hozható kapcsolatba

Az újratelepítésre 6 évig nem kerülhet sor, kivéve, ha:

- a.) hatósági állatorvos felügyelete alatt a vektoroktól való mentesítés sikeresen megtörtént azokon a területeken, ahol sertéseket kívánunk tartani;
- b.) bizonyítható, hogy a vektor fennmaradása a továbbiakban nem jelent kockázatot az ASP továbbvitelében.

6.2.4. Újratelepített telepről sertéskiszállítás

Csak a teljes betelepítést követően, legkorábban 60 nappal a VI. MELLÉKLET E. szakasza szerint végzett negatív eredményű vizsgálat után kerülhet rá sor.

7. Afrikai sertéspestis a vágóhídon

7.1. A betegség gyanúja

Az ASP gyanúja felmerülhet a vágóhídon akár a vágás előtti élőállat-vizsgálat, akár a levágást követő húsvizsgálat során. Bármelyik esetben a teendő intézkedések (megfigyelési zárlat, vizsgálat végzése) hasonlóak a 3. pontban az ASP gyanújának sertéstartó telepen való felmerülését illetően leírt eljárásokhoz.

Vizsgálatot kell indítani abból a célból, hogy megállapítsák vagy kizárják az ASP jelenlétét.

A vizsgálat magában foglalja a létesítmény területén található sertések klinikai vizsgálatát, továbbá a fertőzöttségre gyanús sertések vér és szövetmintáinak a laboratóriumi vizsgálatát. Akárcsak a telepi vizsgálatoknál, szükség esetén egy vagy több sertést diagnosztikai célra le kell ölni.

A vágóhídon végzett vizsgálattal egyidejűleg a gyanú alatt álló sertés vagy sertések származási telepén is vizsgálatot kell folytatni, hogy megállapítsák, vannak-e további adatok a betegség jelenlétére irányuló gyanú alátámasztására.

Járványügyi adatokat kell gyűjteni sertéseknek a telepre és a telepről történő mozgását illetően, valamint az ASP megerősítése esetére a járvány leküzdését esetleg segítő egyéb információkat.

A járási főállatorvos által fogantatosítandó korlátozások részletesen a következők:

- az állatok vágását be kell szüntetni;
- a pihentetőben található sertéseket ott kell tartani, és ezek nem hagyhatják el a vágóhidat;
- sem sertések, sem más állatok nem léphetnek a vágóhíd területére;
- sem sertések, sem serteshús nem hagyhatja el a vágóhidat;
- semmiféle, az ASP vírusát valószínűleg közvetítő anyag vagy hulladék nem hagyhatja el a vágóhidat;
- személyek csak a járási főállatorvos által adott felhatalmazás birtokában léphetnek a vágóhíd területére, illetve hagyhatják el azt;
- járművek csak a járási főállatorvos által adott felhatalmazás birtokában léphetnek a vágóhíd területére, illetve hagyhatják el azt.

7.2. Az ASP megállapítása

Ha ASP-t vágóhídon állapítanak meg, a járási főállatorvos gondoskodik arról, hogy:

- a vágóhídon található valamennyi sertést haladéktalanul levágják;
- a fertőzött vagy fertőzésre gyanús sertések húsát és belsőségeit hatósági felügyelet mellett megsemmisítik úgy, hogy az ASP terjesztésének veszélyét elkerüljék;
- az épületek és eszközök (beleértve a járműveket is) tisztítását és fertőtlenítését a főosztály utasításai szerint, a hatósági állatorvos felügyelete mellett végzik;
- járványtani nyomozást végeznek a 3.3 pontban lefektetett követelményeknek megfelelően;
- a takarítás és fertőtlenítés befejezése után legalább 24 óráig egyetlen sertés sem kerül be a létesítmény területére levágásra.

A fertőzött sertések származási telepén lévő sertéseket szintén le kell ölni, ha a járványtani adatok alátámasztják ezen intézkedés megtételét.

8. ASP az állatvásárban

8.1. A betegség gyanúja

Ha állatvásárban ASP gyanúja merül fel, a járási főállatorvosnak azonnal megfigyelési zárlatot kell elrendelnie, hogy a betegség állatok, járművek, emberek és anyagok általi elterjedésének lehetőségét megelőzzék.

A foganatosítandó korlátozások részletesen a következők:

- az állatok eladását be kell szüntetni;
- a vásárban lévő összes állatot ketrecében kell tartani, amelyet az nem hagyhat el;
- a vásár területére sertés nem szállítható;
- sertés és más állat húsa nem hagyhatja el a vásár területét;
- semmiféle, az ASP vírusát valószínűleg közvetítő anyag vagy hulladék nem hagyhatja el a vásár területét;
- személyek csak a járási főállatorvos által adott felhatalmazás birtokában léphetnek a vásár területére, illetve hagyhatják el azt, kéz- és lábbeli fertőtlenítés után;
- járművek csak a járási főállatorvos által adott felhatalmazás birtokában léphetnek a vásár területére, illetve hagyhatják el azt;
- a vásár területét elhagyó járműveket a járási főállatorvos utasításainak megfelelően megtisztítják és kifertőtlenítik;
- igavonó állatok a járási főállatorvos engedélyével a testfelület teljes fertőtlenítését követően léptethetők ki;
- a vásár minden jármű- és gyalogosforgalom számára szolgáló ki- és bejáratánál a a NÉBIH honlapján közzétett listában szereplő, az ASP vírusa ellen hatékonyként jóváhagyott fertőtlenítőszer tartalmazó, alkalmas fertőtlenítőket kell elhelyezni.

Vizsgálatot kell indítani abból a célból, hogy megállapítsák vagy kizárják az ASP-nek a vásár területén való jelenlétét ugyanazon elvek alapján, mint amelyek a 7.1. pontban lettek kifejtve a betegség gyanújának vágóhídon való kivizsgálására, beleértve egy vagy több sertés diagnosztikai célra történő leölését.

A gyanús sertés vagy sertések származási telepét vizsgálat tárgyává kell tenni és minden más, a vásárból az ASP vírusával való fertőzésnek esetleg kitett sertést fogadó gazdasággal együtt felügyelet alá kell helyezni legalább addig, amíg a fertőzés gyanúját ki nem zárták.

8.2. Az ASP megállapítása állatvásárban

Ha ASP-t állatvásárban állapítják meg, a járási főállatorvos gondoskodik arról, hogy:

- a vásárban található valamennyi sertést haladéktalanul leöljék;
- a hullákat hatósági felügyelet mellett ártalmatlanítják úgy, hogy az ASP terjesztésének veszélyét elkerüljék;
- az alomanyagot, trágyát és más hulladékot, ami az ASP vírusát átvinni képes, biztonságos módon ártalmatlanítják;
- az épületek, kutricák, utak és eszközök (beleértve a járműveket is) tisztítását és fertőtlenítését a főosztály utasításai szerint, a hatósági állatorvos felügyelete mellett végzik;
- a takarítás és fertőtlenítés befejezése után legalább 72 óráig egyetlen állat sem kerülhet be a vásár területére.

A fertőzött sertések származási telepén lévő sertéseket szintén le kell ölni, ha a járványtani adatok alátámasztják ezen intézkedés megtételét.

9. ASP szállított sertésekben

9.1. A betegség gyanúja

Ha szállított sertések között ASP gyanúja merül fel, az egész szállítmányt olyan telepre kell vinni, ahol éppen nincsenek egyéb sertések, vagy a gyanú alatt álló sertések származási telepére, ahol addig maradnak, amíg a betegség jelenlétét meg nem állapították vagy ki nem zárták.

A fogatosítandó korlátozó intézkedések ugyanazok, mint amelyek a gyanú alatt álló telepre vonatkoznak (lásd 3.2. pont).

A vizsgálatot és a járványügyi nyomozást a gyanú alatt álló sertések származási telepére kell összpontosítani, akárcsak a betegség gyanújának a vágóhídon vagy állatvásárban való fellépésének eseteiben.

9.2. Az ASP megállapítása

Ha az ASP-t egy sertésszállítmányban útközben állapítják meg, a szállítmányban az összes sertést le kell ölni. A fertőzött sertések származási telepén lévő sertéseket szintén le kell ölni, ha a járványtani adatok alátámasztják ezen intézkedés megtételét.

A többi alkalmazott intézkedés általában ugyanaz, mint ami egy fertőzött telepre vonatkozik.

10. ASP vaddisznóban (vadon élő sertésben)

10.1. A betegség gyanúja

Amint a megyei főosztály tudomására jut, hogy vaddisznókban felmerült az ASP gyanúja, intézkedéseket kell tenni a betegség jelenlétének megállapítására vagy kizárására. A betegség gyanújáról a térség sertéstartóit és vadászait tájékoztatni kell. El kell rendelni minden lelőtt és elhullott vaddisznó ASP-re irányuló laboratóriumi vizsgálatát.

10.2. Az ASP vaddisznóban való megállapítása

Amint az ASP-t vaddisznókban állapítják meg, a megyei főállatorvos valamennyi, a meghatározott fertőzött területen lévő sertéstelepet megfigyelési zárlat alá helyezi, valamint az alábbiak szerint intézkedik:

- minden sertéstartó telep sertésállományát korcsoportok szerint nyilvántartásba kell vennie és ennek során ellenőriznie kell, hogy a területen található minden sertéstartó telep szerepel-e a központi adatbázisban;
- az állatlétszám változást a sertéstartó telepeken az állattartónak naprakészen kell vezetnie, azt a hatósági állatorvos kérésére be kell mutatnia, aki az adatokat minden szemle alkalmával ellenőrzi;
- minden sertéstartó telepen az összes sertést elzárva, úgy kell tartani, hogy vaddisznóval ne tudjon érintkezni;
- intézkedni kell annak megelőzésére, hogy vaddisznó hozzáférhessen olyan anyaghoz, pl. takarmányhoz vagy alomhoz, amivel később a telepen lévő sertések kerülnek kapcsolatba;
- egyetlen sertés sem léphet a telep területére, illetve hagyhatja el azt, kivéve ha, azt a járási főállatorvos az OFÁ utasításában meghatározott szempontok szerint engedélyezi;
- a sertések elszállásolására használt épületek, valamint magának a telepnek a ki- és bejáratainál fertőtlenítést kell végezni;
- az ASP-re gyanút keltő tüneteket mutató minden élő vagy elhullott sertés vizsgálatára vonatkozó rendelkezések következetes végrehajtása;
- élelmiszer hulladék (moslék) és egyéb állati eredetű élelmiszerhulladékok etetésének tilalmára vonatkozó rendelkezések következetes végrehajtása;
- tilos bármely lelőtt vagy elhullva talált vaddisznónak bármiféle részét a telepre behozni;
- megfelelő járványvédelmi (biológiai biztonsági) szabályok azon személyek vonatkozásában, akik vaddisznóval kapcsolatba kerülnek, szükség esetén ilyen személyek sertéstartó telepre vagy épületbe való belépésének korlátozása vagy megtiltása;
- fertőtlenítés és átöltözés minden esetben a telepre, illetve állattartó épületekbe való belépéskor;
- megtiltja a területről származó sertések, azok ondója, embriója vagy petesejtje közösségi kereskedelmi forgalomba bocsátását;
- amennyiben szükséges, további kiegészítő intézkedéseket rendel el.

Amint a járási főállatorvos megállapítja az ASP vaddisznókban való előfordulását, a megyei főállatorvos az OFÁ azonnali intézkedésekre vonatkozó utasítása alapján határozatban kijelöli az ideiglenes fertőzött területet, meghatározza a rendeltben előírtakon felül a még szükséges intézkedéseket (vaddisznók és egyéb fajok vadászatának tilalma, illetve felfüggesztése, az állomány gyérítést szolgáló diagnosztikai kilövés, stb.). A megyei főállatorvos határozatot megküldi a területen található nagylétszámú sertéstelepeknek, vadászatra jogosultaknak, és egyéb érintett gazdálkodó szervezeteknek, valamint az önkormányzatoknak és társhatóságok, továbbá a határozat kiadásáról a lakosságot is tájékoztatja (weboldalon keresztül, a media felhasználásával, illetve a helyben szokásos módon). Az ideiglenes fertőzött terület a Nemzeti Szakértői Csoport ülésen kerül megerősítésre, illetve szükség esetén további területek fertőzöttté nyilvánítására is sor kerülhet.

A megyei főosztály(ok) megteszik a szükséges intézkedéseket, hogy a meghatározott fertőzött területen minden elhullva talált és kilőtt vaddisznót megvizsgálják ASP-re a NÉBIH ÁDI laboratóriumában.

Gondoskodni kell a fertőzött területen megtalált összes elhullott vaddisznó hullájának, illetve a laboratóriumi nem negatív eredmény adó vaddisznók testének biztonságos ártalmatlanításáról.

Mindezen felül a fertőzött terület kijelöléséről szóló határozatban el kell rendelni mindazokat az intézkedéseket, amelyek az OFÁ azonnali intézkedésekre vonatkozó utasításában az előbbieken felül előírt.

10.3. A mentesítési terv

A területileg illetékes kormányhivatalnak a mentesítési tervet az ASP első előfordulását követő 30 napon belül kell összeállítania és felülvizsgálatra a NÉBIH-nek megküldenie. A NÉBIH a tervezetet 30 napon belül véleményezi, szükség esetén módosítja és jóváhagyásra az országos főállatorvos elé terjeszti. A jóváhagyott mentesítési tervet az országos főállatorvos megküldi a Bizottságnak. A terv később – a szerzett tapasztalatok figyelembevételével – a Bizottság jóváhagyásával módosítható vagy kiegészíthető.

A tervben meg kell adni a következő információkat:

- a betegség földrajzi elterjedése, az elvégzett járványügyi nyomozás és a laboratóriumi vizsgálatok eredménye alapján;
- a területen található vaddisznó-állomány;
- a vaddisznók mozgásának útjában álló fő természetes vagy ember alkotta korlátok jelenléte;
- a meghatározott területen lévő vaddisznó-csoportok hozzávetőleges száma és nagysága;
- az elhullott vaddisznók szervezett keresésével kapcsolatos előírások;
- az elhullva talált vagy lelőtt vaddisznók laboratóriumi vizsgálata által a vaddisznó-populációban a fertőzöttség arányának meghatározására tett intézkedések;
- a zoológusok, vadászok, vadászatra jogosultak, vadvédelmi szervezetek és az állategészségügyi hatóság között meglévő együttműködés mértéke;

- a betegséggel kapcsolatos tájékoztatási kampány, különös tekintettel a vadászatra jogosultak tájékoztatására;
- vaddisznók és egyéb vadfajok vadászatának tilalmára, illetve felfüggesztésre vonatkozó szabályok, ideértve a társasvadászatok engedélyezésének rendjét is;
- a vaddisznó-populáció csökkentésére tett intézkedések (diagnosztikai kilövés), különös tekintettel a kocák, malacok és südők fokozott kilövésére;
- a vadászokkal szemben támasztott követelmények a betegség terjesztésének elkerülésére teendő elővigyázatossági intézkedések megtételére, különös tekintettel az elhullott és diagnosztikai kilövés során kilőtt vaddisznók testének, illetve vadászat esetén a kilőtt egyedek zsigereinek összegyűjtésre ártalmatlanítására;
- az elhullott vaddisznók felkutatásának módja (tájékoztatás – jelentés);
- az elhullva talált vagy kilőtt vaddisznók ártalmatlanná tételének módja;
- a minden egyes elhullva talált vagy lelőtt vaddisznó esetében az alábbi járványügyi adatok összegyűjtése:
 - a földrajzi terület, ahol elhullott vagy ahol lelőtték;
 - a megtalálás vagy lelövés dátuma;
 - a megtaláló vagy az állatot kilövő vadász személye;
 - az állat kora és ivara;
 - a lelövés előtt mutatott tünetek;
 - az elhullva talált vaddisznó hullájának állapota;
 - a laboratóriumi vizsgálatok eredménye.
- a meghatározott fertőzött területen lévő sertéstelepekre vonatkozó betegség-megelőzési intézkedések, beleértve az állatoknak a területre be, illetve onnan kifelé történő, valamint azon belüli hajtását és szállítását;
- a fertőzött terület megszüntetésének, illetve csökkentésének feltételeit, beleértve a területen lévő sertéstartó telepekre alkalmazandó intézkedéseket;
- információs rendszer létrehozása a Nemzeti Szakértői Csoport folyamatos tájékoztatása érdekében.

11. Végrehajtás

Az ASP felszámolására indított akció teljes időtartama alatt annak a célnak az elérésére kell törekedni, hogy a helyzetet a lehető leghamarabb ellenőrzés alatt lehessen tartani a legkisebb veszteségek árán. Ennek megvalósítására az állategészségügyi szolgálatnak minden szinten jól képzettnek és felkészültnek kell lennie. Azért, hogy a személyzet erőfeszítései ne legyenek hiábavalók, létfontosságú, hogy minden hatályos leküzdő intézkedés elegendő nyilvánosságot kapjon, hogy minden érintett számára ismertek legyenek, továbbá, hogy ezeket szigorúan betartassák, ha szükséges, a rendőrség erőinek igénybevételeivel.

Az Éltv. 28. § c) pontja felhatalmazza az Agrárminisztert, hogy rendkívüli élelmiszerlánc-események esetén kezdeményezze a térítés ellenében történő közcélú munkavégzés, a létesítmény, a szállító-, és más eszközök, valamint anyagok igénybevétele, továbbá a rendvédelmi szervek, valamint a Nemzeti Adó- és Vámhivatal közreműködésének elrendelését. Ha állattartók vagy más személyek megsértik az állat-egészségügyi jogszabályokat, eljárást kell indítani (élelmiszerlánc felügyeleti bírság, büntető eljárás). A sikeres eljárásnak széles nyilvánosságot kell biztosítani.

IV. MELLÉKLET

Útmutató a szolgáltató és hatósági állatorvosok számára az afrikai sertéspestis (ASP) és a klasszikus sertéspestis (KSP) gyanújának megállapításához

Bevezetés

Az útmutatót a Nemzeti Afrikai Sertéspestis és Klasszikus Sertéspestis Szakértői Csoport 2016. szeptember 28-án megtartott ülésén hozott II.3. számú határozati javaslatban felkért munkacsoport állította össze a II.2. számú határozati javaslatban foglaltak alapján.

Az afrikai sertéspestis (ASP) vírus által okozott fertőző állatbetegség, amely a házisertésekben és a vaddisznókban tömeges elhullással és nagy gazdasági kárral járó járványt okoz. A megbetegedett állatok szinte kivétel nélkül elhullanak. A betegség nem gyógyítható, ellene hatékony védőoltás nem áll rendelkezésre. A betegség terjedését megakadályozni kizárólag igazgatási intézkedésekkel, a fertőzött sertésállományok korai felismerésével és mielőbbi felszámolásával lehet.

Azokban az országokban, ahol az afrikai sertéspestist megállapították a betegség terjedésében a vaddisznó állománynak, a vaddisznó és a házi sertés állományok közötti kapcsolatoknak, a nemzetközi állatszállításoknak és az illegális vagy ellenőrizetlen élelmiszerforgalomnak volt szerepe.

A hazai sertés állományok védelme érdekében elengedhetetlenül szükséges a betegség korai felismerése. Ennek érdekében kiemelt jelentősége van annak, hogy az állattartók állataik megbetegedéséről, esetleg elhullásáról a szolgáltató állatorvosukat haladéktalanul tájékoztassák. A sertéstartó a betegségben elhullott vagy a betegség felszámolása érdekében hatósági rendelkezésre leölt sertései után állami kártalanításban részesül, aminek feltétele a beteg vagy elhullott sertések mielőbbi bejelentése az állatorvosnak. Az állatorvos a helyszínen a járványtani körülmények értékelése, a beteg állatok klinikai vizsgálata és elhullás esetén a hullák boncolása után dönt az ASP kizárására irányuló laboratóriumi mintaküldés és a helyi hatósági állatorvos értesítésének szükségességéről. A szolgáltató állatorvos felelőssége a helyszínen elvégzett vizsgálatok eredménye alapján a betegség gyanújának felismerése. Amennyiben a sertéstartó az állat(ok) betegségét, vagy elhullását – bár arról tudomása volt - nem jelentette az állatorvosnak, akkor az ASP későbbi hatósági megállapítását követően felszámolt állománya után állami kártalanításra nem jogosult, vele szemben élelmiszerlánc- felügyeleti bírság szabható ki.

Figyelemmel arra a tényre, hogy a helyszínen történő vizsgálat során az ASP és a klasszikus sertéspestis (KSP) klinikai tüneteit és kórbonctani elváltozásait megbízhatóan nem lehet elkülöníteni, ASP gyanúja esetén az érintett egyedek KSP-re is gyanúsak kell tekinteni és ennek megfelelően eljárni.

I. Gyakorlatban alkalmazandó eljárás a gyanú megállapításra házisertések esetében

1. A szolgáltató állatorvos feladatai

- 1.1. Ha az állattartó sertése megbetegedését vagy elhullását jelentette a szolgáltató állatorvosnak, akkor az állatorvosnak késlekedés nélkül ki kell szállnia a sertéstelepre és a járványtani adatok értékelését követően az élő beteg állatok esetén hőmérőzést is magában foglaló klinikai vizsgálatot, elhullott sertések esetén pedig kórbonctani vizsgálatot szükséges végeznie.
- 1.2. Az e fejezet 1.1. pontjában leírtakon túl a szolgáltató állatorvosnak meg kell szemlélnie az állomány többi egyedét is, hogy az állattartó által esetleg nem észlelt beteg egyedek is kiszűrésre, illetve vizsgálatra kerüljenek.
- 1.3. Ha a szolgáltató állatorvos e fejezet 1.4. pontjában felsoroltak valamelyikét észleli az általa végzett klinikai és/vagy kórbonctani vizsgálat során, akkor azonnal értesíteni kell a járási főállatorvost az ASP gyanújáról. Ezen felül a szolgáltató állatorvosnak a betegség helyhez kötése érdekében utasítani kell az állattartót, hogy a tüneteket mutató állatokat különítse el, illetve az állományból fogékony állatot ne vigyen ki és ne vigyen be. Az ASP gyanújának felmerülésekor csak hatósági mintavétel történhet.
- 1.4. Az afrikai sertéspestis megalapozott gyanújának kell tekinteni az alábbi eseteket:
 - 1.4.1. Ha az állományban több sertésnek is 40 °C feletti láza van, amely három napig tartó antibiotikum kezelés után sem múlik el, és:
 - az állomány több korcsoportjában is vannak bágyadt, étvágytalan és/vagy lázas egyedek, vagy
 - legalább egy lázas egyed esetében bőrvérzés és/vagy a bőr cyanotikus elváltozása is tapasztalható, vagy
 - legalább egy lázas egyed esetében vért tartalmazó bélsár fordul elő, vagy
 - egyéb járványügyi körülmények valamelyikének előfordulása nem zárható ki (lásd jelen útmutató IV. fejezete 2.3. pontját).
 - 1.4.2. Olyan elhullott sertést, amely boncolása során az a)-d) pontokban felsorolt kórbonctani elváltozások legalább egyike megtalálható:
 - a) megnagyobbodott és sötét színű lép,
 - b) vérzések:
 - a bőrben,
 - a gyomor és/vagy a bélcsatorna nyálkahártyája alatt,
 - a mellhártya és/vagy a szívburok alatt,
 - a húgyhólyag nyálkahártyáján,
 - a nyirokcsomókban,
 - a lép burka alatt.
 - c) Savós-véres szabad tartalom a mell- és/vagy a hasüregben és/vagy a szívburokban.
 - d) Epehólyagfal ödéma fekélyképződéssel.

1.4.3. Ha az állományban elhullott egyed vagy egyedek kórboncolása során ugyan nem voltak megállapíthatók az ASP-re utaló - e fejezet 1.4.2. pontjában felsorolt - kórbonctani elváltozások, de:

- az állomány több korcsoportjában történt elhullás, vagy
- ha az állomány csak egy korcsoportból áll és több egyed elhullott 24 órán belül, vagy
- több sertésnek is 40 °C feletti láza van, amely három napig tartó antibiotikum kezelés után sem múlt el, vagy
- egyéb járványügyi körülmények valamelyikének előfordulása nem zárható ki (lásd jelen útmutató IV. fejezete 2.3. pontját).

1.5. Ha a szolgáltató állatorvos nem tapasztalja az e fejezet 1.4. pontjában felsorolt esetek egyikét sem, de a sertés:

- előzetes tünetek nélkül, hirtelen elhullott, vagy
- 40 °C feletti láza három napig tartó gyógykezelés alatt sem múlt el, vagy
- a gyógykezelés ellenére elhullott (abban az esetben, ha korábban lázas volt),

akkor az ilyen egyedből (vagy egyedekből) - a megerősített passzív surveillance keretében - szolgáltató állatorvosnak laboratóriumi vizsgálat céljára - a járási főállatorvos értesítése mellett - a III. MELLÉKLETBEN meghatározott mintákat kell beküldenie az ÁDI legközelebbi telephelyére.

1.6. Nagylétszámú állomány esetében a szolgáltató állatorvos köteles jelenteni a járási főállatorvosnak, ha tudomására jutott, hogy az elhullás:

- malacok esetében meghaladja a 20 %-ot, vagy
- növendékek esetében meghaladja a 10 %-ot, vagy
- hízók esetében meghaladja az 5 %-ot, vagy
- tenyészállatok esetében több, mint 5 %, vagy
- a napi elhullás bármely korcsoportban a korábbi napi átlaghoz képest megemelkedett.

2. A járási főállatorvos és az általa megbízott hatósági állatorvos feladatai

2.1. Az ASP gyanújáról szóló bejelentés kézhezvételét követően az illetékes járási főállatorvos haladéktalanul köteles kiszállni az érintett telepre, vagy hatósági állatorvost küldeni a helyszínre. A betegség megállapítására vagy kizárására irányuló vizsgálatokat a III. MELLÉKLETBEN leírtak alapján kell végrehajtani.

2.2. Az afrikai sertéspestis gyanúját hatóságilag meg kell erősíteni és az érintett állományra megfigyelési zárlatot kell elrendelni, ha a járási főállatorvos vagy a hatósági állatorvos az általa elvégzett vizsgálatok során az alábbiakban felsorolt esetek valamelyikét állapítja meg:

2.2.1. Ha az állományban több sertésnek is 40 °C feletti láza van, amely három napig tartó antibiotikum kezelés után sem múlt el, és:

- az állomány több korcsoportjában is vannak bágyadt, étvágytalan és/vagy lázas egyedek, vagy
- legalább egy lázas egyed esetében bőrvérzés és/vagy a bőr cyanotikus elváltozása is tapasztalható, vagy
- legalább egy lázas egyed esetében vért tartalmazó bélsár fordul elő, vagy
- az előzetes járványügyi nyomozás során egyéb járványügyi körülmények valamelyikét megállapították (lásd jelen útmutató IV. fejezete 2.3. pontját is).

2.2.2. Olyan elhullott sertés, amely boncolása során az a)-d) pontokban felsorolt kórbonctani elváltozások legalább egyike megtalálható:

a) megnagyobbodott és sötét színű lép,

b) vérzések:

- a bőrben,
- a gyomor és/vagy a bélcsatorna nyálkahártyája alatt,
- a mellhártya és/vagy a szívburok alatt,
- a húgyhólyag nyálkahártyáján,
- a nyirokcsomókban,
- lép burka alatt.

c) Savós-véres szabad tartalom a mell- és/vagy a hasüregben és/vagy a szívburokban.

d) Epehólyagfal ödéma fekélyképződéssel.

2.2.3. Ha az állományban elhullott egyed vagy egyedek kórboncolása során ugyan nem voltak megállapíthatóak az ASP-re utaló - e fejezet 2.2.2. pontjában felsorolt - kórbonctani elváltozások, de:

- az állomány több korcsoportjában történt elhullás, vagy
- ha az állomány csak egy korcsoportból áll és több egyed elhullott 24 órán belül, vagy
- több sertésnek is 40 °C feletti láza van, amely három napig tartó antibiotikum kezelés után sem múlt el, vagy
- az előzetes járványügyi nyomozás során egyéb járványügyi körülmények valamelyikét megállapították (lásd jelen útmutató IV. fejezete 2.3 pontját is).

2.3. Ha a járási főállatorvos vagy az általa megbízott hatósági állatorvos az ASP gyanúját kizárja, akkor megfigyelési zárlatot nem kell elrendelni, de megerősített passzív surveillance keretében a VI. MELLÉKLETBEN meghatározott mintákat kell beküldeni az ÁDI legközelebbi telephelyére.

2.4. Ha az e fejezet 1.6. pontjában meghatározott nagyarányú elhullásról értesül a járási főállatorvos, akkor ő vagy az általa kijelölt hatósági állatorvos a helyszínen járványügyi, klinikai és kórbonctani vizsgálatot végez.

2.4.1. Az ASP gyanújának megállapítása esetén megfigyelési zárlatot kell elrendelni és mintavétel szükséges a VI. MELLÉKLET alapján.

2.4.2. A gyanú kizárása esetén megfigyelési zárlatot nem kell elrendelni, de mintát kell venni a VI. MELLÉKLETNEK megfelelően, ha az állományban:

- hirtelen, előzetes tünetek nélküli elhullás fordult elő, vagy
- van olyan egyed, amelyek három napig tartó gyógykezelés után is lázas, vagy
- a gyógykezelés ellenére is történt elhullás a lázas egyedek között.

II. Gyakorlatban alkalmazandó eljárás a gyanú megállapításra vaddisznók esetében

1. A vadászok és a mintavétellel megbízott személyek feladatai

1.1. Ha a vadász az általa megfigyelt vaddisznó esetében azt tapasztalja, hogy a vaddisznó

- mozgása a megszokottól eltérő, bizonytalan, vagy
- bágyadtnak, vagy
- kifejezett senyvesnek tűnik,

akkor a vadásznak diagnosztikai célból ki kell lőnie az érintett egyedet vagy egyedeket és a tapasztalt klinikai tüneteket haladéktalanul jelentenie kell a járási főállatorvosnak. A továbbiakban a vadásznak a járási főállatorvos utasításnak megfelelően kell eljárnia.

1.2. Ha a mintavétellel megbízott személy - a megerősített passzív surveillance keretében vizsgálatra kerülő elhullott vaddisznó, vagy az aktív surveillance során megmintázott kilőtt vaddisznó esetében - az e fejezet 1.2.1. pontjában részletezett elváltozások valamelyikét találja meg a mintavétel során, akkor ezt haladéktalanul jelenteni kell a járási főállatorvosnak. A továbbiakban a mintavétellel megbízott személynek a járási főállatorvos utasításának megfelelően kell eljárni.

1.2.1. A járási főállatorvosnak azonnal jelentendő elváltozások:

- a) megnagyobbodott és sötét színű lép,
- b) vérzések:
 - a veséken (a vese kéregállományában és/vagy a vesemedencében),
 - a lép burka alatt,
 - a mellhártya és/vagy a szívburok alatt,
 - a gyomor és/vagy a bélcsatorna nyálkahártyája alatt,
 - a nyirokcsomókban,
 - a húgyhólyagban (a húgyhólyag nyálkahártyáján).
- c) Epehólyagfal ödéma fekélyképződéssel.

1.3. Ha az elhullott vaddisznó esetében nem merül fel az ASP gyanúja e fejezet 1.2.1. pontja alapján, akkor a megerősített passzív surveillance keretében kell a laboratóriumi vizsgálat céljára - a járási főállatorvos értesítése mellett - a VI. MELLÉKLETBEN meghatározott mintákat beküldeni az ÁDI legközelebbi telephelyére. A beküldéshez –

ellentétben a gyanúval – nem szükséges hatósági állatorvos közreműködése, a kísérő iratot szolgáltató állatorvosnak kell kitöltenie.

2. A járási főállatorvos és az általa megbízott hatósági állatorvos feladatai

2.1. Ha az 1. pontban előírtak alapján a vadász vagy a mintavétellel megbízott személy ASP-re gyanút keltő vaddisznót jelentett, az illetékes járási főállatorvos köteles haladéktalanul hatósági állatorvost küldeni a helyszínre. A hatósági állatorvos a kórbonctani vizsgálat alapján dönt arról, hogy megerősíti vagy kizárja az ASP gyanúját. Ha a hatósági állatorvos az e fejezet 1.2.1. pontjában részletezett elváltozások legalább egyikét megtalálja az ASP gyanújának előfordulását vaddisznóban hatóságilag meg kell erősíteni és a továbbiakban az afrikai sertéspestis elleni védekezésről szóló 98/2003. (VIII.22.) FVM rendelet 15.§ (1) bekezdésében foglaltak alapján kell eljárni.

III. A betegség hatósági megállapítása, illetve laboratóriumi vizsgálatok eredményeinek értékelése

1. A Nemzeti Referencia Laboratórium által elvégzett laboratóriumi vizsgálatok alapján az ASP hatósági megállapítása a járási főállatorvos feladata.
2. A laboratóriumi vizsgálatokat értékelését és a betegséget hatóságilag történő megállapítását jelen útmutató IV. fejezete 2.3. és 2.4. pontjában részletezettek szerint kell elvégezni.
3. Abban az esetben, ha a megyében még nem került megállapításra az ASP elsődleges kitörése, vagy az ASP-re gyanús állat - a járványügyi nyomozás során - nem hozható kapcsolatba más megyében megállapított kitöréssel, akkor a PCR pozitív eredményt a szekvenálás eredményének ismertté válásáig vagy a vírusizolálás pozitív eredményéig az ASP hatóságilag megerősített gyanúnak kell tekinteni és ennek megfelelően kell eljárni.
4. A szerológiai vizsgálatok pozitív eredményét minden esetben az ASP hatóságilag megerősített gyanújának kell tekinteni és ennek megfelelően kell eljárni.

IV. Az útmutató alapjául szolgáló jogszabályok

1. A munkacsoport az útmutatót a 2002/60/EK irányelvnek való megfelelést szolgáló, az afrikai sertéspestis elleni védekezésről szóló 98/2003. (VIII.22.) FVM rendelet alapján készítette el.
2. Az útmutató összeállításánál a munkacsoport kiemelt figyelemmel volt az alábbiakra:

2.1. A 98/2003. (VIII.22.) FVM rendelet 2. § 6. pontja alapján:

„Afrikai sertéspestis-fertőzöttségre gyanús sertés: olyan sertés vagy sertéshulla, amelynek klinikai tünetei vagy kórbonctani elváltozásai, illetve laboratóriumi vizsgálatának eredményei az afrikai sertéspestis esetleges előfordulására utalnak.”

2.2. A 98/2003. (VIII.22.) FVM rendelet 2. § 7. pontja alapján:

„Afrikai sertéspestis előfordulása: olyan sertés vagy sertéshulla, amelyben az afrikai sertéspestisre jellemző klinikai tüneteket vagy kórbonctani elváltozásokat hivatalosan megállapították, vagy a betegség jelenlétét a diagnosztikai kézikönyvben foglaltak szerint végzett laboratóriumi vizsgálat eredménye alapján hivatalosan megállapították.”

2.3. Valamely gazdaság fertőzöttségre gyanús gazdasággá nyilvánításáról a következő leletek, szempontok és okok alapján kell határozni:

a) Klinikai és kórtani leletek sertésekben. A figyelembe veendő főbb klinikai és kórtani leletek a következők:

- láz megbetegedéssel és elhullással a sertések valamennyi korcsoportjában,
- lázzal járó vérzéses tünetegyüttes; petechiák és bőrvérzések, különösen a nyirokcsomókban, a vesékben, a lépben (amely megnagyobbodott és sötét, főleg a heveny formáknál) és a húgyhólyagban, valamint fekélyek az epehólyagon.

b) Járványtani leletek. A figyelembe veendő főbb járványtani vizsgálati leletek a következők:

- amennyiben a sertések közvetlenül vagy közvetve érintkezésbe kerültek ASP-vírussal bizonyítottan fertőzött sertéstartó gazdasággal,
- amennyiben valamely gazdaságból olyan sertéseket szállítottak ki, amelyekről később kimutatták, hogy ASP vírussal fertőzöttek,
- amennyiben mesterségesen termékenyítettek meg kocákat fertőzésre gyanús forrásból származó spermával,
- amennyiben a sertések közvetve vagy közvetlenül érintkezésbe kerültek olyan vaddisznó-állománnyal, amelyben előfordul ASP,
- amennyiben a sertések szabadtartásban vannak olyan régióban, ahol a vaddisznók ASP-vírussal fertőzöttek,
- amennyiben a sertéseket élelmiszer-hulladékkal etetik és fennáll a gyanú, hogy azt nem kezelték oly módon, mely inaktiválja az ASP-vírust,
- amennyiben az állatok ki lehetnek téve a fertőzés veszélyének, például a gazdaságba belépő, az ASP-vírussal való fertőzöttségre gyanús vagy fertőzött gazdaságból érkező személyek, szállítóeszközök következtében,
- amennyiben a gazdaság területén kórokozó átvivők fordulnak elő.

c) A gazdaságot minden esetben fertőzöttségre gyanús gazdaságnak kell tekinteni, ha klinikai vagy kórtani leletek alapján a gazdaságban felmerült a klasszikus sertéspestis gyanúja, de a klinikai, epidemiológiai vagy laboratóriumi vizsgálatok során nem állapították meg a betegséget, illetve nem mutattak ki egyéb betegségforrásokat vagy kórokozókat a szóban forgó gazdaságban.

2.4. A virológiai vizsgálatok alapvető fontosságúak az ASP megállapításához. A vírusizolációt és a HAD-ot referencia virológiai vizsgálatoknak kell tekinteni és ezeket szükség esetén megerősítő vizsgálatként kell alkalmazni. Használatuk különösen javasolt azon esetben, ha direkt IF próbával vagy PCR eljárással kapott pozitív eredményekhez nem társulnak a betegség klinikai tünetei vagy elváltozásai, illetve bármely más kétes esetben.

Azonban az ASP elsődleges kitörése akkor állapítható meg, ha a szóban forgó sertésekben észlelték a betegség klinikai tüneteit vagy elváltozásait és legalább két különböző antigén-, genom- vagy ellenanyag-kimutatósi próba pozitív eredményt adott a fertőzöttségre gyanús sertésből vett azonos mintákon.

Az ASP másodlagos kitörése akkor állapítható meg, ha az igazolt járványkitöréssel vagy esettel való járványtani kapcsolaton túlmenően a szóban forgó sertésekben észlelték a betegség klinikai tüneteit vagy elváltozásait és egy antigén-, genom- vagy ellenanyag-kimutatósi próba pozitív eredményt adott.

Az ASP vaddisznókban észlelt elsődleges esetét vírusizolációval lehet megállapítani, vagy ha legalább két antigén-, genom- vagy ellenanyag-kimutatósi próba pozitív eredményt adott. Akkor lehet az ASP további eseteit megállapítani azon vaddisznókban, amelyeknél korábban igazolt esetekkel való járványtani kapcsolatot találtak, ha egy antigén-, genom- vagy ellenanyag-kimutatósi próba pozitív eredményt adott.

V. MELLÉKLET

KÉRDŐÍV A JÁRVÁNYÜGYI NYOMOZÁSHOZ

Kérdőív az afrikai sertéspestis felderítésére irányuló járványügyi nyomozáshoz

I. Az érintett állattartó telepen tartott fogékony állatokra vonatkozó adatok

1. Állattartó neve, címe:

2. Állatok tartózkodási helye:

3. TIR tenyészet kód:

TIR tartásihely azonosító:

4. Milyen fogékony állatokat tartanak?

a) házisertés*

b) zárt körülmény között tartott vaddisznó*

*a megfelelőt aláhúzni, vagy bekarikázni

5. Házisertések esetén azok fajtája:

6. Létszám adatok:

Házisertés			Vaddisznó		
<i>megnevezés</i>	<i>létszám</i>	<i>ebből beteg (db)</i>	<i>megnevezés</i>	<i>létszám</i>	<i>ebből beteg (db)</i>
kan			kan		
koca			koca		
süldő			süldő		
választott malac			malac		
szopós malac			Összesen:		
hízó					
Összesen:					

7. A sertés ENAR szerint megjelölt egyedekről az egyedi azonosítót tartalmazó listát a kérdőívhez csatolni kell!

II. Aktuális adatok a betegséggel kapcsolatban

1. Ki jelentette a betegséget, mikor és kinek?:
.....
2. Első klinikai tünetek észlelésének ideje:
3. Észlelt klinikai tünetek leírása kronológikusan:
.....
.....
.....
4. A fertőződés lehetséges legkorábbi ideje, figyelemmel az első klinikai tünetek időpontjára és a leghosszabb lappangási időre (40 nap):
5. Ellátó állatorvos neve, címe, illetve mikor járt a telepen utoljára?:
.....
6. Állomány nyilvántartás rendelkezésre áll-e, illetve megfelelő-e?
.....
.....
7. Gyógyszer felhasználási napló rendelkezésre áll-e, illetve megfelelő-e?
.....
.....

III. Fertőződés eredete

1. Fertőződés időszakában (figyelemmel a leghosszabb és legrövidebb lappangási időre) érintkezés fogékony állattal: pl.: vásárlás, csere, piac, vásár, ajándékozás, legelő, mérlegelés, meghiúsult szállítás (visszavitel felvásárlóhelyről), vemhesítés, stb.:
.....
.....
2. A jogszabályi tilalom ellenére történt-e állati eredetű melléktermék feletetése?
.....
.....
.....
3. Került-e a létesítménybe takarmány, alomanyag, eszközök vagy tárgyak olyan helyről, ahol már megállapították az afrikai sertéspestist? Ha igen mikor?
.....
.....
.....

4. Fertőzés közvetítő vektorok (Ornithodoros genusba tartozó óvontagok) jelenléte szóba jöhet-e?

.....

5. A telep dolgozói tartanak-e otthon sertést?

.....

.....

.....

6. A telepen dolgozókon és a telep ellátó állatorvosán kívül jártak-e más személyek (inszeminátor, másik állatorvos, alkalmi munkások, látogatók, stb.) a telepen az elmúlt 40 napban?

.....

.....

.....

.....

7. Idegen járművek érkeztek-e a telepre az elmúlt 40 napban, illetve a telepen használt jármű járt-e a telepen kívül?:

.....

.....

.....

IV. Fertőzés (betegség) tovaterjedésének lehetőségei

1. Fertőződés feltételezett kezdete óta került-e ki fogékony állat a fertőzött állományból, pl.: vágóhídra, vásárra, piacra, eladás révén, ajándékozás, dajkaságba adás, stb. útján:

.....

.....

2. Fertőződés feltételezett kezdete óta érintkezett-e fogékony állattal a fertőzött állomány valamely egyede (pl. meghiúsult vásár, leadás helyéről visszaszállítás esetén, vemhesítés):

.....

.....

3. Fertőződés óta került-e ki fertőzött állományból állati termék: rendes- vagy kényszervágásból, hús, kóstoló:

.....

.....

4. Fertőződés óta került-e ki fertőzőkövetítő tárgy, takarmány, eszköz, gépkocsi (egyéb fuvarszköz), alom, trágya, mely fogékony állatokkal érintkezett:

.....

.....

5. Fertőződés óta az itt fertőzött állatokkal kontaktusba került személyek (állattartó, vendég, segítő, inszeminátor, állatorvos) fogékony állatokat tartó udvarokban, telepeken járt-e és hol:

.....
.....

V. Állathigiéniai körülmények

1. Állattartó épületek száma, alapterülete, magassága:

.....
.....

2. Fűtés:

3. Világítás:

4. Szellőztetés:

5. Padozat:

6. Etető, itatók:

7. Használt fertőtlenítő szerek:

.....

8. Jelenlegi fertőtlenítőszer készletük:

.....
.....

9. Utolsó fertőtlenítés ideje és az alkalmazott szer?

.....

10. Az állatok tápláltsága, általános egészségi állapota:

.....
.....

12. Helyszínrajz (a melléklet szerint)

VI. Helyszíni intézkedések

.....
.....
.....

VII. Laboratóriumi (ÁDI) vizsgálat

.....
.....
.....

Az állattartó a feltett kérdéseket megértette, az adott válaszai a valóságnak megfelelnek.

Keltezés:

.....
állattartó

.....
hatósági állatorvos

VI. MELLÉKLET

ELLENŐRZÉSI ÉS MINTAVÉTELEZÉSI ELJÁRÁSOK

A. IRÁNYMUTATÁS ÉS ELJÁRÁSOK A FERTŐZÖTTSÉGRE GYANÚS GAZDASÁGOKBAN LÉVŐ SERTÉSEK KLINIKAI VIZSGÁLATÁRA ÉS MINTAVÉTELEZÉSÉRE

1. Biztosítani kell, hogy megfelelő klinikai vizsgálatokat, mintavételezést és laboratóriumi vizsgálatokat végezzenek a fertőzöttségre gyanús gazdaságokban az ASP megállapítása vagy kizárása érdekében, a 2–6. pontokban meghatározott iránymutatásnak és eljárásoknak megfelelően.

Ezen iránymutatást és eljárásokat alkalmazni kell olyan betegség esetében is, amikor az ASP-t is számításba vették a differenciáldiagnózis során. Ide tartoznak azon esetek is, amikor a sertéseknél megfigyelt klinikai tünetek és a betegség epidemiológiai lefolyása az ASP jelenlétének nagyon csekély valószínűségét mutatják.

Minden egyéb esetben, amikor egy vagy több sertésnél felmerül az ASP-vírussal való fertőzöttség gyanúja, az alábbi intézkedéseket kell foganasítani a szóban forgó, fertőzöttségre gyanús gazdaságban:

- azonnal hatósági megfigyelés alá helyezi a gazdaságot, és el kell rendelni különösen az alábbiakat:
- a gazdaságban a különböző kategóriába tartozó valamennyi sertést számolják meg, és készítsenek a már beteg, elhullott vagy valószínűleg fertőzött sertések számáról valamennyi kategóriában listát. A listát frissíteni kell azért, hogy figyelembe vegyék a gyanú időszaka alatti sertés születéseket és elhullásokat. A listáról tájékoztatást adnak kérésre, és azt minden egyes látogatás alkalmával ellenőrizni lehet;
- a gazdaságban valamennyi sertést élőhelyére kell zárni, vagy egyéb olyan helyet kell kijelölni számukra, ahol el lehet őket különíteni;
- sertések nem léphetnek be a gazdaságba, illetve nem hagyhatják el azt. Az illetékes hatóság, amennyiben szükséges, a gazdaság elhagyásának tilalmát kiterjesztheti egyéb állatfajokra is, és előírhatja megfelelő intézkedések alkalmazását a rágcsálók vagy rovarok irtására;
- sertéshulla nem hagyhatja el a gazdaságot az illetékes hatóság által kibocsátott engedély nélkül;
- semmilyen olyan hús, sertéstermék, sertéssperma, -petesejt vagy -embrió, állati takarmány, eszköz, anyag vagy hulladék, amely valószínűleg továbbadhatja az afrikai sertéspestist, nem hagyhatja el a gazdaságot az illetékes hatóság által kibocsátott engedély nélkül;
- a gazdaságból hús, sertéstermékek, -sperma, -petesejt vagy -embrió nem kerülhet Közösségen belüli kereskedelembe;
- a személyeknek a gazdaságba való belépése és a gazdaság elhagyása az illetékes hatóság írásbeli engedélyével történik;
- a járműveknek a gazdaságba történő belépése, illetve a gazdaság elhagyása az illetékes hatóság írásbeli engedélyével történik;
- a sertések elhelyezésére szolgáló épületeknek és magának a gazdaságnak a bejáratainál és kijáratainál megfelelő fertőtlenítési eszközöket kell használni;

- a sertésgazdaságba belépő vagy azt elhagyó személynek be kell tartania az afrikai sertéspestis-vírus elterjedése kockázatának csökkentéséhez szükséges egészségügyi intézkedéseket. Ezenkívül a gazdaság elhagyása előtt valamennyi szállítóeszközt gondosan fertőtleníteni kell;
- járványügyi vizsgálatot kell végezni.

Amennyiben a vágóhídon vagy a szállítóeszközön állapítják meg az ASP-fertőzöttség gyanúját a sertésekben, a 2– 6. pontokban meghatározott iránymutatást és eljárásokat értelemszerűen kell alkalmazni.

2. Amennyiben egy hatósági állatorvos felkeres egy fertőzöttségre gyanús gazdaságot az ASP megállapítása vagy kizárása érdekében:

- ellenőriznie kell a gazdaság termelési és egészségügyi nyilvántartásait, amennyiben e nyilvántartások rendelkezésre állnak;
- meg kell vizsgálnia a gazdaság valamennyi alegységét a klinikai vizsgálat alá veendő sertések kiválasztása céljából.

A klinikai vizsgálat során meg kell mérni a testhőmérsékletet és a vizsgálatnak elsődlegesen a következő sertésekre vagy sertéscsoportokra kell irányulnia:

- beteg vagy étvágytalan sertések,
- megállapított járványkitörések területéről vagy más fertőzésgyanús forrásból a közelmúltban behozott sertések,
- olyan alegységben tartott sertések, amelyet a közelmúltban olyan külső látogatók kerestek fel, akik nemrég közeli érintkezésbe kerültek ASP-fertőzöttségre gyanús vagy ASP-vel fertőzött sertésekkel, vagy akik esetében megállapították, hogy egyéb, különösen kockázatos érintkezésbe kerültek az ASP-vírus lehetséges forrásával,
- olyan sertések, amelyekből már vettek mintát és azt ASP-re irányuló szerológiai vizsgálatnak vetették alá, amennyiben a vizsgálatok eredménye nem teszi lehetővé az ASP kizárását, továbbá a kontaktsertések,
- a betegségből nemrég felgyógyult sertések.

Amennyiben a fertőzöttségre gyanús gazdaságban végzett vizsgálat nem mutatta ki, hogy ott a fenti albekezdésben említett sertések vagy sertéscsoportok fordulnának elő, az illetékes hatóság a szóban forgó gazdaságra más intézkedések sérelme nélkül és a járványügyi helyzet figyelembe vételével:

- további vizsgálatokat végez a szóban forgó gazdaságban a 3. ponttal összhangban, vagy
- gondoskodik arról, hogy vérmintákat vegyenek laboratóriumi vizsgálat céljára a szóban forgó gazdaságban található sertésekből (ez esetben az 5. pontban és az F. szakasz 2. pontjában meghatározott mintavételezési eljárásokat kell iránymutatásként használni), vagy
- a szóban forgó gazdaságban végzett további vizsgálatokig alkalmazza vagy fenntartja a fentebb meghatározott intézkedéseket, vagy
- kizárja az ASP gyanúját.

3. Amennyiben hivatkozás történik e bekezdésre, a szóban forgó gazdaságban a klinikai vizsgálatokat véletlenszerűen kiválasztott sertéseken kell elvégezni azon alegységekben, amelyekben az ASP-vírus behurcolásának kockázatát megállapították vagy gyanítják. Legalább annyi sertést kell megvizsgálni, amennyi 95 %-os biztonsággal lehetővé teszi a láz kimutatását, ha az 10 %-os gyakorisággal fordul elő ezen alegységekben.
4. Amennyiben elhullott vagy moribund sertéseket észlelnek valamely fertőzősége gyanús gazdaságban, post mortem vizsgálatot kell végezni, lehetőség szerint legalább öt ilyen sertésen és különösen azon sertéseken,
 - amelyek elhullásuk előtt a betegség nagyon nyilvánvaló tüneteit mutatták,
 - amelyeknek magas lázuk van,
 - amelyek nemrég hullottak el.

Amennyiben e vizsgálatok nem tárnak fel ASP-re utaló elváltozásokat, de a járványhelyzet következtében további vizsgálatok bizonyulnak szükségesnek:

- a 3. pontban meghatározottak szerint klinikai vizsgálatot kell végezni, és az 5. pontban meghatározottak szerint vérmintákat kell venni azon alegységben, ahol az elhullott vagy moribund sertéseket tartották, és
- levágást követő vizsgálatot lehet végezni három-négy kontaktsertésen, különösen, ha e sertések klinikai tüneteket mutatnak.

Tekintet nélkül az ASP-re utaló elváltozások meglétére vagy hiányára, a levágást követő vizsgálat alá vetett sertésekből szerv- vagy szövetmintákat kell gyűjteni virológiai vizsgálatokhoz: az ASP-vírus, antigén vagy genom kimutatásához legmegfelelőbbek az elhullott vagy kíméletesen leölt sertések manduláinak, (garat mögötti, fültő alatti, áll alatti, bélfordri) nyirokcsomóinak, lépének, veséjének és tüdejének szöveteiből vett minták. Autolizált tetemek esetében egy teljes hosszú csöves csontot vagy a szegycsontot kell mintának választani. E mintákat lehetőség szerint nemrég elhullott sertésekből kell gyűjteni.

A levágást követő vizsgálatok során az illetékes hatóságnak biztosítania kell, hogy

- megtörténjenek a szükséges óvintézkedések és higiéniai intézkedések bármely betegség terjedésének megakadályozása érdekében, és
 - a moribund sertéseket kímélettel öljék le a hatályos állatvédelmi irányelvekkel összhangban.
5. Amennyiben további, ASP-re utaló klinikai tüneteket vagy elváltozásokat észlelnek egy fertőzősége gyanús gazdaságban, de az illetékes hatóság úgy ítéli meg, hogy e leletek nem elégségesek az ASP-járvány kitörésének megállapításához és ezért laboratóriumi vizsgálatokat szükséges végezni, azokhoz vérmintákat kell venni a fertőzősége gyanús sertésekből és más sertésekből is minden egyes olyan alegységben, amelyben fertőzősége gyanús sertéseket tartanak, a következő eljárásokkal összhangban:

- a) a szerológiai vizsgálatokhoz legalább annyi mintát kell venni, amennyi 95 %-os biztonsággal lehetővé teszi 10 %-os előfordulási gyakoriság kimutatását a szóban forgó alegységben;
 - b) a virológiai vizsgálatokhoz veendő minták számának összhangban kell lennie az illetékes hatóságnak az elvégezhető vizsgálatok tartományát, az alkalmazásra kerülő laboratóriumi vizsgálatok érzékenységét és a járványügyi helyzetet figyelembe vevő utasításaival.
6. Ha a fertőzöttségre gyanús gazdaságban végzett vizsgálatot követően nem észlelnek ASP-re utaló klinikai tüneteket vagy elváltozásokat, de az illetékes hatóság további laboratóriumi vizsgálatokat tart szükségesnek az ASP kizárása érdekében, iránymutatásként az 5. pontban meghatározott mintavételezési eljárásokat kell alkalmazni.

3. MINTAVÉTELEZÉSI ELJÁRÁSOK GAZDASÁGOKBAN, AMENNYIBEN A BETEGSÉG MEGÁLLAPÍTÁSÁT KÖVETŐEN A SERTÉSEKET LEÖLIK

1. Annak érdekében, hogy meg lehessen állapítani az ASP-vírus behurcolásának módját a fertőzött gazdaságba valamint a behurcolás óta eltelt időt, a sertésekből szűrőpróbaszerűen vérmintákat kell venni szerológiai vizsgálat céljára, amikor azokat a járványkitörés gazdaságban történő megállapítását követően leölik.
2. Legalább annyi sertésből kell mintát venni, amennyi 95 %-os biztonsággal lehetővé teszi 10 %-os előfordulási gyakoriság kimutatását a gazdaság valamennyi alegységében. Eltérés alkalmazásakor a mintavételnek ki kell terjednie a gazdaság azon alegységeire is, ahol a sertéseket leölték, az illetékes hatóság utasításaival összhangban a gazdaságban maradó sertéseken elvégzendő további vizsgálatok és mintavétel sérelme nélkül.

A virológiai vizsgálatokhoz szükséges mintákat is az illetékes hatóságnak az elvégezhető vizsgálatok tartományát, az alkalmazásra kerülő laboratóriumi vizsgálatok érzékenységét és a járványügyi helyzetet figyelembe vevő utasításainak megfelelően kell levenni.

Azon területeken, ahol korábban kimutatták ASP-vírral fertőzött kórokozó átvivők előfordulását, megfelelő számú kullancsot kell gyűjteni virológiai vizsgálatok céljára az illetékes hatóság utasításainak megfelelően:

- kórokozó-átvivők keresését a sertések élő- és pihenőhelyein, valamint a környező területeken kell elvégezni,
- kórokozó-átvivőket általában régi épületekben lehet megtalálni, az árnyékban, ahol a hőmérséklet és a páratartalom kedvező,
- a legjobb eredményeket úgy lehet elérni, hogy a keresést késő tavasszal, nyáron vagy kora ősszel végzik, amely időszakokban a kórokozó-átvivők a legaktívabbak,

- két módszer használandó:

a) kórokozó-átvivők keresése talajban, homokban vagy porban, amelyeket a kövek közüli résekből (kőből épült területek esetében) vagy a falban lévő repedésekből vagy hasadékokból, a burkolólap alól vettek ki, vagy a helyiségek padlójáról kefével vagy egyéb megfelelő eszközzel szedtek fel. A földet és a homokot szükség esetén át kell szitálni. A nagyító hasznos lehet a fiatal lárvák keresésekor;

b) kórokozó-átvivők keresése CO₂-csapdákkal. A csapdákat a sertésólakban több órára kell elhelyezni, lehetőleg éjszaka, és minden esetben a napfénytől távol lévő, árnyékos helyeken. A csapdákat úgy kell kialakítani, hogy a kórokozó-átvivőket elég közel hozza a CO₂-forráshoz, hogy lehetőleg váljon számukra az, hogy visszatérjenek élőhelyükre.

3. Másodlagos járványkitörések esetében az illetékes hatóság azonban úgy is dönthet, hogy eltér az 1. és 2. pontoktól és más mintavételezési eljárásokat határoz meg, figyelembe véve a vírus gazdaságba való behurcolásának forrásáról és módjáról, valamint a betegségnek a gazdaságban való esetleges terjedéséről már rendelkezésre álló járványügyi információkat.

4. *MINTAVÉTELEZÉSI ELJÁRÁSOK, AMENNYIBEN A SERTÉSEKET A FERTŐZÖTTSÉGRE GYANÚS GAZDASÁGOKBAN MEGELŐZŐ INTÉZKEDÉSKÉNT ÖLIK LE*

1. Annak érdekében, hogy meg lehessen állapítani vagy ki lehessen zárni az ASP-t és további járványügyi információkhoz lehessen jutni, amikor a sertéseket egy fertőzöttségre gyanús gazdaságban megelőző intézkedésként ölik le, vérmintákat kell venni szerológiai és virológiai vizsgálatokhoz a 2. pontban meghatározott eljárásnak megfelelően.

2. A mintavételezésnek elsősorban a következőkre kell kiterjednie:

- ASP-re utaló tüneteket vagy kórbonctani elváltozásokat mutató sertések és az ezekkel érintkezésbe került kontaktsertések,
- egyéb olyan sertések, amelyek kockázatos érintkezésbe kerülhettek fertőzött vagy fertőzöttségre gyanús sertésekkel vagy amelyek az ASP-vírussal való fertőzöttségre gyanúsak. E sertésekből az illetékes hatóság járványügyi helyzetet figyelembe vevő utasításainak megfelelően kell mintát venni.

Továbbá valamennyi alegység esetében az onnan származó sertésekből szűrőpróbaszerűen kell mintát venni. Ez esetben a szerológiai vizsgálatokhoz legalább annyi mintát kell venni, amennyi 95 %-os biztonsággal lehetővé teszi 10 %-os előfordulási gyakoriság kimutatását a szóban forgó alegységben. Mindazonáltal ha az illetékes hatóság a megelőző célú leölést a gazdaság azon részére korlátozta, ahol az ASP-val fertőzött vagy szennyezett sertéseket tartották, a mintavételnek ki kell terjednie az intézkedéssel érintett alegységekre, az illetékes hatóságnak a gazdaságban maradó sertéseken elvégzendő további vizsgálatokra és mintavételre vonatkozó utasításaival összhangban.

A virológiai vizsgálatokhoz veendő minták típusának és az alkalmazásra kerülő tesztnek összhangban kell lennie az illetékes hatóságnak az elvégezhető vizsgálatok tartományát, e vizsgálatok érzékenységét és a járványügyi helyzetet figyelembe vevő utasításaival.

5. *A VÉDELMI VAGY MEGFIGYELÉSI ÖVEZETEKBE TALÁLHATÓ GAZDASÁGOKBÓL SERTÉSEK ELSZÁLLÍTÁSÁNAK ENGEDÉLYEZÉSE ELŐTT TOVÁBBÁ E SERTÉSEK LEVÁGÁSA VAGY LEÖLÉSE ESETÉN ELVÉGZENDŐ ELLENŐRZÉSI ÉS MINTAVÉTELI ELJÁRÁSOK*

1. Annak érdekében, hogy engedélyezni lehessen sertések megfigyelési vagy védelmi övezetekben található gazdaságokból való elszállítását, a hatósági állatorvos által elvégzendő klinikai vizsgálatot
 - a sertések elszállítását megelőző 24 órán belül,
 - az A. szakasz 2. pontjában meghatározott rendelkezéseknek megfelelően kell lefolytatni.
2. Másik gazdaságba szállítandó sertések esetében az 1. pont szerint elvégzendő vizsgálatokon túlmenően a gazdaság valamennyi olyan alegységében el kell végezni a sertések klinikai vizsgálatát, beleértve a sertések egy részének hőmérőzését, amelyekben az elszállítandó sertéseket tartják.

Legalább annyi sertést kell megvizsgálni, amennyi 95 %-os biztonsággal lehetővé teszi a láz kimutatását, ha az 10 %-os gyakorisággal fordul elő ezen alegységekben.

3. Olyan sertések esetében, amelyeket vágóhidra, feldolgozóüzembe vagy egyéb üzembe szállítanak leölés vagy vágás céljából, az 1. pontnak megfelelően végzendő vizsgálatokon túlmenően a gazdaság valamennyi olyan alegységében el kell végezni a sertések klinikai vizsgálatát, amelyekben az elszállítandó sertéseket tartják. A három-négy hónaposnál idősebb sertések esetében e vizsgálatnak magában kell foglalnia a sertések egy részének hőmérőzését is.

Legalább annyi sertést kell megvizsgálni, amennyi 95 %-os biztonsággal lehetővé teszi a láz kimutatását, ha az 20 %-os gyakorisággal fordul elő ezen alegységekben.

4. Amennyiben a 3. pontban említett sertéseket levágják vagy leölik, szerológiai vizsgálatokhoz vérmintát, vagy virológiai vizsgálatokhoz vér- vagy szervmintát, úgy mint mandulát, lépet vagy nyirokcsomókat kell levenni valamennyi olyan alegység esetében, amelyből sertéseket szállítottak el.

Legalább annyi mintát kell venni, amennyi 95 %-os biztonsággal lehetővé teszi 10 %-os előfordulási gyakoriság és vírusgyakoriság kimutatását valamennyi alegységben.

A virológiai vizsgálatokhoz veendő minták fajtájának és az alkalmazásra kerülő tesztnek összhangban kell lennie az illetékes hatóságnak az elvégezhető vizsgálatok tartományát, e vizsgálatok érzékenységét és a járványügyi helyzetet figyelembe vevő utasításaival.

5. Ha azonban a sertések levágásakor vagy leölésekor ASP-re utaló klinikai tüneteket vagy kórbonctani elváltozásokat észlelnek, a 4. ponttól eltéréssel a C. szakaszban meghatározott mintavételezési rendelkezéseket kell alkalmazni.
6. Eltérés akkor adható meg, ha az illetékes hatóságok biztosítják, hogy a 2., 3. és 4. pontokban említett ellenőrizendő vagy mintavételezésnek alávetendő sertéscsoportok esetében intenzív mintavételezési és vizsgálati programot is alkalmaznak. E programmal összefüggésben legalább annyi vérmintát kell levenni, amennyi 95 %-os biztonsággal lehetővé teszi 5 %-os előfordulási gyakoriság kimutatását a szóban forgó sertéscsoportnál.

6. AZ ÚJRATELEPÍTÉSEL KAPCSOLATOS ELLENŐRZÉSI ÉS MINTAVÉTELEZÉSI ELJÁRÁSOK A GAZDASÁGOKBAN

1. Olyan gazdaságok esetében, ahol a betegség előfordulása nem kórokozó-átvivőkkel kapcsolatos, valamely gazdaság újratelepítése során a következő mintavételezési eljárásokat kell alkalmazni:
 - vérmintákat kell gyűjteni legkorábban 45 nappal a sertések újratelepítését követően,
 - amennyiben jelzősertéseket telepítenek vissza, a szerológiai vizsgálatokhoz szűrőpróbaszerűen kell vérmintákat venni annyi sertésből, amennyi 95 %-os biztonsággal lehetővé teszi 10 %-os előfordulási gyakoriság kimutatását a gazdaság minden egyes alegységében,
 - teljes visszatelepítés esetén a szerológiai vizsgálatokhoz szűrőpróbaszerűen kell vérmintákat venni annyi sertésből, amennyi 95 %-os biztonsággal lehetővé teszi 10 %-os előfordulási gyakoriság kimutatását a gazdaság minden egyes alegységében.
2. Olyan gazdaságok esetében, ahol a betegség jelentkezése kórokozó-átvivőkhöz kapcsolódik, az újratelepítés nem végezhető el legalább 6 évig, kivéve az alábbi eseteket:
 - a) hivatalos felügyelet mellett sikeresen végrehajtott egyedi műveletek a kórokozó-átvivőknek a gazdaságokból és azokról a helyekről való kiirtására, ahol a sertéseket tartják, vagy ahol azok kapcsolatba kerülhetnek a kórokozó-átvivőkkel; vagy
 - b) lehetővé vált annak bizonyítása, hogy a kórokozó-átvivő fennmaradása nem jelenti többé az afrikai sertéspestis átvitelének jelentős kockázatát.

Ilyen esetekben, az újratelepítés során a következő mintavételezési eljárásokat kell alkalmazni:

- vérmintákat kell gyűjteni legkorábban 45 nappal a sertések újratelepítését követően,

- jelzősertések visszatelepítése esetén a szerológiai vizsgálatokhoz szűrőpróbaszerűen kell vérmintákat venni annyi sertésből, amennyi 95 %-os biztonsággal lehetővé teszi 5 %-os előfordulási gyakoriság kimutatását a gazdaság minden egyes alegységében,
- teljes visszatelepítés esetén a szerológiai vizsgálatokhoz szűrőpróbaszerűen kell vérmintákat venni annyi sertésből, amennyi 95 %-os biztonsággal lehetővé teszi 10 %-os előfordulási gyakoriság kimutatását a gazdaság minden egyes alegységében.

Ezt követően a fenti harmadik bekezdésben meghatározott eljárást kell megismételni legkorábban 60 nappal a teljes újratelepítést követően.

3. A sertések újratelepítését követően az illetékes hatóság biztosítja, hogy amennyiben ismeretlen okból kifolyólag sertések betegszenek meg vagy hullanak el a gazdaságban, a szóban forgó sertéseket azonnal vizsgálják meg ASP-re.

E rendelkezéseket addig kell alkalmazni, amíg a szóban forgó gazdaságban a sertésforgalom korlátozásait fel nem oldják.

7. MINTAVÉTELEZÉSI ELJÁRÁSOK A KORLÁTOZÁSOK FEOLDÁSA ELŐTT A VÉDELMI ÖVEZETBEN TALÁLHATÓ GAZDASÁGOKBAN

1. A védőkörzeti intézkedések visszavonása érdekében az övezetben található valamennyi gazdaságban:
 - klinikai vizsgálatot kell végezni az A. szakasz 2. és 3. pontjában meghatározott eljárással összhangban,
 - szerológiai vizsgálatokhoz vérmintákat kell venni a 2. pontban meghatározott módon.
2. Legalább annyi mintát kell levenni, amennyi 95 %-os biztonsággal lehetővé teszi 10 %-os előfordulási gyakoriság kimutatását a sertéseknél a gazdaság valamennyi alegységében.

Eltérés csak abban az esetben adható meg, ha az illetékes hatóság biztosítja, hogy levett vérminták száma legalább annyi, amennyi 95 %-os biztonsággal lehetővé teszi 5 %-os előfordulási gyakoriság kimutatását a gazdaság valamennyi alegységében.

8. MINTAVÉTELEZÉSI ELJÁRÁSOK A KORLÁTOZÁSOK FELOLDÁSA ELŐTT A MEGFIGYELÉSI ÖVEZETBEN TALÁLHATÓ GAZDASÁGOKBAN

1. A megfigyelési körzetben elrendelt intézkedések visszavonása érdekében klinikai vizsgálatot kell végezni az övezetben található valamennyi gazdaságban az A. szakasz 2. pontjában meghatározott eljárással összhangban. Ezenkívül vérmintákat kell venni a sertésekből szerológiai vizsgálatokhoz:
 - bármely más olyan gazdaságban, ahol ezt az illetékes hatóság szükségesnek tartja,
 - valamennyi spermagyűjtő központban.
2. Megfigyelési övezetben található gazdaságokban szerológiai vizsgálathoz vérminták vételekor az e gazdaságokban leveendő vérminták számának összhangban kell lennie az F. szakasz 2. pontjának első mondatával.

Eltérés csak abban az esetben adható meg, ha az illetékes hatóság biztosítja, hogy az övezetben található valamennyi gazdaságban vegyenek le vérmintákat szerológiai vizsgálathoz. Legalább annyi mintát kell levenni, amennyi 95 %-os biztonsággal lehetővé teszi 5 %-os előfordulási gyakoriság kimutatását a gazdaság valamennyi alegységében.

VII. MELLÉKLET

A MINIMÁLIS MINTASZÁM MEGHATÁROZÁSA KÜLÖNBÖZŐ GYAKORISÁGI, ILLETVE SZEROPREVALENCIA SZINTEK ESETÉN, A LÁZ, ILLETVE A SZEROPOZITIVITÁS 95 %-OS BIZTONSÁGGAL TÖRTÉNŐ KIMUTATÁSÁHOZ

A sertések száma az állományban	A minimális mintaszám az alábbi gyakorisági, illetve szeroprevalencia szintek esetén		
	20 %	10 %	5 %
10	8	10	10
20	10	16	19
30	11	19	26
40	12	21	31
50	12	22	35
60	12	23	38
70	13	24	40
80	13	24	42
90	13	25	43
100	13	25	45
120	13	26	47
140	13	26	48
160	13	27	49
180	13	27	50
200	13	27	51
250	14	27	53
300	14	28	54
350	14	28	54
400	14	28	55
450	14	28	55
500	14	28	56
600	14	28	56
700	14	28	57
800	14	28	57
900	14	28	57
1000	14	29	57
1200	14	29	57
1400	14	29	58
1600	14	29	58
1800	14	29	58
2000	14	29	58
3000	14	29	58
4000	14	29	58
5000	14	29	59
6000	14	29	59
7000	14	29	59
8000	14	29	59
9000	14	29	59
10000	14	29	59
>10000	14	29	59

VIII. MELLÉKLET

DIAGNOSZTIKAI LABORATÓRIUMOK

1. Nemzeti Referencia Laboratórium (NRL)

NÉBIH Állategészségügyi Diagnosztikai Igazgatóság Budapesti telephelye
1143 Budapest, Tábornok u. 2.
Tel.: (1) 460-6317
E-mail: adi@nebih.gov.hu

2. Területi Laboratóriumok:

a. NÉBIH Állategészségügyi Diagnosztikai Igazgatóság Debreceni telephelye
4031 Debrecen, Bornemissza u. 3-7.
Tel.: (52) 418-133
E-mail: adideb@nebih.gov.hu

b. NÉBIH Állategészségügyi Diagnosztikai Igazgatósága Kaposvári telephelye
7400 Kaposvár, Cseri út 18.
Tel.: (82) 527-150
E-mail: adikap@nebih.gov.hu

3. PROPHYL Állategészségügyi, Diagnosztikai, Kutató és Szolgáltató Kft.

7700 Mohács, Szent István u. 18-20.
Tel.: (70) 456-6600
E-mail: info@prophyl.hu

IX. MELLÉKLET

SZEMÉLYI FORRÁSOK

Az ASP járvány kitörése esetén berendelhető személyzet listája

Az ASP megyei készenléti terveknek tartalmaznia kell:

- az ASP leküzdésére kiképzett állatorvosok, továbbá
- a fertőző betegségek leküzdésében gyakorlattal rendelkező állatorvosok listáját,
- a listában fel kell tüntetni az egyes állatorvosok idegen nyelv ismeretét.

A listákat folyamatosan karban kell tartani.

X. MELLÉKLET

A SERTÉSEK LEÖLÉSÉNEK ÁLLATVÉDELMI SZEMPONTJAI AZ ÁLLATOK LEÖLÉSÜK SORÁN VALÓ VÉDELMEÉRŐL SZÓLÓ 1099/2009/EK RENDELET ALAPJÁN

Az állatok leölése fájdalmat, szorongást, félelmet és a szenvedés egyéb formáit okozhatja az állatoknak, még a rendelkezésre álló legjobb technikai feltételek mellett is. A leöléshez kapcsolódó bizonyos műveletek stresszel járhatnak, és minden kábítási technikának megvan a maga hátránya. Az állatok leölésében közreműködő személyeknek meg kell hozniuk a leölési folyamat során az állatok fájdalmának elkerüléséhez, valamint a szorongásuk és szenvedésük minimálisra csökkentéséhez szükséges intézkedéseket, figyelembe véve a területen alkalmazott legjobb gyakorlatokat és a vonatkozó rendelet által engedélyezett módszereket. Az állatokat a leölés és a kapcsolódó műveletek során meg kell kímélni minden elkerülhető fájdalomtól, szorongástól vagy szenvedéstől. Rendkívüli körülmények között eltérés engedélyezhető a rendelet egy vagy több rendelkezésétől, amennyiben a rendelkezéseknek való megfelelés érintheti az emberi egészséget vagy jelentősen lelassítja egy adott betegség felszámolásának folyamatát.

A vonatkozó rendelet alapján a kiirtásért felelős hatáskörrel rendelkező hatóságnak a kiirtási műveletek megkezdése előtt cselekvési tervet kell kidolgoznia, mellyel biztosítja az állatjóléti előírások betartását.

Ez az iránymutatás a leölés folyamatának két szakaszára terjedt ki:

- 1) a sertések kezelése és mozgatása, és
- 2) a leölési módszerek áttekintése.

A leölési módszerek négy kategóriába sorolhatók:

- elektromos módszerek,
- mechanikus módszerek,
- gáz alkalmazásához köthető módszerek, és
- halálos injekció.

Az alkalmazott fő módszerek eredménye lehet kábítás és leölés, vagy csak leölés (kétlépcsős vagy egylépcsős leölési módszer). A kétlépcsős módszereknél az első lépés nem vezet az állatok elpusztulásához, és szükség van egy második lépésre (pl. behatoló rögzített závarzatú eszköz). Az egylépcsős módszereknél a módszer alkalmazása elegendő az állatok egyidejű elkábításához és elpusztításához (pl. gázkeverék alkalmazása, halálos injekció, tűzfegyver). Egyes módszereket felnőtt sertések leölésére, míg másokat elsősorban malacok esetében alkalmaznak. Egyes módszerek egyes állatok leölésére alkalmasak, mások az állatok egy csoportjának leölésére irányulnak.

Az elektromos leölési módszereknél a csak a fejet érintő elektromos kábítást követi (vagy azzal egy időben történik) az elektromos áram alkalmazása a mellkason keresztül a szív áthidalására. A mechanikus módszerek közé tartozik a behatoló rögzített závarzatú eszköz alkalmazása, amelyet egy halálos módszer követ (agytörzs és gerincvelő traumatizálása vagy halálos injekció), a malacok esetében a nem behatoló rögzített závarzatú eszköz vagy a fejre mért ütés, amelyet egy halálos módszer követ. Életkortól és testmérettől függetlenül valamennyi sertés esetében jogszabályilag engedélyezett a szabad golyós lőfegyver alkalmazása, de ez a módszer hazánkban mindenekelőtt a szigorú releváns fegyverkezelési előírások miatt nem elterjedt (de egyedi esetekben külön engedélyezés mellett megfontolható). A gázkeverékek közé tartoznak a tartályból adagoltak vagy a gázzal töltött habok. A halálos injekció olyan kémiai szereket foglal magában, amelyek gyors eszméletvesztést, majd halált okoznak.

A leölés valamennyi folyamatát képzett személyzetnek kell végrehajtania. Ideális esetben a sertéseket a saját kutricájukban kell leölni, és a tetemeiket ártalmatlanításra elszállítani. Ha a sertések mozgatására szükség van, akkor a kutricák és a leölés helye közötti távolságot a lehető legkisebbre kell csökkenteni, és az állatokat kíméletesen kell mozgatni. Kerülni kell a fájdalmas ingereket, mint például az elektromos ösztöke indokolatlan használatát vagy a bottal való ütlegelést. Ehelyett javasolható például a terelőlapok használata. A leölési módszer hatékonyságának nyomon követése érdekében az állatok tudatállapotát és halálát minden egyes lépésnél - azaz a kábítás után, a leölési eljárás alkalmazása után és a tetem ártalmatlanítása előtt - ellenőrizni kell.

A SERTÉSEK KEZELÉSE ÉS MOZGATÁSA

A kezelés a sertések leölésre való előkészítése, és magában foglalja az állatok lábon hajtását/szállítását a kutricájukból a leölési pontra. A sertések kezelése és mozgatása nagyon megterhelő lehet a sertések számára, különösen akkor, ha elszigetelik őket a megszokott kutricájukon kívülre. A beteg vagy sérült állatok nehezen tudnak egyedül járni, ezért csak akkor szabad őket mozgatni, ha nincs más lehetőség, és a szenvedés elkerülése érdekében megfelelő támogatást kapnak. Ezeket az állatokat lehetőség szerint a saját kutricájukban vagy annak közelében kell leölni.

Ha a sertéseket egy leölési pontra kell eljuttatni, akkor azokat csak a megszokott kutricájukból szabad késedelem nélkül a legrövidebb úton célba juttatni. Az állatokat a lehető legnyugodtabban kell mozgatni, és hagyni kell, hogy szabadon együtt haladjanak. Az állatok mozgásának befolyásolására terelőlapokat lehet használni. El kell távolítani azokat a zavaró tényezőket, amelyek miatt megriadhatnak, és a célterületet kellően meg kell világítani, hogy odavonzza őket. A sertéseket lehetőleg csoportosan kell mozgatni, mivel társasági állatok. A karámokat, átjárókat és terelőfolyósókat úgy kell megtervezni és kialakítani, hogy az állatok viselkedési jellemzőiket kihasználva, zavarás nélkül, szabadon mozoghassanak a kívánt irányba. Biztosítani kell, hogy a sertések a lehető legtávolabb egymás mellett mozoghassanak. Miután kíváncsi állatok megállnak, és megvizsgálják az új, érdekes elemeket, beleértve a többi sertést is, következképpen a vizuális figyelemelterelés elkerülése érdekében szilárd karámfalakat kell használni, és a terelőút mentén lévő takarmányokat is el kell távolítani a figyelemelterelés miatti

megállások megelőzése érdekében. A sertéseknek időt kell adni arra, hogy felfedezzék az új helyzetet és a járandó útvonalat.

Az állatok terelésében közreműködők viselkedése döntő hatással van a sertések jólétére. A sertésekkel csendesen, türelmesen, de kellően határozottan kell bánni, és az állatok visszafordulásának megakadályozására a terelőlapokat kell használni. A személyzetnek tisztában kell lennie azzal, hogy a sertés látása gyengébb, mint az emberé. A felnőtt sertések látószöge körülbelül 330 fok. Ez lehetővé teszi számukra, hogy folyamatosan vizuálisan ellenőrizzék a környezetüket, de csökkentheti a tárgyak távolságának felmérésére való képességüket. Emellett alacsony a látószögük: fejük az idő nagy részében közel van a talajhoz. Ez azt jelenti, hogy az előttük és mellettük lévő tárgyakat és mozgásokat érzékelik, de csak a közvetlenül előttük lévő távolságokat tudják megítélni. Ezért az állatok mozgását befolyásolhatják az árnyékok, a talajon lévő megszakítások és a megvilágítás. Az állatok szívesebben mozognak egy sötétebb területről egy világosabb terület felé, de nem közelítenek vakító fényhez. A sertések elsősorban a szaglásukra és a hallásukra támaszkodnak. A szaglás nagymértékben a feromonokra támaszkodik, amelyek az egyik sertésről a másikra közvetítik az információt. Ezt használják az azonos fajhoz tartozó más egyedek felismerésére. Az ismeretlen állatok közötti agresszió csökkenthető, ha a csoportosulás előtt hagyjuk, hogy megszagolják egymást.

A SERTÉSEK LEÖLÉSE

A leölésnek eszméletvesztést kell okoznia, amelyet fájdalom és félelem nélküli halál követ. Az állatokat a leölés és a kapcsolódó műveletek során meg kell kímélni minden elkerülhető fájdalomtól, szorongástól vagy szenvedéstől.

Elektromos áram alkalmazásával járó módszerek

Jelenleg kétféle elektromos leölési módszert alkalmaznak. A kétlépcsős elektromos leölés során először csak a fejen keresztül történik a kábítás két elektróda elhelyezésével a fej mindkét oldalán, hogy az agyat átfogja, majd kábulást követően késedelem nélkül egy második áramciklust alkalmaznak a mellkason keresztül átfogva a szívet. Sertések elektromos kábításához ajánlott 50 Hz-es, minimum 240 V-os váltóáramot használni. A minimális áramerősség 1,3 A, a behatási idő legalább 3 s.

Kétlépcsős elektromos leölés, először fejen történő kábítás alkalmazással, majd eszméletvesztést követően kamrafibrilláció előidézése (forrás: DEFRA, 2003).

Az egylépcsős módszer során hárompontos fej-hát elektródahelyezés történik.

A hatékony kábítás/leölés jelei: az állat azonnal összeesik, a légzés elmaradása (apnoe), tonikus görcsök: a fej megemelt, a behajlított hátsó végtagok a test alatt helyezkednek el, az elülső végtagok először behajlítva, majd kiegyenesednek; a klonikus görcsök vagy nagyon rövidek vagy hiányoznak a szívleállás következtében, az orr túvel történő megszúrására az állat nem reagál, hiányzó corneareflex, kitágult pupillák. Bár a módszer célja – a többi engedélyezett módszerhez hasonlóan - az állatok leölése, mindig fennáll annak a veszélye, hogy az állatok nem pusztulnak el a módszer nem hatékony alkalmazása miatt. A nyomon követés és a halál megállapításának hiánya élő állatok ártalmatlanításához vezethet!

Behatoló rögzített závarzatú eszköz alkalmazása

A rendszerint patronnal működtetett eszközből a működtetés során a koponyát átütő rögzített szeg agyrázkódást és azonnali eszméletvesztést eredményez. Ezt követően az eszméletvesztést meghosszabbítja az agy szerkezeti károsodása, ami jelentős szubarachnoidális és intraventrikuláris vérzéseket eredményez, különösen a bemeneti seb mellett és az agyalapon. Ez az agyszövet későbbi szétesését okozza, és hozzájárul az eszméletvesztés és az érzéketlenség időtartamának meghosszabbításához. Az agysérülés mértékétől függően előfordulhat, hogy az állatok nem halnak meg azonnal, így a lehető leghamarabb el kell végezni a löcsatornán keresztül bevezetett rúd segítségével az agytörzs és a felső gerincvelő roncsolását, vagy más halált okozó leölési módszert (pl. halálos injekciót) kell alkalmazni az állat halálának biztosítása érdekében. Rögzített závarzatú eszköz alkalmazása esetén fontos a megfelelő rögzítés és pozicionálás, és legfeljebb 15 másodperc telhet el a kábítás és az azonnali halált okozó módszer alkalmazása között. Számítani kell rá, hogy a rögzített závarzatú eszköz folyamatos használat esetén könnyen túlmelegedik, így javasolt tartalékeszközök biztosítása és azok váltogatása a kiirtás folyamata során.

Az eszközt a homlok középvonalába, a szemeket összekötő képzeletbeli vonal fölé 1-2 cm-rel kell a pisztolyt helyezni, és a farok felé kell irányítani az ábra szerint.

(Forrás: Humane Slaughter Association)

Fejre mért hirtelen ütés

Az újszülött malacok (≤ 5 kg élősúly) leölésére a fejre mért hirtelen ütés alkalmazható. Ez a módszer eredményesen úgy végezhető, hogy a malacokat a testüknél fogva tartják, fejüket kemény felületre helyezik, és egy kemény tárggyal (pl. fémcsővel, tömör fával) olyan erővel és pontossággal ütik a homlokukat, hogy az agyrázkódáshoz vezessen. Az ütés úgy is elvégezhető, hogy a beavatkozást végző a malacot mindkét kezével a hátsó lábainál fogva tartja, és a malac fejét egy kemény felület felé lendíti. Mindkét eljárásnál lényeges, hogy az ütést gyorsan, figyelemmel és abszolút határozottsággal kerüljön kivitelezésre, hogy súlyos agykárosodást és azonnali eszméletvesztést idézzon elő. Az ütés nem mindig eredményes a halál azonnali előidézésében, így a halál beálltáról minden esetben meg kell győződni! Ha szükséges, egyéb beavatkozást (pl. halálos injekció) is alkalmazni kell.

Gáz alkalmazásával járó módszerek

A módszer minden korú sertés leölésére alkalmazható, önmagában is halált okoz. A sertések kisebb csoportjait be lehet terelni egy konténerbe/leölőkocsiba, és egy kiválasztott gázt, pl. szén-dioxidot, argont, nitrogént vagy e gázok keverékeit be lehet adagolni, hogy kiszorítsák a konténerben lévő atmoszférikus levegőt, leölve ezáltal a bent tartózkodó állatokat. A megfelelő gázkoncentrációt a folyamat során folyamatosan kell ellenőrizni és fenntartani, amíg valamennyi állat el nem pusztul. Ez a módszer az elektromos vagy mechanikus leölési módszerekhez képest bizonyos állatjóléti előnyökkel jár, mivel a sertéseket csoportosan, a lehető legkisebb mértékű korlátozás és kezelési stressz mellett kábítják el majd ölik le. A sertések leöléséhez szükséges expozíciós idő a gázkeverék összetételétől függően változik. A gázkeveréknek megfelelő expozíciós idő végén a konténer ajtaja kinyitható a gáz kiszellőztetése, az összes állat elpusztulásának ellenőrzése és a tetemek eltávolítása céljából. Amennyiben az állatok életjeleket (pl. öklendezést) mutatnak, az ajtót vagy újra be lehet zárni, és a tartályt újra meg kell tölteni a gázkeverékkel, vagy a túlélők esetében egy tartalék leölési módszert lehet alkalmazni (pl. halálos injekció). Magas koncentrációjú folyékony vagy szárazjég formájú szén-dioxid alkalmazása során el kell kerülni az eszméletvesztés előtti sérüléseket. A száraz hideg gáz belélegzése is jelentős fájdalmat okozhat az eszméletüknél lévő állatoknak.

A hazai gyakorlati tapasztalatok azt mutatják, hogy a rendszeresített szén-dioxid argon gázkeverék esetében nagyon lassan alakul ki a megfelelő gázkoncentráció. Szárazjég alkalmazása esetén viszont jól használható az állatleölő pótkocsi. A pótkocsihoz tartozó lift használata lassú, ezért egy felhajtórámpát célszerű használni az állatok betelereléséhez. Előzetesen az állatok méretének figyelembevételével be kell állítani a mozgatható mennyezetet az állatvédelmi szempontból még elfogadható legalacsonyabb szintre annak érdekében, hogy a gázzal megtöltendő tér minimálisra csökkenjen. A mennyezet magasságának beállítását követően megtörténik az állatok felhajtása. A megfelelő számú állat betelerelését követően, az állatok méretétől függően, 2-3 (16 literes) vödör szárazjég kerül szétszórásra a leölő pótkocsi padozatán a személyzet megfelelő védelmének figyelembevételével. Lehetőség szerint minél nagyobb felületre kell szétteríteni a szárazjeget, hogy minél intenzívebb legyen a gázképződés. A szárazjég bejuttatása után le kell zárni a pótkocsi ajtaját. A pótkocsi erre kialakított kémlelő nyílásán lehet ellenőrizni a gáz állatokra kifejtett hatását. A tapasztalatok szerint 5 perc behatási idő elteltével a pótkocsi hátsó ajtaja kinyitható és az állati testek eltávolíthatók.

Halálos injekció

Az erre a célra engedélyezett kémiai szerek alkalmazásával minden korú és súlycsoportba tartozó sertés leölhető. Ezeket a szereket sokszor nyugtatókkal és/vagy altatókkal (pl. xilazin, ketamin) történő előkezelés után adják be, egyrészt állatvédelmi, másrészt balesetvédelmi okokból. Az előnyben részesített beadási mód az intravénás, sertéseknél a fülvénák a legalkalmasabbak erre. Az intracardialis beadási mód is magas vérkoncentrációt okoz, azonban eszméleténél lévő állatoknál rendkívül fájdalmas lehet, ha a szívbe való behatolás nem sikerül az első próbálkozásnál. Ez a beadási mód a korábban már elaltatott malacoknál alkalmazható leginkább. Csak olyan dózisokat és beadási módokat szabad alkalmazni, amelyek gyors eszméletvesztést és azt követően halált okoznak. Intravénásan, gyors túladagolásként adva a barbiturátok hatékonyan okoznak humánus és gyors pusztulást. Más kémiai szereket, például a T-61-et is használnak önmagában sertések leölésére, ennek humánus volta azonban megkérdőjelezhető. A T-61-gyel kapcsolatos aggályok közé tartozik a gyors beadás során fellépő fájdalom és irritáció, valamint a bénulás, amely az eszméletvesztés kialakulása előtt a légzés bénulását eredményezheti. Ezen aggályok miatt a T-61-et csak eszméletlen sertéseknél szabad leölési módszerként alkalmazni.